

DCID LIBRARY

0000007424

ปี 895.911 นศท

75267

ด.1

ทุ่งดินดำ

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

กรมราชบัณฑิต

ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ศิวภานท์ ปทุมสูติ

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๘

ISBN 974-26-8055-8

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ปีที่พิมพ์ ๒๕๓๘

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เรื่อง

ทุ่งดินดำ
แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ศิวกานท์ ปทุมสูติ

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๘

ISBN 974-268-0558

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๒๒๔๕ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ปีที่พิมพ์ ๒๕๓๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรื่อง
ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้
หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘

(นายสุรรัฐ ศิลปอนันต์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วันที่ ๕ มี.ค. ๒๕๔๔ จ.1.
เลขที่ ๐๐.๐๙๑
เลขที่ ๘๙๕.๙๑.๑ น.ก
๖ ๕๔๖ ก

คำนำ

หนังสือเรื่อง ท่งดินดำ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียบเรียงโดย นายศิวกานท์ ปทุมสูติ และกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งให้ นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ นายนิรันดร์ นวมารค เป็นผู้ตรวจ หนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลง ถ้อยคำที่ใช้มีความงดงามไพเราะ สละสลวย เนื้อหากล่าวถึงการยึดหลักธรรมะในการดำเนินชีวิตส่วนตนและการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งตนเองและสังคม ควรที่เยาวชนจะยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมค่านิยมที่ดีงาม สร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนของชาติ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือไว้ ณ โอกาสนี้

นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๐ เมษายน ๒๕๓๘

สารบัญ

ศุภมัสดุ	๑
ทุ่งดินดำ	๒
ธิดานายทุน	๕
บุตรโชนผู้ใหญ่ทวน	๗
เทียนทิบแสง	๑๐
เกษตรหนุ่ม	๑๒
น้ำคำความรัก	๑๕
เรียกฟ้าขอฝน	๑๙
ไฟที่แผ่ร้อน	๒๓
हारิครุใหญ่	๒๖
พายุกระหน่ำ	๒๙
สมณะผู้มาเยือน	๓๑
ญาติมิตร	๓๘
ตักบาตรเจริญบุญ	๔๑
ปากชาวบ้าน	๔๖
ฝนฤกษ์เบิกฤดู	๔๘
รอยดินที่สันดอน	๕๐
ด้วยแรงศรัทธา	๕๔
สองหทัย	๕๗
ธรรมทัศน์แห่งบ้านทุ่ง	๖๒
สาธุชน	๖๖
วิถีประชา	๖๙
บรรพชิตวัตร	๗๒
เลศวิสัย	๗๖
เหยื่อสาว	๘๐
โหงวห้าห้า	๘๔
ศุภสดี	๘๗
น้ำฝนล้นตุ่ม	๙๓

จุดได้สองตะเกียง	๙๗
พราห์ลัวจอบปึงกี	๙๙
โครงการอัยรัก	๑๐๕
ร่วมนโยบาย	๑๐๘
เบิกฟ้าฟูดิน	๑๑๒
เดินหน้าพัฒนา	๑๑๔
น้ำพักน้ำแรง	๑๒๑
ดำริผ้าป่า	๑๓๐
กุศลข้าวเปลือก	๑๓๓
ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	๑๓๗
แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง	๑๔๐
ผู้สืบทอด	๑๔๔
ท้ายถ้อยร้อยโคลง	๑๔๘
ภาคผนวก	
อธิบายคำศัพท์	๑๕๓
คำอธิบายบทประพันธ์	๑๖๐

ศุภมัสตฺ

สรวมสิทธิโสทธิ อัญชลีพระไตรรัตน์ มนัสสนบิฑามารดร ผคมดิศรทรงธรรม
เทิดศิลปสรรพ์คณเศ ปารเมศกวีบุรพ ครูกุลเกิดชีพแก้ว ระลึกแล้วคุณาลัย ณ โลกัยปฐพี
นทีนภากาศ ภิญโญภาสภากร ศศิธรตาริกา วาตคคีธาตูประคับ กาลกัปกาลปีประคอง
ผองมนุษย์ชน ยลมนุษย์ธรรม วิบากกรรมกลับกลาย วิบัติคลายคลาดคล้อย คุณสิริแก่
ช้าน้อย หนึ่งบ้างทางบุญ บารมีฯ

จุนกวีวิศจ้อย	จรรโลง ใจเสย
หอมรำน้าคำโคลง	คำเช้า
ชะลอชีพประชาโยง	ยุคยาก
ฝากญาติสยามเหยา	หยุดร่อนรอนเข็ญ
หนาวเย็นยะเยือกยา	ยามใด
ห่มรักหทัยไทย	ท่วมทัน
ย้อมอุ่นยิ่งอกใคร	ในโลก
ข้ามโศกวิโยคพัน	หยัดพื้นยืนพงศ์
จงจิตลิตินี้	ทำนูล
สำนึกนรจรรยา	ร่วมแคว้น
ร่วมรัฐพัฒนพูน	คุณภาพ
บาราบความแร้นแค้น	รุ่งฟ้าแรงฝัน
ประพันธ์ประพจน์เรื่อง	รูปเงา
ละแฉ่งละมุนเนา	นิมิตแน่น
หนึ่งน้อยถ่านในเตา	ก้อนหนึ่ง แลนา
อย่าวิบอย่าวูบเว้น	สว่างไว้ไผทงามฯ

ทุ่งดินดำ

จับความ ณ บ้านทุ่ง-	ดินดำ
ทุ่งเขตเกษตรกรรม	ก่อนเกี่ยว
ที่ลุ่มชุ่มน้ำท่า	นาหวาน
ย่านถิ่นดอนบ่อนเรือ	ไร่ข้าวโพดแดง
แรงไถแรงตากแห้ง	กระบือโค
ร่วมทุกข์ท่วมเสโท	ถึงทัน
จำเดิมแต่อดีตโบ-	ราณสืบ
สร้างสุขประยุต์พัน	ผ่านแล้งแรงหนาว
คราวธรรมชาติซ้ำ	โศกชน
วิปริตกิจพิกล	กันร้าย
ปาล์มโค่นเพราะคน	กินป่า วอดไว
โปรยฝุ่นพิรุณฝ้าย	ผิดแล้วฤดูกาล
ธารน้ำเปลี่ยนทิศน้ำ	นองปี
หลากลุ่มพอดิ	ชอบได้
ทิ้งช่วงก็ทิ้งซี-	วาโหด
ดินห่มระแหงให้	หักแห้งโศกหิว
ทิวทิวทองทาบท้อง	ทุ่งไทย
เกลื่อนเกลื่อนกลับกลายไกล	กล่าวกล้า
ดำดำดำดินใด	ดำดิน
ย่นย่นยุดยากย่ำ	ยอกย่นย่ำยี้

ผี สิงผีสู้ไข่	ดินขม
ข้า เคราะห์เกาะระทม	ทุ่งแล้ง
ดำ ดิบโผล่โสมม	ร่มเมือก
พลอย เกือกพลอยแตกแวง	วุ่นว่าตาโถม
โทรมเสื่อมเศรษฐกิจแล้ว	ทุ่งดิน- ดำเวย
ข้าวขาดหม้อหุงกิน	บัดนี้
นาไร่ขาดวาริน	โลมหลัง
ยังเหตุดาเพศชี้	ชั่วช้ากระลำพร
ราษฎรเดิมกว่าร้อย	เรือนราย
ย้ายถิ่นทำกินกลาย	ใช้น้อย
ที่เหลื่อกรอกกรวดทราย	กินถนัด ไฉนฤ
จักหยัดจักยีนคล้อย	ขบคว้างยังฉงน
อดทนพลิกทุ่งพื้น-	ฟูผืน
ผลผลิตขาดทุนพัน	เพิ่มหนี้
ชีวิตมืดมิดตัน	ตาบอด
ทางรอดเปลือกกระพี	เหน็บพรัารอยแผล
อ่อนแอแพ้วายผู้	อิทธิพล
สัตว์ใหญ่ขบเล็กชนม์-	ชีพขย่ม
เป็นวัฏจักรดล	โดยโลกย์
ยังโศกยังซ้ากลุ้ม	กัดเนื้อเถื่อนหนัง

ฝังบายมุขบ้า	ลิมบุญ
ลอยบาปหยาบสฤล	เถื่อนด้าว
มิจนาซีพชุลมุน	โมหะ มหันต์พ่อ
ก่อเหตุจริตร้าว	ผัวร้อนฟอนไฟ
ไกลวัดห่างวัดร้าง	ระลิกสงฆ์
บ้านกับวัดเคยคง	คู่ค้า
ข้าวบาตรพระพร่องลง	จนเกลี้ย กันนา
ปลาผักแกงต้มน้ำ-	พริกถ้วยชาดถวาย
ว้ายอาวาสอนาถโธ	อนาทร
ภิกษุละรูปจร	จากทิ้ง
จนรูปสุดท่ายรอน-	แรมชาติ วัดเอย
กลองเลื่อนระฆังกลิ้ง	ตกพื้นวังเวงฯ

รูดานายทุน

นักเลงเงินหนึ่งนั้น	“นายมี”
เปิดบ่อนพนันอัปรีย์	หมู่บ้าน
ช่องสุ่มกลุ่มกาฬ	คนถ่อย
ทั้งปล่อยเงินกู้กว่าน	ดอกเบี้ยกินสบาย
นายมีมีมากแท้	นายทุน
ขณะเพื่อนมนุษย์ขุน	ทรุดซ้ำ
โลกย์ไปสมดูล	โดยสัจ- ธรรมฤ
หรือมนุษย์จุดให้ซ้ำ	ชีพเชื่อนมนุษย์ชน
กลอำนาจบาปบัน	เป็นไป
อำนาจเงินเกินใคร	ทุกผู้
ดินดำทุ่งดินภัย	เบียนเพื่อน
เพื่อนจุดดำดำรง	ทุ่งไร่หทัยธาร
นงคราญคู่แฝดน้อง	พินา- รีเฮย
กำเนิดดับมารดา	เมื่อน้อย
นายมีรักหนักหนา	สองบุตร- รีแม่
มีคลาดกมลคล้อย	ดั่งแก้วตาหวง
“ทรวงเดือน” ผู้พี่น้อง	“ใจดาว”
พิศเพ่งพิศผาดพราว	ชื่อพร้อง
สองศรีพิสุทธิ์สาว	เสมอแม่
เหมือนมากหากคิดคล้อง	คติเบื้องปางบรรพ์

อันบุตรihakแม่น	แม่น
แลบุตราละม้ายดล	พ่อนั้น
เป็นอรลักษณกล	กันอยู่
ความเชื่อบุราณชั้น	อดีตซึ่งจริงใจ
กรรมใดใครก่อได้	โดยกรรม
พระวาคือหลักธรรม	เที่ยงแท้
ใคร่คิดพิณิศดำ-	เนินชีพ
ไซ้รับสรูปแล	โลกนี้ปริศนา
สองธิดาแฝดพ้อง	เพียงใด
พ้องพักตร์หากแผกใจ	ไซ้พ้อง
ทรวงเดือนพินิสัย	สุภาพ
ผิดกับใจดาวน้อง	นุชเจ้าโง่งเง
หนุ่มเกรงหนุ่มมิกล้ำ	เกี่ยวพัน
รักชอบรักลอบฝัน	เนตรฟ้า
ยากจนอับจนปัญญา-	ญายัง
ฝันหลับฝันตื่นล้ำ	ลุ่มแล้งแรงฝัน
แต่เหตุอันยากเอื้อม	อันใด ก็ดี
มักที่จะทำใจ	เหนียวแน่น
สัมพันธ์หนึ่งเร้นไม-	ตรีหนึ่ง อนงค์แม่
ยังบุรุษหนึ่งก้าว	สู่ห้องหทัยแฝงฯ

บุตรโตนผู้ใหญ่ทวน

คืนวันแห่งบ้านทุ่ง-	ดินดำ
ดั่งดึกผลึกอธรรม	ท่อมท้น
จักหวังพึ่งผู้นำ	ยามยาก
ข้ามฟากข้ามฝั่งพัน	ฝั่งร้อนฤาณี
ฝั่งชีวิตว้ายเว้ง	เวียนวน
ติดเกาะเข้าตาจน	จอดตัน
ต้องสู้กระเสือกสอ	ร่นร่ำ เอาเรา
ถึงปอดารำรืน	ร่วนน้ำตาราย
กล่าวฝ่ายผู้ใหญ่บ้าน	ทุ่งดิน- คำพ่อ
“ผู้ใหญ่ทวน” ทำกิน	ถิ่นเชื้อ
ลำบากยากจนสิน	เสมอลูก-บ้านแล
แม่ “อุ่นเรือน” อุ่นเนื้อ	แนบนันภรรยา
ทำนาทำไร่เลี้ยง	เคียงใจ
มีบุตรชื่อ “รักไทย”	รักแท้
บุตรโตนหนึ่งเดียวใน	สายเลือด
เจ็ดดงดอดอ้อมแปด	แม่พร้อมพ่อพลี
หวังดีส่งลูกรู้	รำเรียน
หวังกิจราชการเพียร	ภาคหน้า
ประณมมัธยมเจียน	ใจขาด
ปาดเหงื่อเสื้อปรุผ้า	เหนื่อยแล้วคืนแรง

กำแพงเศรษฐกิจกัน	เชิญใจ
พ่อแม่รักรักไทย	ไปท้อ
เพื่อเรียนเพื่อทำไร	ความร่ำ รู้เฮย
รู้รอบขอบเขตข้อ	ก่อเกื้อเชื้อชน
อดทนอดกลั้นมธ-	ยมหนุน ผ่านนอ
สอบต่อชิงครุฑ	เพลิงงพล้า
หันเหหักเหร่น	เรียนเกษตร
กลกิวิทยาลัยกำ	กิจฟื้นฟูไทย
บันไดไคไขว่คว่ำ	ปัจจุบัน
ได้ตั้งใจไฝฝืน	ยากได้
มุ่งหมายไปทันกัน	เกินมุ่ง
หวังจูงหวังพลาดไว้	จักพันผิดหวัง
รักไทยตั้งสติพร้อม	พยายาม
หวังเกษตร ณ เขตคาม	เกษตรเข้ม
รักไทยหากมิรักนาม	ไทยเนื่อง ไทยนา
ฤจักเปิดปากเม้ม	ขมิบไว้ปากโว
ตรีโทเอกเสกสิ้น	ปริญญา
หากจิตสำนึกกะลา	ครอบแล้ว
ไปชื่อว่าปรีชา	ชนเช่น
เป็นกบเป็นเขียดแจ้ว	โจษร้องเพียงรู

พ่อชูแม่เชิดเชื้อ	ลูกชาย
หน่วยกิตแลกกับควาย	คอกร้าง
หนีดอกทบตันปลาย	ปล้ำปลุก
บุกแบกแอกทุกซ์คว้าง	คว่ำล้งกเงย
ลูกเอยลูกสิบร้อย	พันคน
ไครนิกพ่อแม่ตน	ต่อตั้ง
กว่าเติบกว่าโตจน	ตายจาก
พ่อบากแม่บันบั้ง	บอบเท่ามือไฉนฯ

เทียนทึบแสง

ครรไลลำดับด้าน	ศึกษา
ครูใหญ่นาม “ประชา”	เกียรติกว้าง
แต่ใจไซ้มหาชลา	กว้างใหญ่
ไซ้หลักประชาสร้าง	สิ่งล้วนควรเจริญ
ดำเนินหน้าที่เกื้อ	ตามแกน
มิก้อมิเกิดแผน	เพิ่มแผ้ว
ดินดำทุ่งดินแดน	จึงดัก-ดานเอย
อึดอัดติดขัดแล้ว	สุดล้ำอวรณ์
งานสอนงานเสกปั้น	เยาวยชน
งานหนักครูทุกคน	เคี้ยวเค้น
ครูใหญ่ไปเสริมดล	งานสะดุด
ขาดมนุษย์สัมพันธ์แน่น	ขาดโน้มคุณูปการ
บ้านโรงเรียนต่างไร่	ชวาลา
สำนึกธรรมศรัทธา	ดับสิ้น
สิ่งแวดสิ่งล้อมสา-	รพันเหตุ
สังเวชล้นกับล้น	บิ่นลื้อเฟื่องพัน
ขัดกันอันกิจน้อย	ใหญ่ปวง
ต่างพรรคก็ต่างพวง	พวงพ้อง
ต่างถือทิวติง	ติงอึด-ดาเนอ
เปลอจิตต่างคิดข้อง	ขุนเคล้ำระคนเข็ญ

ไปเป็นเอกภาพแล้ว	แหล่งคาม
แตกหน่อแตกกอตาม	แต่ได้
ตกหล่มตกตมหาม	คานหัก
ตกปลักอบายน้ำ	บัดนั้นเสียใจนฯ

เกษตรหนุ่ม

วันวัยชีวิตพ้น	ผ่านवार
ผ่านวิทยาลัยการ	เกษตรเน้น
เกษตรหนุ่มทุ่งดินดาน	ดำดิบ
ดำต่างใดซ่อนเร้น	ซ่อนร้ายไฝจรูญ
หวังกุลหวังเกื้อวิท-	ยาดล
ไต่พร่องจักต้องปรน	แต่งปั้น
อุดมคติตน	เดือนดริก
แนวนึกปณิธานนั้น	แนวแท้รักไทย
แต่ใจพ่อแม่ผู้	รอนาน
หวังลูกทำราชการ	เกียรติโก้
เสมียนสมัครพนักงาน	ไต่กี- ดินา
ปลดบำเกษตรไ้อ	อนาถนั้ทีหนอ
พ่อขอแม่แค้นแล้ว	ลูกรัก
อย่าติดหล่มจมปลัก	ดักเดี่ยว
นาไร่อยู่ไกลนัก	อนาคต
มันคดมันค่อมเตี้ย	ด้าแท้แดยัน
ลูกฝันอันจักฝัน	เกษตรฟู
ทำไร่บนไหล่ภู	พุดได้
ทำนาแค่พลิกตรู	สารแต่ง
ไม่แข่งชำนะไซ้	ชุกแค้นแผ่นดิน

ยีนแม้นพ้อพ้อ	พจนา
แมร์รักไทยจักหา	เหตุอ้าง
ย้อมขัดทศน์ศรัทธา	สองท่าน
จึงหมั่นหันมุขข้าง	สอบเข้า ก.พ.
ร.พ.ช.อีกทั้ง	หลายทาง
ตำแหน่งน้อยนักวาง	ว่างไว้
รับสับสอบร้อยพลาง	พันหมื่น
หนึ่งขึ้นหนึ่งยืมได้	ไข่น้อยอาดูร
ชาติพุนชาติเพิ่มพัน	พลพลั้ง
บ้างเบียดบ้างบดบัง	เพื่อนบ้าง
แย่งงานแย่งเงินยัง	ยุตแย่ง
แข่งศักดิ์แข่งคนสร้าง	แข่งสู้แข่งขัน
กีดกันกันกีดก้าง	กันกิน
ดาษดินดงดอนดิน	ดัดด้อย
ชวดชมชอกช้าชิน	ชนชาติ
ราษฎรรัฐเรียราดร้อย	ร่วงร้าวฤรมย์
ชมเข็บเจ็บจิตแท้	รักไทย
สอบลาดราขการใด	พลาดแล้ว
ตงงานว่างงานใคร	ใครค่อน
นอนนึ่งนึกคิดแผ้ว	แผ่นพื้นไผททำ

จำเต็มเต็มจิตตั้ง

ลูกพ่อทวนทวนทน

อุ่นเรือนแม่อุ่นกมล

อันทุ่งดินดำถ้ำ

เพียงความหวังवादไว้

ตราบเมื่อหวังยังมี

หวังเพื่อผิดหวังพลี

ปิดช่องโหว่ว่างไซรั

จิตตน

ทุกข์กล้า

อ้ายรัก- ไทยเออย

ทุ่งเรืองเมืองงาม

กิติ

มาได้

ความพร่อง

กว่าสิ้นวิญญานฯ

น้ำคำความรัก

ร่มลานอาวาสร้าง	โพธิ์ราย
ดวงตะวันบ้ายชาย	แหล่หมั้ว
ไชยขึ้นรินพระพาย	มาแผ้ว
แว่วแว่วกระดังงา-	เหวโธ้อาราม
ทราบนสนิทสองจิตนั้น	วันทา
พระพุทธรูปริมมรรคา	ร่มไม้
สังเวชอนิจจา	เสียวขาด
อุบาทว์มนัสบอดใบ้	บ่อนเนื้อศาสนา
น้ำตาเทียนตกพื้น	เผือดพราว
ตั้งอัสน์ชลชาว	พุทธซ้ำ
อ้ายหนุ่มและอิสาว	สองอภิ- วาทเฮย
เผยรักวิบากกล้า	เกี่ยวราวรังทรง
สองดวงกลมเลศร้าย	ริงเรียง
สองรักซ่อนรักเพียง	ผิดร้าย
สองปองประคองเคียง	ร่วมคู่
สองอยู่ไกลแต่คล้าย	ต่างแคว้นแดนดล
ต่างยลต่างลอบขำ	สัมพันธ์
ต่างก่อต่างกุลกัน	รักเกื้อ
ต่างรอตต่างคอยวัน	คืนร่วม สองรา
ต่างอดต่างออมเอื้อ	อืมน้ำใจเอม

เกษมสวาทเร้น	อารมณ
ใครไปล่วงรู้ชม-	ชอบนั้น
นานวันยิ่งนิยม	รักยิ่ง
ก็ดสิ่งขวางรักกัน	สักรั้เงาเลื่อน
ทรวงเดือนเอยพี่ให้	สัจจา
พี่รักเดือนสัญญา	ยิ่งแท้
เบื่องบาทพระปฎิมา	คำมั่น
มีมันสัญญาแม่	สักมือจมรณ
อกอรเอยสดับอ้าง	อันใด
มิเท่าถ้อยรักไทย	พี่แล้ว
ขอเพียงแต่สองใจ	จริงต่อ กันนา
อย่าคลาดอย่าเคลื่อนแคล้ว	ขบถน้ำใจแห่ง
แรงบุญญาบาปครั่ง	บรรพ์ครอง
รักพบรักเพียงปอง	พี่ปัม
รักนุชเร่รักจ้อง	นึกจอด ใจแม่
แต่ยากตากยัมพริ้ม	ย้อมพร้อมยอมเพรง
เกรงรักจักสะบัน	บันบั้ง กรรมนอ
ดูเถิดศอพระยัง	บันได้
โลกนี้อนิจจ้ง	เจียวแม่
แค่นี้ก็แค่นี้คิดไ้	เจ็บค้ำกลางกมล

จนยากฤยากแท้	พี่รัก
เดือนแนใจพินัก	ต่อสู
ยากเข็ญอุปสรรค	ทุกสิ่ง
ยิ่งดูจะทำผู้	พิสุจน์น้ำใจทะนง
คืองค์พุทธรูปเรื่อง	รังรอง
เคียรขาดฤขาดทอง	ปิดปั้น
แท่นองค์มันคงครอง	คงสถิต
นิมิตรรูปท่านนั้น	เนื่องไวใจเรา
พี่เล่าเรียนจบรู้	พอดัว
ฤพี่จะกรังกลัว	วิบากกั
จันคอยขึ้นชมชัว	พื่ออยู่ นาพี่
สู้กิจชีวิตตั้ง	สติเปลื้องเคืองเข็ญ
เดือนเพ็ญเดือนเด่นฟ้า	หทัยชาย
ขึ้นจิตน้ำจิตสาย-	สวาทข้า
น้ำพจน์แม่ผุดพราย	ทรวงพี่
มิมุมานะกล้า	จักกู้เศรษฐการ
นงคราญหมั่นพบให้	กำลัง- ใจนา
นะเช่นเคยอย่าซัง	ขึ้นแท้
ร่มโพธิ์ร่มพฤกษ์บัง	รักบ่ม
กว่าจักสมสุขแล	สุขล้ำเลอถวิล

พึงดินดำถินนี้
 ยังท่อมทุกข์อธรรม
 ตราบเดือนเพ็ญใจข้า
 ชีช่วยอวยโชคพัน
 สองกุมชুমหัตถ์ให้
 ตาต่อตาसानดา
 จากกันเมื่อดวงอา-
 ย้านัดหน้าขึ้นชู

ดินดำ
 ท่อมท้น
 คมคู่ คัดพิ
 ผ่านร้ายภัยรุม
 สัญญา
 รับรู้
 ทิตยต่ำ
 อย่างเข้าใจกันฯ

เรียกฟ้าขอฝน

ครานั้นเดือนหกแล้ว	เดือนเจ็ด
ฝนไม่มาสักเม็ด	สักมื่อ
ดอกกระแจะไซ้ดอกเห็ด	โหยผลิ
เพียงบิเพียงแบ่งร้อ	โลกร้าวเลือดรินฯ
ฝุ่นดินมัวมืดฟุ้ง	แรงลม
ฟ้าแดดดิบอารมณ์	แปลบร้อน
แทบดับแทบดับกรม-	เกรียมอก โลกฤฯ
ภินท์ร่อยกรวดหินก้อน	เกลื่อนกลิ้งกลาดกราว
ชาวไสยเวทเภทเพี้ยน	ทางพุทธ
พร่ำบรกรรมอุต-	ส่ำห้ำอ้าง
ฉ่ำจาวแข่งประทุษ	คนถ่อย ถ้วนแล
คราวทุเรศร้าวร้าง	แหล่งน้ำแปลงนา
ประดาความเชื่อเบื่อง	บุรพ์แนว
บ้างก็จับนางแมว	แห่ร้อง
แห้วแม่แมวแปว	แปวร่ำ สิวแม่
วิพาร์เรียกฝนฟ้าต้อง	โตรกพื้นโลกภูมิฯ

ฝุ่นดินมัวมืดฟุ้งแรงลมฟ้า
 แดดดิบอารมณ์แปลบร้อนแทบดิน
 แทบดับกรมเกรียมอกโลกฤาภินท์
 ร้อยกรวดหินก้อนเกลื่อนกลิ้งกลาดกราว
 ชาวไสยเวทเภทเพี้ยนทางพุทธพรา
 บริกรรมอุตสาห์อ้างฉำฉาว
 แข่งประทุษคนถ่อยถ้วนแลคราว
 ทูเรศร้าวร้างแหล่งน้ำแปลงนา
 ประดาความเชื่อเบื่องบรพณ์แนวบ้าง
 ก็จับนางแมวแห่ร้องแห่ว่า
 แม่แมวแปวแปวรำสีแม่วิพาร์
 เรียกฝนฟ้าต้องโตรกพื้นโลกภูมิฯ
 ปุ่มเหตุอาเพศแล้ง เหตุรุม
 เหตุเริ่มเหตุเดิมสุขุม เหตุซ้ำ
 เหตุร้อนเหตุร้ายซุ่ม- นุ่มเหตุ
 เหตุขาดเหตุผลคำ เหตุไขว้เหตุเขว
 เกเรเกเกกแกล้ง แกมกล
 ร่วมแห่แมวแปวปน แปลกกล้า
 ลักไถ่ลักเปิดผล พลอยเบียด-เบียนไวย
 โยยกระอักเจ็บซ้ำ เจ็บสิ้นสงสาร

เห็นการณ์อันขัดข้อง	คิดดู
หนุ่มรักไทยอดสู	สุดยั้ง
ขัดแย้งอรรถออกพรู	พื้มกิจ
ผิดลู่ผิดทางทั้ง	ชั่วช้าทรชน
บอกกลพิงก่อเกื้อ	แรงกัน
ไซ้เชื้อสิ่งมั่งน	เงื่อนต้น
ควรเร่งร่วมคิดสรรค์	เสริมเกษตร
ลบเหตุอาเพศพิน	แผ่นด้าวโดยพลัง
แนะนำยังขาดน้ำ	กันดาร
ฟากทุ่งชลประทาน	โน่นน้ำ
พร้อมจิตร่วมใจงาน	ลอกชุด
ย้อมจุดน้ำมาล้า	หลากเลี้ยงทุ่งเรา
ออหนุ่มหน้าหนุ่มกล้า	วิชาการ
เชื่อมั่นยึดมั่นฐาน	ถูกต้อง
จริงใจมุ่งใจงาน	หาญหัก
ทักขัดอันขัดข้อง	ชุ่นค้ำใจคน
ชาวชนบางกลุ่มคล้อย	ความคิด
บางกลุ่มทวิจิต	สุดรัง
ขาดสามัคคีมิตร	โดยมาก
จึงยากบรรลุดั่ง	จิตล้วนรวนเร

ฝ่ายพวกเสแสร้งโพล่	พาที
คือพวกเงโกมี	มากค้ำ
อ้ายไทยขัดประเพณี	ลืมนบ บูรณนา
ซ้าอย่าแยกชาวบ้าน	บิดเบื้อเบา
ปู่เฒ่าตาทวดแท้	เคยทำ
ยายย่านางแมวรำ	รำร้อง
ฤาเด็กเมื่อวานกำ-	แห่งเกิด
ไผ่เลศไผ่ลืมล่อง	แปลกชื่อนามระคางฯ
หมางน้ำคำขุนซ้อง	ขัดใจ จุนแล
เหตุจกวันจักไหว	วুবคว้าง
กรุ่นควันเกิดหมอกไฟ	คลอกฟู
ฟางสุไฟมอดมล้าง	เปล้าล้วนควรฤฯ
มือหมัดก่อนมุงทำ	ทุ่มกระ- ทุ้งพ้อ
ผู้ใหญ่ยุ่งใจปะ-	ทะยื้อ
แยกทุษฐ์หยุดโทษละ	โกรธล่ม
ร้ออัคคีอีกอ้อ	รอดมือฮือโหมฯ
หมางน้ำคำขุน ซ้องขัดใจจุน แลเหตุจกวัน	
จักไหววুবคว้าง กรุ่นควันเกิดหมอก ไฟคลอกฟูฟาง	
สุไฟมอดมล้าง เปล้าล้วนควรฤฯ	
มือหมัดก่อนมุง ทำทุ่มกระทุ้ง พ้อผู้ใหญ่ยุ่ง	
ใจปะทะยื้อ แยกทุษฐ์หยุดโทษ ละโกรธล่มร้อ	
อัคคีอีกอ้อ รอดมือฮือโหมฯ	

ไฟที่แผงร้อน

โลมแล้งแรงรวดร้อน	ราวไฟ
ร้อนอัปรียจัญไร	ยิ่งร้อน
นักเลงบ่อนไฟไฮ-	โลมั่ว
สำนักนายมีต้อน	แต่เต้าเอาตัง
วงเหล้าเออไก่อัดม-	ย่ำชด โสภสือ
คือไก่อใครที่หมด	จากเล่า
กับแกลัมต่วยแก้มบด	กลืนบาป
เสียงสาปเสียงแข่งเข้า	คำค้ายโคตรขรม
สังคมจมปลักเปลี่ย	ป่วยกมล
มากถ่อยมากเถื่อนทน-	โท่ทำ
ทั่วเมืองทุกมุมปน	ปลอมเปรต ทุเรศแสบ
แป๊ะชื่อสมคบค้า	ขาดไรหลักประกัน
นั่นนายตำรวจร้อย-	โท "ฤทธิ์"
นอกเครื่องแบบมิดชิด	ร่วมรู้
เบื้องหลังบ่อนอกสิทธิ	หุ้นส่วน
อ้วนจุนน้ำมู๋	อยู่ห้องนายมี
บุหรืเหล้าดื่มเลี้ยง	สำราญ
ร่วมคิดร่วมกิจสาน	ส่วนได้
กับแกลัมแต่ละจาน	กินจุ
กินจัดกินยัดไส้	ยัดยุงพุงโพรง

เพียงโหลงเพียงห้าร้อย	รุมกิน
รุมกัดรัดเกาะทมิฬ	มิดร้าง
มิดเร้นอย่างรู้บิน	บนเมฆ
บนม่านเพดานกว้าง	แก้วนด้วยโดยกล
ลอบยลดาวเจ้านุช	นารี
นั่งเก็บตังท่าที	ฉลาดเปรี้ยว
หมวดฤทธิ์คิดอัปรีย	ใจเล่น
ดาวเด่นนำลดเลี้ยว	เหนียวนำวดาวดั่งส์
คะนึ่งนิกตริกไว้	ในทรง
ใจหยาบขยะยวง	ซุบย้อม
จึงออกอุบายลง	ลมเล่ห์
ลูกพีมีนี่พร้อม	อยู่เหี้ยเฝ้าเรือน
หนูเดือนเก่งกับข้าว	ทำครัว
ดาวก็เก่งพอตัว	ทุกด้าน
เก็บตังลูกเจ้าสัว	มีศักดิ์
นักเล่นนักเลงคร้าน	จักกล้าต่อคำ
สาลักมธุรสแล้ว	นายมี
พลอยยกกระดกที่-	ทำด้วย
ลูกดาวนงงานดี	นิสัยพอ
เดือนก็ดูจแม่ม้วย	มอบไว้แทนถวิล

ยิมนายมีเมื่อคล้อย	คารม
หมวดฤทธิ์รุกระดม	อีกชั้น
หนูดาวลักษณะคม-	ข้าคล่อง
เดือนสิบสองนี้นั้น	นำได้ประชันดู
พฐนพมาศทั้ง	อำเภอ
ใครมิเทียบเทียมเธอ	แน่แท้
ขอผมเถอะจะเสนอ	เข้าแข่ง
ตำแหน่งมิพลาดแพ้	พวกพ้องเรามี
นายมีปิตี๋ม	อัมกมล
สุดแต่หมวดจะดล	เด่นปั้น
คิดคิดก็ใช่คน	ไหนอื่น
เหมือนลูกหลานนับชั้น	ญาติเขื่อนับถือ
อื้อออต่างถ้อยต่าง	สุวาจา
ต่างจิตคิดนำพา	เฟื่องจ้อง
หนึ่งหวังว่าธิดา	ดลเกียรติ
กับหนึ่งกามคุณข้อง	เข็บลั่นลมแผ่ฯ

หาเรือครูใหญ่

แถมฝ้ายอ้ายนุ่มเหน้า	รักไทย
คิดหนักยากเข็ญใจ	จักเกื้อ
จักพัฒน์จักเพิ่มไฟ-	บุญถิ่น ท้อฤา
จักเรียกพลังเรือ	กลับเลี้ยงพลังหลอม
อ่อนน้อมครูใหญ่ไหว	วอนนำ
ครูช่วยทุ่งดินดำ	อย่าช้า
ออกปากชักนำคำ	ครูอีก แรงเอย
ครูเอ่ยครูออกหน้า	ศิษย์คล้อยรอยครู
อดสูเป็นอยู่เศร้า	โทรมเห็น
โดยเหตุหลายประเด็น	เลื่อมด้อย
หากครูมิช่วยเซ็น	ช่วยขยับ
ก็นับจะเนื่องคล้อย	มิดคล้ามรรคา
ครูประชาจิบเหล้า	พลากริน
อ้ายรักจักแบกดิน	ถิ่นนี้
มันหนักนักหนึ่งหิน	ผาใหญ่
ข้าไม่เห็นเช่นชี-	ช่องได้โฉนเลย
ข้าเคยข้าเบือแท้	เบือท่า
หัวหมูหัวหอกนำ	เหนื่อยกลุ้ม
เป็นชีปากเขาปรา	เปล่าเปล่า
เข้าค้ำเบือเคยคุ้ม	สักมือชื้อเหม็น

เข็นรถเข็นเลื่อนล้อ	พอไหว แรงเวย
เข็นเคี้ยวเข็ญเป็นไป	ป่วยเปลี้ย
เข็นครกสูยอดไศล	ปิ่นหล่น เหวแล
เข็นแค่ตัวตนเดีย	ไต่เต้าเถิดหนอ
พูดพ้อพอสุนกุลัน	รินสุรา
มะขามเปียกจิ้มเกลือครา	ครุ่นนั้น
สักกรับหน้อยสิหว่า	อ้ายหนุ่ม
อย่ารู้มอย่าร้อนอัน	อกแล้งไปโย
รักไทยใจจักท้อ	ฤาทน
ทนตรับสดับยุบล	บอกไป
ไปบอดมอดกมล	มิดมิด
มิดดับเทียนและไต้	มิดต้อทางตัน
ตันตันขึ้นคติน้อย-	ใจนัก
นักพัฒนาชะงัก	เงื่อนนี้
นี้หนอตอคำทัก	คำเทียบ
เทียบเปรียบที่มักชี้	ชอกช้ำใจชน
พาย เรือวนวาดน้ำ	อ่างเนือย
เรือ วรกริมเฟือย	ฝั่งน้อย
ใน แอ่งแพร่อกเปลือย	แรงปลิด
อ่าง นิดหนึ่งก็ร้อย	ขวบร้างแรมรอน

โลก อุดรจรดตัว	ทักษิณ
กว้าง กว่ากว้างธรณินทร์	น่านน้ำ
ทาง ฟาฟากฟ้าบิน	บนเล่า
แคบ กลับเท่ามุดดำ	อนาถแท้ทางเดิน
เกินกำลังจุดรั้ง	ครูประชา
จึงรักไทยจากมา	เมื่อนั้น
นึกคิดขบปัญหา	ไม่ตก
อดออกยังอดอัน	หนักอึ้งริงทรวงฯ

พายุกระหน่ำ

ดวงตะวันบ้ายคล้อย	ครรไล
ผิตากผ้าอ้อมไพร	พาดฟ้า
บัดดลหม่นมิดใน	นภาภาค
พายุเกิดฝุ่นเฝ้า	หมอกฟุ้งหริ
สีฟ้าแดงเดือดคล้าย	เลือดละเลง
นำพรันสะพิงเกรง	สยดเกล้า
กึ่งพฤษหักโผงเผล	ระเนนลู่
วุ่นวิฤทธิแรงเร้า	ฉีกรั้งพังทลาย
หลายทับกระท่อมล้ม	ครินลง
เป็นช่องชะวากตรง	สุดด้าน
โรงเรียนวัดจวดวง	ลมว่อน
วัดวัดจับพลันบ้าน	ทู่แล้งแหลกพัง
ตึงตึงตกแตกกลิ้ง	สิ่งของ
โหละปี่น้ำปลานอง	กลิ้งคลุ้ง
ลูกเล็กเด็กร้องมอง	หาแม่
ผู้แก่หลังโกงกู่	หลบไม้ไผ่คะมำ
สำสัตว์พลัดพวกพ้อง	ตื่นภัย
โคเปเลี้ยวกระบือใคร	พืดคว้าง
นกกาเปิดไกไกล	กลุ่มแตก กระเจิงนา
กว่าผ่อนกว่าเพลาน้าง	พิบัติเบื่อเหลือเชิญ

เขียนย่ำลงคำแล้ว
เสียงร่ำหลังพระลบ
ทุกซ์เกาะเคราะห์กระบ
อาเพศเหวยดินฟ้า

ลมสงบ
ลับหล้า
ทุกครอบ- ครว้เฮย
ฉะนี้ถ่าน้ำฯ

สมณะผู้มาเยือน

รำไรสุริยะเรือง	อรุณสมัย
วันใหม่อาทิตย์อุทัย	ทาบเพื่อ
มีทันนกกนกไพร	ไกลถิ่น
กลองทัดวัดร้างเรื่อ	ประหลาดเร้าร่วเสียง
สำเนียงเพียงเร่งร้อน	เร็วพลัน
เรียกกลุ่มชุมนุมกัน	อย่าช้า
อิงอลหมุ่นผัน	มาคืน
ตาตื่นวิตกว่า	วุ่นทั้งหทัยผอง
กลองหยุดเสียงเจียบแล้ว	ลานวัด
เกลื่อนกลุ่มกลางชนัด	ครุ่นนั้น
ต่างถามเหตุการณ์นัด	ใดแน่
แซ่ศัพท์จับความคั่น	สุดเค้นเป็นไป
ผู้ใดใครไปรู้	ใครติ กลองเวย
จู่จู่ดั่งผี	ภูตแก้ง
อาเพศเหตุอัปรีย	วิปริต
ต่างคิดต่างพูดแย้ง	พูดยำตามกมล
สับสนกลเกิดร้าย	ภัยรุม
บ้านทุ่งดินดำชุม	ชั่วช้า
ฟ้าดินถิ่นแล้งสุข	ทุกชีโสภ
สับโขกชาวบ้านบ้า	กว่านี้ฤาควร

ล้วนหลากมากเหตุข้อ	คิดคดี
บ้างว่ากลองกาลิ	ขยับได้
ด้วยใครบ่ต้องตี	ต้องแตะ
นี้แหละลงบอกไป	วิบัติร้อนคำบุราณ
วิจารณ์กันแต่ข้าง	ทางเชิญ
ควรคิดสิ่งนิमितเป็น	สิริบ้าง
รักไทยออกความเห็น	มาล่า
ผู้ใหญ่ทวนร่วมอ้าง	เอ๋ยชี้ติงาม
อารามร้างอย่างนี้	อนาถา
ควรที่เราจักมา	ร่วมเกื้อ
กลพายุพัดพา	พังพร่อง
กลองเรียกความรักเรือ	กลับรู้ฟูสถาน
วิญญาณบรรพบุรุษเปื่อง	บรรพสมัย
ท่านอาจดลสะกิดใจ	ประจักษ์รัง
บังเกิดอัศจรรย์ไซ	คินสติ
รักขอปรชอบแจกครั้ง	ก่อนคล้อยรอยธรรม
พื้มพำคำพูดพ้อง	พื้มเสียง
หลายปากใจใกล้เคียง	ชอบด้วย
พลางดูกฎเณลียง	กระดานหล่น
ฝ่าแล้งตกกอกกล้วย	ระกะพื้นเพทนา

พาลอคติแสร้ง	สาไทย
กลุ่มนักเลงเมรีย	บ่อนเบี้ย
บอกวัดว่างอาศัย	ภิกษุ
ถูกอโยให้เปลี่ย	เปล่า้วยกรรมเวร
ตาเขม้นมองต่างรู้	หลบพลัน
อ้าย “เมฆ” คนสำคัญ	นั่นแล้ว
นักเลงบ่อนพนัน	หัวใจ
ใครจกกล้าจกแก้ว	แกว่งเท้าหาหนาม
ท่ามความอึดอัดอัน	อกใคร
อ้อมโบสถ์เสมาใน	บัดนั้น
ผ้าสีประดู่ไสว	ตะวันรุ่ง
ผู้นั่งผู้ห่มดั้น	สงบตันจกรม
สมสง่าสมณะล้ำ	เจริญศีล
บุคลิกลักษณะประวิณ	วัตรแท้
ผิวขาวดุจขาวจัน	ฤๅไซ้
สูงเช่นชาวยุโรปแล้	หลากล้นชวนมอง
สองเนตรเปี่ยมเมตต์ตั้ง	เต็มกรณ
โอษฐ์ท่านยิ้มละมุน	ละเมียดแย้ม
เอ่ยทักญาติโยมบุญ	กุศลเบิก โยมนา
มาวัดศรัทธาแจ้ง	เงื่อนสร้างทางเจริญ

ดำเนินหยุดเฉพาะหน้า	คณะชน
ประหลาดจิตใจคน	ทุกผู้
ต่างไหวต่างกราบบน	ดินฝุ่น
อบอุ้นอัศจรรย์รู้-	สีกน้อมนอบมาน
ท่านจรรजारิกคล้อย	คามสถาน ไตนา
ผู้ใหญ่ทวนนมัสการ	กล่าวถ้อย
พบท่านจุฬาภิหารีย์	บรรจบ
แปลกจิตชนใช้น้อย	ขณะนี้คะนึ่งผอง
เสียงกลองดังเร่งเร้า	เพราฉาย
ฤาท่านผู้ประเสริฐทาย-	ทักแล้ง
วัดร้างสมณะวาย	ฤจัก มิร้างแฮ
ข้าแต่พระคุณเจ้าแจ้ง	แจ่มช้อก้งขา
ครานั้นบรรชิตผู้	พุทธพงศ์
แย้มโอษฐ์พจน์เอ๋ยตรง	ตอบข้า
อาตมามุ่งธุดงค์	โดยผ่าน มานา
พักกลดฟากโบสถ์ล้ำ	เรียวรังพลังสมัย
หลบภัยพายุบ้า	บ้ายวาน
ผนังโบสถ์บังกลดทาน	ท้าวได้
เสียงกลองซึ่งดังขาน	ย่ำรุ่ง นั้นรา
ก็เรียกอาตมาให้	ตื่นรู้อรุณเรือง

กลองเนื่องกระหน่ำน้ำ	มือใคร
สุดแต่มันเป็นไป	ไปช่อง
เป็นเหตุเลศกลไฉน	ไกลเหตุ ควรเฮย
หากเหตุสำคัญต้อง	แต่งแท้สัจธรรม
ถ้อยคำภิกษุ นั้น	ปริศนา
สนเท่ห์ธรรมศรัทธา	ทั่วพร้อม
เจียบังนั้ชั่วขณะวา-	ที่ท่าน
ผู้ใหญ่ทวนนอบน้อม	สืบเนื้อความถาม
นามท่านสมณะเกื้อ	การุณย์
บอกแก่ชาวพุทธบุญ	เทิดบ้าง
มาตรใจมุ่งไฝ่จุน	เจริญโลก นิมนต์เทอญ
จำพรรษแผ้ววัดร้าง	ดัดร้อนแรงดิน
ยินคารวะนั้น	สมณะ
กล่าวแก่ผู้คารวะ	ที่นั่น
นามอาตมาพระ	“บุญวัฒน์”
ปฏิบัติวัตรกิจกัน	กิเลสกล้ากรายหมอง
ตรองตริกนิกถินแล้ง	ไร่นา
วัดทุ่งถิ่นนี้อา-	วาสเศร้า
ขาดสงฆ์สืบพรรษา	แกนศาสน์
โยมญาติทุกหย่อมเหยา	จักคว้างทางกุศล

นิมนต์นี้รับไว้	ลองดู
หากอาตมาฟู-	เฟื่องได้
โดยโยมทุกฝ่ายตรู	บุญแต่ง
ร่วมแหล่งรักแบ่งให้	แก่นื่อนาธรรม
ตำริแรกอย่าซ้ำ	ชุมพลัง
พลิกสิ่งปรักหักพัง	ทั่วพร้อม
วันนี้ฤกษ์ดีตั้ง	ปรากฏ
ร่วมกลุ่มชุมนุมล้อม	เลิศแล้วรังสรรค์
ช่วยกันคนละไม้	ละมือ
พูนพัฒนบ้านวัดลือ	เลิศล้ำ
โรงเรียนโน้นหนังสือ	ปลิวขาด
ฤาญาติโยมขาดน้ำ-	จิตน้อยดูตาย
แยบคายคล้ายหยั่งรู้	ใจคน
ถิ่นทุ่งดินดำกล	เกียงร้าง
ฟังถ้อยท่านแล้วชน	ลูกชู
ภิกษุผู้นี้ก้าว	ลึกห้วงหทัยใจน
อำไพสุริยะพัน	ทิวพนา
ผู้ใหญ่ทวนสังประดา	ลูกบ้าน
ควาหวานเร่งจัดหา	มาร่วม บุญไว
โดยรวมกิจทุกด้าน	ผนิกด้วยใจเดียว

กลมเกลียวกันเถอะน้อง	พี่เรา
บุญพระมาโปรดเพลา	ผ่อนร้อน
เรื่องร้ายจักกลายเบา	บุญแบ่ง
แสงแห่งธรรมสะท้อน	ทุ่งเรืองเรืองสมัยฯ

ญาติไมตรี

ญาติใดในโลกล้ำ	อารี รักเออย
ฤาเท่าญาติไมตรี	ต่อตั้ง
ร่วมญาติปรารภนาดี	ดลกิจ- กรรมนา
สามัคคีที่รั้ง	ร่วมน้ำใจเจริญ
เชิญรักมาดักร้อย	รักเชิญ
พร้อมรักเพื่อรักเพลิน	รักพร้อม
ภาพมิตรไม่คิดเมิน	มิตรภาพ
งามยิ่งยลยิ่งย้อม	จิตแหม่ยิ่งงาม
ความร่วมมือเมื่อนั้น	พลันเห็น
เกิดกิจสัมฤทธิ์เพ็ญ	เพิ่มพูน
บ้านวัดศรัทธาเซ็น	เป็นหลัก
ไต่หักราวเริ่มต้น	แต่งเต้าตามวิถี
ศรีสมณะโน้ม	ใจนรา
ผู้ใหญ่ทวนนำพา	พวกพ้อง
รักไทยช่วยบิดา	ระดมกลุ่ม
ชุมรักญาติพี่น้อง	ฉนิกเนื้อแนวพลัง
ยังบ้านยังวัดลัม	คินรอย รูปแฮ
เหลือแต่โรงเรียนคอย	รักค้า
เหตุครูใหญ่พาถอย	ทางเสื่อม สิ้นฮา
ดื่มสุราต่างน้ำ	คำเข้าเมาเขว

คะเนชาวบ้านคิด	ตัดครู
ไปช่วยซ่อมประตู	ต่างให้
หลังคารั่วหมายดู-	ตายสัก มือเฮย
ครูประจำจักได้	นักรู้ยู่เดียว
มีเกี่ยวมิข้องกิจ	พัฒนา
มิชอบแบบครูบา	หมู่บ้าน
ประจำไ้ประจำ	ชนชั้น-ชมพ้อ
ประชดประชันค่าน	เพื่อเคนค่านึง
จึงสมณะผู้	เพียรธรรม
พิเคราะห์เหตุเลสง่า	แง้ง้าง
เห็นการณจักรกะกำ	ใจเปล่า
กล่าวทักทูล้าง	ลุ่มได้ติโซ
โอกาสบังเกิดแล้ว	ร่วมใจ
บุญยิ่งกว่าสิ่งใด	ดังนี้
โรงเรียนไ้อื่นไกล	สถานบุตร ธิดาเธอ
หากทอดหากทิ้งก็	เการู้เจริญหรือ
จึงมือที่ละไว้	กิจวาง
ทริฐที่ผิดทาง	ละล้ำ
ละไม้ละมือพลาง	พร้อมพรั่ง
พร้อมร่วมนกันไม่ช้า	ซ่อมสร้างโรงเรียน

ร่วมเพียรกิจร่วมก่อ	ร่างกาย
ที่หนักก็ผ่อนคลาย	ค่อยคล้อย
กำลังพวกผู้ชาย	เป็นหลัก
หญิงพละกำลังน้อย	ส่งน้ำข้าวครัน
ครานั้นครูใหญ่ผู้	เฉื่อยชา
นิกละอายอุรา	ยิ่งแล้ว
เห็นน้ำจิตกึกจา	ชาวทุ่ง
พลันมุ่งเสริมแรงแผ้ว	พวกพ้องพัฒนา
เหล่ายาเรียกเด็กชื่อ	เร็วไว
หวังแสดงน้ำใจ	ร่วมบ้าง
แต่ผู้ใหญ่ทวนไหว	คิดครู่
พระอยู่พระเห็นอ้าง	พวกข้าขอชนมา

ดักบาตรเจริญบุญ

เสร็จสมซ่อมเสร็จไซ้	สุขสม
ขึ้นจำฉายขึ้นชม	ชีพเชื้อ
ท่ามทุกข์ที่ทับถม	ทอดถ้าย
ฝึกฝายไฝฝึกเพื่อ	เฟื่องพินผันฟู
ครูประชาคณะพร้อม	ครูหญิง ชายพ่อ
ผู้ใหญ่ทวนเอาจริง	เมื่อนั้น
บุญพระที่พึงพึง	มาโปรด แล้วแสร
ต่างไม่แซเชือนกระชั้น	ฤกษ์เข้าต่อมา
ชวนประดาญาติเหี้ย	ชาวชน
ดักบาตรบุญกุศล	สะเดาะร้าย
เล่าบอกวิบากจน	ยากอัต-คัตนอ
ขอพระคุณเจ้าบ้าย	เบิกชีธรรมเจलय
โยมเอยพระเอยถ้อย	ทวนที
ผู้ใหญ่ทวนก็ติ	ชื่อดัง
ทวนทุกข์บุญทวนดี	อคติ ชีพอ
ทวนต่อความพลัดพลั้ง	อย่าแพ้เพลงทวน
ล้วนครูใหญ่ชื่อย้า	ครูประชา
พึงเชิดประชาพา	ชอบพร้อม
ประชาร่วมปรึกษา	ประชาราษฎร์
บทบาทประชาค้อม	คนค้าประชาชน

กลเหตุอาเพศพื้น	ไต่ไต่ กิติ
มูลเหตุมีปัจจัย	แน่นแท้
รู้เหตุแห่งเลศนัย	อันเนื่อง เหตุนา
หาวิธีถูกแก้	เหตุกลุ้มจิงหาย
อันอบายมุขเชื้อ	ทรชน
ย่อมเสริมฐกิจกล	เกี่ยวข้อง
ความทุกข์ที่ความจน	รุมจิก
พลิกพลาดประมาทต้อง	ดำได้ติดดิน
รู้กินรู้เก็บรู้	ประมาณ
รู้จักกาลสถาน	ที่ใช้
รู้มันขยันงาน	เงินงอก
รู้พอรู้พูนได้	ดังนี้ดีไซ ๖
นโมภควะไหว	ภควา
ขอสิริแก่ศิรา	สิไร
ผิระย่อและท้อมา-	นะสติ
สิริใดจะได้	แก่ผู้จอมือ
ชื่อโสภคตยากเศร้า	พรากสุข
เพรียกเสกเอกลักษณ์บุค-	ลิกกล้า
เกลือกทักษักแบกทุกข์	ลูกยาก
ยากหากจักลูกถ้า	ลูกได้หลักดี

มีหวังยังทุ่งแล้ง	แรงปอง
ทางรุ่งทุ่งรวงทอง	ถ่องเรื้อง
เร่ธางช่องทางผอง	ตรงแดง
แก่งแย่งแข่งแย่งเยื้อง	ยุ่งย้งวางเสียด
เพี้ยจิตมิดมิดมิด	มันสัทศัน
ปลดปลดรดเหตุมิด	มิดกล้า
หลดทาสบาศโทษบัด	เนตรบอด
ยอดสุดยอดยศย้า	ญาติผู้พัฒนา
อย่าหยันอันถิ่นแคว้น	กันดาร
ดินเถื่อนเกลื่อนแก่นสาร	ซ่อนพิน
เพียรผลก่อนการงาน	สรรส่วน
พรวนหมั่นพินฝุ่นพิน	ฝุ่นนั้นเงินเนา
เหย้ายอบบอบยุบโย้	ยวบแยบ
เทิบทาบทับทียบแคบ	แทบคู่
คับบิบชีพคับแบบ	เพียบบุบ
หลบงอบจับจอบสู้	สิบพร้าสับไพร
ไผ่ขุมนุ่มกลุ่มน้อม	ยอมงาม
เอมอ้มย้มยอมความ	ร่วมอุ้ม
ออมชอมช่อมโถมทรา	ขามเสียม
เชื่อมข่มตรมถมกลุ่ม	กล่อมปล้มเปรมปรีดี

คลี่คลายคลายค้อยคล้อย	ถ้อยคลาย
ถอยร้อยถ้อยร้อยราย	พ่ายร้อย
พ่ายโรยช่วยโหยหาย	หมายช่วย
ด้วยฝ้ายหลายฝ้ายด้อย	ปล่อยร้อยปลายมือ
สือสาวชาวบ่าวข้าว	คราวเคียว
นิ้วกั้วทิวนิ้วเรียว	เกี่ยวน้าว
เกี่ยวเกี่ยวเกี่ยวเกลียวเหนียว	เกลียวเหนียว
เทียวแนวเทียวแนวก้าว	ท่าวก้าวยาวสาวฯ
ครานั้นชาวบ้านทุ่ง	ดินดำ
ผู้ร่วมสดับธรรม	ที่นั่น
คำนึงซึ่งแนวคำ	ภิกขุ ถุดงค์เฮย
ท่านเอ่ยละอรรถดั้น	ดั่งหวังหัตยา
โอวาทะซ่อนซ่อน	สารศัพท์
เป็นปริศนานับ	เนื่องไว้
เป็นแนวเพื่อนิกปรับ-	ปรุ้งแต่ง
แปลงวิบากยากไร้	กลับฟื้นคืนเจริญ
สรรเสริญสาธุไหว	หวังประวิณ
เคารพซึ่งเบญจศีล	รับแล้ว
พระย้าอย่าปล้ำปิ่น	ปฏิบัติ
ธรรมวัตรสะอาดแผ้ว	ผ่อนร้อนเย็นเสมอ

เออหนอครูใหญ่รู้	ตัวเอง
เสพรสเมรัยเขลง	คำเข้า
รับศีลก็นึกเกรง	เป็นบาป จริงเวย
จากวัดแหวะร้านเหล้า	ดังนี้ทำไฉน
การใดพระท่านรู้	สังคม
ไปกระทบทับถม	ส่วนน้อย
ค่อยเจาะกระเทาะชม	ธรรมชอบ
กอบสดีทีละน้อย	ค่อยร้ายกลายดี
จะนี้จึงมีเน้น	จำนง
มิพูดมิเอ่ยตรง	ดีซ้ำ
เพียงแต่สรุปลง	เป็นอุป-มาเอย
แฝงอรรถลุ่มลึกล้ำ	ลวงลวงกมลคน
กุศลใดร่วมสร้าง	ทางบุญ ฤาโยม
บ้านวัดโรงเรียนจน	จิตถ้วน
หยุดเผาอัครคิณุน	นำตระหนัก
หยุดวัฏทะเลบัววน	บ่มบำเนาเกษม
เปรมปองผองญาติเนื่อ	นาธรรม
บ้างหากจนนคำ	ค่อยรู้
เสรีจกกุศลบำ-	เพ็ญกล่าว ลาเฮย
กราบพระภิกษุผู้	ผ่องเพียงเสปิยงบุญฯ

ปากชาวบ้าน

ลือคุณสมณะพร้อง	พิจารณา
ปากต่อปากโจษขาน	ชื่อนั้น
บุญวัฒน์วัฒนาการ	ศาสนิก
จิตวิทยาชั้น	เชี่ยวชาญเชิงสอน
ซับซ้อนซ่อนเงื่อนไซ้	เสียงกลอง
หลังเกิดพายุคะนอง	วินาศเหี้ย
ยังไปยุติตรอง	ข้อจิต
ยังปริศนาเค้า	เหตุข้อกังขา
บ้างว่าบุญผู้ภิก-	ชาจาร
บ้างว่าปาฏิหาริย์	แน่แท้
บ้างเชื่ออัศจรรย์	อัปภาคย์
ยังหลกความคิดแล้	หลกล้ำคำคน
สาธุชนส่วนน้อย	ศรัทธา
คิดฝ้ายดีดลปรา-	กฎเกื้อ
แต่ข้างอิทธิพลพา-	ลาหมื่น
ชาวทุ่งดินดำเบื้อ	บอดไ้หนทัยเบา
ใจดเขลายังป่าวไป	ปดแปม
ปากพล่อยพลอยปากแถม	ส่งซ้ำ
สาไทยใส่โทษแถม	ความเถื่อน
เบือนว่าสมณะกล้า	เกลื่อนร้ายภัยลม

โสมมอ้ายเมฆช้าง	นายมี
ไพล่ว่าพรตพราหมณ์ซี	ชั่วร้าย
อาเพศเหตุอัปรีย์	มาแปลก
อาจแทรกกลัทธิซ้าย	ซ่อนเร้นกลลวง
ต่างดวงกมลเศลัน	ลมใด
ย่อมเหตุห่างทางใจ	ขัดแย้ง
เวลาซึ่งผ่านไป	เป็นเครื่อง พิสูจน์แล
ตราบสัจธรรมไม่แล้ง	โลกเลียงเคียงธรรมฯ

ฝนฤกษ์เบิกฤดู

มิดตำมาแต่หล้า	หรดี
เดือนเจ็ดแรมดิถี	ค่อนข้าง
กลื่นฝนฝากเมฆี	คลาคล้า
ฟ้าร่ำคำรามคล้าย	บอกเค้าลมฝน
ผู้คนผู้บ่าตั้ง	แขนงคอ
ผู้ต่างตั้งหวังรอ	ฤกษ์ฟ้า
ฤกษ์ฝนหลังชะลอ	ชโลมชีพ
ต่างรีบต่างเร่งคว่ำ	بيبกว้างถึงคอย
เมฆคล้อยลอยต่ำแล้ว	ไปรยปราย
ลูกเห็บเจ็บกระจาย	ตกพื้น
พลันอุ้มเป็นสาย	ซัดสาด
สาดซัดจนโชกขึ้น	ทู่้งแล้งดินดำ
น้ำหน่ำร่างับร้อน	ฝุ่นดิน
นานนับชั่วโมงริน	หลังล้า
ยอดตาลสู่ยอดตฤณ-	ชาติชุ่ม
นาลุ่มคูลุ่มน้ำ	เจ็งห้วยบึงหนอง
หมาดละอองสุดท้าย	ค้ำลง
กบเขียดเกรียดกรอดพง	ไผ่อ้อ
ดวงไฟสายแสงวง	แวมวาบ
พรานกบจับกบจ้อ	เขียดแจ้วเพลินใจ

รักไทยจวนฉมวกข้อง	ลงเรือน
แก๊สตะเกียงวงเดือน	ดุ่มด้อม
ตามเสียงเพรียกไปเชือน-	แซมมุง
เลียบทุ่งลัดคังอ้อม	อบอ้อมองหา
สองตาสอดสายจ้อง	ตาวาว
ตากบตาเขียดคราว	พบรู้
เรื่องใสใหญ่เล็กพราว	ผิดแผก กันนา
บ้านนอกชอกนาผู้	เกิดพื้นประสพการณ์
อาหารกินอยู่เกื้อ	อาตมา
กบเขียดกุ่มปูปลา	กับข้าว
แพงพวยผักตบชวา	ผักกระเจต
มะกอกช่อสะเดาน้าว	เด็ดแกล้มตามประสา
คราฝนปรนโลกเลี้ยง	ฤดู กาลแล
เกื้อแก่ธรรมชาติชู	ชีพถ้วน
บึงหนองบ่อคลองคู	มีค่า
นาจักงามข้าวล้วน	แหล่งน้ำบำรุง
เมื่อมุงกบเขียดได้	พอแรง
ไฟตะเกียงหรีแดง	อ่อนแล้ว
รักไทยหยุดด้อมทาง	หันกลับ เหี่ยวเฮย
ช่องขลุ่ยคิดไม่แคล้ว	พรั่งนี้ไอชาฯ

รอยดินที่สั่นดอน

แนวคันทนาเลียบนน้ำ	สัญจร
เดินดุ่มข้ามสันดอน	ทอดเท้า
ธารห้วยจากสิงขร	ไหลลาด
จัดบุทรอยรูปเค้า	เคลื่อนคล้อยราวฝูง
ใครจูงใครไล่ต้อน	ควายใคร
รอยใหม่เพิ่งผ่านไป	เมื่อกี้
จุกคิดครूरักไทย	จึงรีบ
เร่งรุดถึงบ้านชี	เหตุแจ้งบิดาตน
กลขโมยทำคอกบ้าน	ใครหว่า
ผู้ใหญ่ทวนคิดครา	ครุ่น
ไปทันจักถามหา	ขณะตริก ตรองเฮย
ทิดจ้อยวิ่งกระชั้น	เรียกผู้ใหญ่ไว
ขโมยทำคอกข้า	ต้อนควาย
หมดคอกเมื่อคำว้าย-	วอดเกลี้ยง
ตึกบกกลับมาฉาย	ไฟส่อง
ของรักของข้าเลี้ยง	เรียบแล้วไม่เหลือ
ฟังความเมื่อสดับตัน	ปลายพลัน
ผู้ใหญ่ทวนสำคัญ	เหตุพ้อง
สั่งแม่อุ่นเรือนขวัญ-	เรือนอยู่ เรือนนา
ข้ากับเจ้ารักต้อง	ช่วยเต้าตามควาย

ไฟฉายปืนมิดพรา	ติดมือ
โหวกเหวกลูกบ้านฮือ	ม่งห้วย
รักไทยออกหน้าถือ	ไฟแกะ-รอยเฮย
นำกลุ่มชาวบ้านด้วย	คิดคล้ายรอยทัน
กระชั้นกระชิดข้าม	สันดอน
เลียบลัดตัดห้วยดอน	อุทกตื่น
ตามไฟส่ายทางซอน	ซอนชอก
แกะดอกแกะรอยพื้น	ผาดผ้ายหายรอย
ทิดฉ่อยพลอยทุกขสิ้น	ทิศทาง
สิ้นรูปสิ้นรอยจาง	จิตกลุ่ม
ดักรอยแยกรอยขวาง	กลางเถื่อน
เกลื่อนพฤษ์แนวพุ่มซุ่ม	ซ่อนเร้นรอยเสีย
เพลี่ยแรงเพื่อนบ้านกลับ	เคหา
บอกพຽ່ງนี้ทิวา	ใหม่เต้า
ดึกดินค่อนคินนา-	พิกาล่วง
ล่องลุ่นรุ่งเช้า	ข่าวรู้ลือขจาย
ฝ้ายทิดฉ่อยนิกได้	พระธุดงค์
ท่านอาจชี้ทางตรง	ตอบได้
ถึงวัดไม้ช้าลง	ราบกราบ
พระทราบเหตุทุกขไชร	ปลอบเศร้าเพลากมล

ธรรมดาฝนตกนั้น	รอยดี
หากว่ารอยไม่มี	ประหลาดล้ำ
จะนั้นขโมยหนี	รอยฉลาด นึกนา
อาจไล่ควายลุยน้ำ	ล่องขึ้นเชิงเขา
คิดเคঁาทิดจ้อยคล้อย	คำพระ
เออนั้นจริงซิ่นะ	นึกพ้อง
รีบกราบรีบลาละ	เร็วเร่ง
เร็วเรียกเพื่อนพี่น้อง	ท่องน้ำตามควาย
เข้าสายจนใกล้เที่ยง	ถึงภู
ทางแยกด่านเดินดู	ร่มไม้
พบรอยตะเกียกกรู	ห้วยโกรก
ยังไซยยังชุ่มไว้	กีย้ายรอยดิน
ต่างผินตามเร่งเต้า	ติตรอย
เที่ยงแก่งถึงหุบชอย	ชอกถ้ำ
ทางรถปะปนถอย	รอยทาบ
วาบจิตทิดจ้อยจำ	พุ่มไม้ตีนผา
เบื้องหน้า ณ ที่นั้น	ทวยทิด-จ้อยแล
ผูกเชือกสองตัวพิด	พิดคว้าง
ลูกเล็กอีกตัวซิด	เชิงแม่
แต่ไม่ครบฝูงบ้าง	ถูกย้ายโดยยนต์

กลร่อยรดย๋อมรู้
 สุดที่จะตามไหว
 รถเถื่อนรถถ่อยใคร
 ว่าอัปรียมั้แคล้ว-

จำเจื่อนเพื่อนพี่น้อง
 ทิดฉ่อยยั้งค้ำนัง
 นึกคิดก็แค่ตึง
 เหลือกกลับตึกว่าแม่น

ยังเหตุทิดฉ่อยได้
 แม้ไม่ครบฝูงกลืน
 ก็พอจะเพื่อนผิน-
 นึกไม่ลืมพจน์อ้าง

คนต่อคนต่อถ่อย
 ว่าพระทำนายแล
 กิตติศัพท์จับกระแส
 โดดเด่นศรัทธาค้า

ไปไกล
 แน่แล้ว
 เป็นนอก-ในวา
 คลาดพันพวกระยำ
 รำพึง
 นึกค้ำน
 ควายดุ่ม เดินนา
 หมดเนื้อเขาหนัง
 ควายคิน
 ทุกข์บ้าง
 นาคราด ไถเออย
 พระเอื้ออวยผล
 ใจรแจ
 แม้นล้ำ
 สูโสต
 เหตุข้อสรเสรีญฯ

ด้วยแรงศรัทธา

คนเดินเข้าวัดด้วย	การใด
การดูจตุรรวมใจ	จึงคล้อย
จึงเคลื่อนจึงคลาไคล	เคียงศาสน์
เคียงสุขศรัทธาร้อย	ร่วมเนื่อนาธรรม
สัมมาสัมพุทธแผ้ว	เพียรวิถี
วิทิตวิทูปรี-	ชญะศได้
แต่โดยด่ำฤติ	กิเลสดิบ
ฤาจิบรรพธรรมไกล	แก่นแท้แดหวัง
ดั่งนี้หนอญาติผู้	พึงบุญ
บุญพระบุญวัดน้จุน	จิตจ้อย
จ้อยความกระจำงดูล	เดิมจิต
จิตยิตประพฤติต้อย	จึงเต้าตามหลง
ธุดงค์พรตผู้ผ่าน	พักอา-รามเอย
เสียงเอ่ยเสียงเล่าพา	พูดพร้อง
หนึ่งคงแก้สิกขา	ธรรมยิ่ง
หนึ่งหยั่งทำนายนต้อย	เหตุต้นลึกเห็น
ประเด็นความคิดนั้น	สมณะ
ท่านปฏิเสธสาระ	จะไฉ่
แต่แรงศรัทธาพระ	ในญาติ โยมเฮย
ไม่อาจจักห้ามให้	หักหวังหทัยหัน

ยามนั้นการเล่นได้-	ดินหอย ระเบิดนา
การเสี่ยงเพื่อหวังรวย-	ลัดเจ้า
นายมีสิริบฉวย	โอกาส
สามารถติดต่อเจ้า	บ่อนหุ้นในเมือง
เปลื้องปกคลุมลอกยากไร้	รุมกิน
หมวดฤทธิ์มีส่วนสิน	เซฟใส่
อ้ายเมฆกับพวกผิน	โพยเพิ่ม
เหิมห้ามกระทำได้	ดูต้องการทำ
มิดดำโมหะเข้า	วัดวา
ขอเลขพระกรุณา	ใช้น้อย
พระต้องบอกกถา-	ธรรมถูก ทางแล
แก้ละจิตใจด้อย	สดับรู้เลขกุศล
เลขบนกลเลขรู้	กำลัง
เลขเกิดกำเนิดยัง	ต่ำได้
เลขผาอย่าพึ่งหวัง	เลอลิ้ว นักรา
ถ้าเลขสมองไร้	ปลาดแล้วแนวทาง
เลขล่างทางเลขต้อง	คำนึง
เลขทรัพย์จับจ่ายพึง	เพิ่มพัน
เพิ่มกิจเพิ่มเก็บจึง	เจริญเลข เพิ่มแล
เลขแต่ละหลักสั้น	หลักได้ไผ่หา

ประดาชาวบ้านต่าง
 ค่อยละเหตุระกำ
 บ้างยังอยากถล่ำ
 ไม่คิดจะล่อมรั้ว
 กระทั่งกระทบเท้า
 ทำท่านอดทนหนูน
 อธรรมกับธรรมคุณ
 ได้จักอยู่ยัดเยื่อ

ตรีธรรม
 จิตกลั้ว
 ไถลผิด
 ย่อมรันตันทุรัง
 พระบุญ-วัฒน์เนอ
 เนืองเกื้อ
 เคียงคู่
 ย่อมต้องพิสุจน์สรรค์ฯ

สองหทัย

ฝ่ายขวัญกุมเลสเจ้า	สองกมล
วันหนึ่งนันทกุศล	ร่วมสร้าง
ดักบาตรพระประตน	ฤดีหนุ่ม สาวเอย
อ้ายรักโอกาสช่าง	จะน้อยพบเดือน
เหมือนรักอุปสรรคร้อย	พันทวี
ความยากความจนมี	มากแกล้ง
ความคิดผิดวิถี	ทางพ่อ นุชแม่
พูนแต่ความขัดแย้ง	ยากคล้ายรอยเจริญ
ดูเดินคนละเส้น	ขนานกัน
เคียงแต่ใจไผ่ฝัน	ฟากเส้น
เดือนเด่นดั่งเพ็ญจันทร์	ไกลโลก
ไ้อักระต่ายต้อยเด่น	ใต้ฟ้าอาดูร
สองกมลบุญร่วมกล้า	เกลียวบุญ
ธรรมพระบุญวัดมัจจุ	จิตน้อม
เล่าทุกข์เหตุรักทุน-	รอนขัด- สมนา
นอบพจน์กภาพพร้อม	ใส่ไวใจสอง
ครรลองธรรมเลิศเลียง	นราเกษม
นราอ้อมธรรมย้อมเอม	กว่าอ้าง
ใจรักจักปรีดีเปรม	ใจเปี่ยม
เตรียมกุศลรักสร้าง	ส่งด้วยความดี

มีทุกข์เพียงหนึ่งน้อย	ในกมล
เพียงรักอุปสรรคจน	จิตต์น
ใช้ทุกข์ทเวชกล	ไกลนิพ-พานเนอ
เธอไผ่ทางเฟื่องฝัน	ฝั่งร้อนฤาเย็น
ทุกข์เข็ญเคียงสุขเกล้า	ระคนกัน
ทางโลกย์ใช้ทางธรรม์	เที่ยงแท้
รักสร้างรักรังสรรค์	เสริมสติ ตนเฮย
สร้างเกียรติชีวิตแก้	เหตุกันสรรเสริญ
เผชิญความลำบากรู้	สู้งาน
สู้ทุกทางเชี่ยวชาญ	โชคคล้าย
ค่อยเป็นค่อยไปการ	เกษตรกรอุป
ทำชอบฤาชอบด้อย	ชอบด้วยอวยชัย
อวยโชคให้หนุ่มเจ้า	สาวศรี
สาวสืบสวัสดิ์มี	มุกล้ำ
มุกแก้วแต่แนวดี	ดลจิต
ดลเจตน์ดลจับคว่ำ	อย่าคว้างทางเขว
คะเนฝนแรกเลี้ยง	ฤดูดิน
ดินชุ่มพอจักผิน	พลิกได้
เร่งพลิกเร่งไถกิน	รอยตะ
ฝนจะมาอีกไกล	จักเกื้อรอยแปร

กระแสรรมเทศน์ซึ่ง	สองหทัย
สองกราบรับพรชัย	ขึ้นล้ำ
สองลาเร่มาใน	ทางเลียบ คูแฉ
แลลุ่มคูพิน้ำ	ยอดน้อยลอยสลอน
บอนผักกระเจดล้น	ชวนลอง
แกงป่าแกงส้มปอง	ปากเปรี้ยว
แพงพวยเหมือดหลุมพอง	เนื้ออ่อน อร่อยเอย
อ้ายรักเก็บผักเสี้ยว	เล่นพ้อเดือนพลง
แม่นางเอยอ้ายรัก	มันจน
หมั้นผักกระเจดชล	ขึ้นชู
เมื่อแกงเมื่อกินดล	ใจแม่
กินแต่ละมื้อมรู้	ระลึกได้ใครจง
เดือนมองผักก็ยืม	ยั่วเอา
ถกรากผักทั้งเถา	มอบน้อง
ให้แกงกะทะเตา	อึ้งโล่
เลี้ยงญาติพี่น้องพ้อง	เพื่อนร่อยเรือนใจน
สุขใจสองหอยอกล่อ	ภิรมย์
ลิ้มทุกซ์อุปสรรคถม	สลัดทิ้ง
เชิดชูคู่เคียงชม	สมสนิท
เหตสติดรักบนึง	หาดฟ้าพิมานฝัน

ตะวันใกล้เที่ยงร้อน	ริมคู
พกร่มเงากำมปู	ครุ่นนั้น
พลางช่วงหนึ่งพฐ	แถลงเล่า
พี่รักฉันอดอัน	อกรู้พาลา
ว่าควายทิดฉ่อยแท้	ใครทำ
อ้ายเมฆกับพวกง่า	เงื่อนด่อน
มันเล่นถั่วไปกำ	เงินแบ่ง กันนา
ฟังว่าเงินร้อนร้อน	จากเนื้อเขาหนัง
อิกยังซุบซิบข้อ	ความใน
ไม่ถนัดจัดการใด	แน่แท้
ฉันเกรงจกก่อภัย	เพิ่มเหตุ
สังเกตมันลับแล	ระแวงรู้ระวังคำ
เงื่อนจำเดือนแม่ได้	สดับมา
ตรงกับพีสีบสา-	ระแล้ว
พ่อพี่ก็เตรียมหา	โอกาส
บอกราชการแล้ว	กวาดล้างทรชน
แต่กลมันมากแท้	ลู่ทาง
เครือข่ายอิทธิพลวาง	รอบด้าน
จับได้แค่ปลายหาง	ฤาหมด สิ้นนอ
หนึ่งพ่อนุชก็ค่าน	ขัดข้องตรงดู

โถมตรูเต็มจิตเกื้อ	คุณากร
รังพ่อละผิดรอน	โลกเร้น
หมั่นเชิญหมั่นชวนวอน	วันว่าง
สร้างสุขกุศลเน้น	สนิทเนียนาธรรม
ลำบากยากยิ่งแล้ว	พ่อหลง
หลงลุ่มลึกจมลง	บ่อร้าย
ร้ายยิ่งพวดยุยง	หวังเหยื่อ
เหยื่อลาภรุมบาปบ้าย	บาปย่อมมอมกมล
หากหนทางหนึ่งน้อย	ใดงาม
เดือนจะพยายาม	ยุคยัง
ยังเหตุเกลศลาม	ใจพ่อ
หนักอกกุศลตั้ง	จิตน้อมบุญทาน
สองสมานใจสมัครคล้อย	คุณธรรม
ต่างคิดคลีคลายอำ-	นาจร่อน
เพื่อเพื่อนมนุษย์ดำ-	รงสุข
เพื่อทุกข์ที่ซับซ้อน	สร้างสิ้นรักสม
อารมณ์รักหลากเลียง	พลังใจ
สองมันสองมุ้งใด	ไขว่คว้า
สองต้องอดทนไฉน	จึงประสบ
พบสิ่งศรัทธากลับ	เหตุกล้ากาลสมัยฯ

ธรรมทัศน์แห่งบ้านทุ่ง

วันวัยในช่วงฟ้า	ฤดูฝน
ดินฝุ่นรำบรณ	ร่มพื้น
รอดภัยผ่านทุกซทน	ลงทุ่ง
กลางที่ไถตะพื่น	เบี่ยงฟ้าพลางฝน
พลันฝนปรนช่วงให้	พอดิ
นาไร่พลิกชีวิ	ใหม่ถ้วน
คุคลองร่องวาริ	โลมหล่อ
สระบ่อคินชีพล้วน	แหล่งน้ำลำราง
บ้างจ้างรถแทรกเตอร์	ตะไถ
เพราะกระบือโคไกล	คอกเกลี้ยง
บ้างควายเหล็กยุคสมัย	เครื่องจักร
ที่สมัครรักควายเลี้ยง	ลดน้อยรอยแรง
เปลี่ยนแปลงไปฉะนี้	ไร่นา
รายจ่ายงบบอตรา	เพิ่มพูน
เพิ่มปุ๋ยเพิ่มสารยา-	เยียวโรค
สัตว์และวัชพืชต้น-	เหตุหนีทวิคูณ
แข่งพูนแข่งเพิ่มต้น-	ทุนผลิต
กลจักรอุตสาหกรรม	วุ่นว้า
วัตถุประดิษฐ์คิด	มาครอบ-งำ
จำแหล่งเกษตรหล้า	ลึกล้ำคำนึง

จึงพระบุญวัฒน์เกื้อ	การุณย์
วันพระประชุมบุญ	หมู่บ้าน
มีปารุทธาสุน-	ทรเกษตร
ณะเลิศณะหลักด้าน	เด่นเอื้ออวยผล
สารุชนญาติผู้	ทำนา ไร่เอ๋ย
อันทุ่งเกษตรครา	ก่อนนี้
เลี้ยงชาติประชามา	ลุปัจ-จุบันเนา
ด้วยเรียวด้วยแรงชี	เช่นใช้ควายวัว
พลั่วจอบชอบขุดกัน	คันนา
รู้จักอุทกครา	เมื่อน้อย
รู้ปล่อยระบายธา-	ราหลาก
ผ่นลุ่มผ่นแล้งคล้อย	ปลูกข้าวพอกิน
ดินดอนบ่อนไรรู้	ฤดูกาล
ปลูกถั่วงาสลั้งงาน	เงื่อนไว้
ข้าวโพดพริกผักผาน	เศรษฐกิจ
เวียนผลิตเลี้ยงดินได้	เสื้อมด้อยข้าลง
มิหลงในสิ่งเพ้อ	เกินตน
ประหยัดประโยชน์ผล	เพิ่มล้ำ
ละความเกียจคร้านสน-	ใจหมั่น ขยันเฮย
รักใคร่ไม่ตรีคำ	ชีพคู้ครวัเรียน

ไม่เหมือนอดีตแล้ว	ปัจจุบัน
แต่น่าศึกษาครัน	เงื่อนเค้า
นอกนี้ที่จักปัน	บุญแบ่ง
บุญแต่งสติเต้า	เติบโตบุญญา
หนึ่ง-รักษาทรัพย์ต้น	ทุนรอน
จ่ายแต่จำเป็นสอน	ลูกเต้า
ลงแรงพลิกดินดอน	โดยอัต-ภาพเธอ
อย่าเพ่อวางมาดเถ้า-	แกไก่อกระเป๋ากลอง
สอง-ดวงเอาสิบเบี้ย	ใกล้มือ
หยาดเหงื่อเพื่อเงินถือ	ค่าจ้าง
ปลูกผักผักแพงคือ	ความสุข
ยุคยากปากท้องกว้าง	ต่างต้องขวนขวาย
สาม-ควายวัวสัตว์เลี้ยง	เจริญพันธุ์
คุณค่าอ่อนกอนันต์	นุเคราะห์ไว้
ช่วยแรงแบ่งงานบรร-	เทาหนัก
อย่าผลักรอย่าผลาญให้	แลเนื้อเถื่อนหนัง
สี่-พลังรักพี่น้อง	ดำรง
ลงแขกแลกแรงจง	จิตพร้อม
รวมกลุ่มพืชผลคง	คุณภาพ
เพื่อตลาดพาณิชย์ล่อม	หลากซื้อขายดิตรรม

ห้า-ชำระหนี้เก่า	รุงรัง
หยุดเพิ่มหยุดประดัง	ดอกตัน
ค่อยถอนค่อยไถ่หวัง	ยังอิส-ระเอย
เผยผงกยกชีพพัน	ทาสแล้วอย่าหลวม
หก-ร่วมใจเลิกร้าง	อบายมุข
สิ่งเสพย์ติดเป็นทุกซ์	โทษแท้
เพลิงพ่นน้นลามลุก	ลาญโลก
โศกยิ่งสิ่งนี้แก้	เกิดได้ในสวรรค์
เจ็ด-หันมองกิจร้าย	โรงเรียน
รักปลุกลูกหลานเพียร	เพิ่มรู้
ภาษาเลขอ่านเขียน	คล้องสรรพ วิชาเฮย
ไม่อัปปัญญาสู้	สง่าสร้างตัวตน
แปด-ชุมชนแวดล้อม	บำรุง
รู้หลักปักแปลงปรุง	เขตเหี้ย
สะอาดปราศโรคผดุง	เผติมถีน
กินอยู่ยามค่ำเช้า	สุขล้ำสำราญ
เก้า-การตั้งกลุ่มคุ้ม	พัฒนา
ร่วมประชุมปรึกษา	กิจเกื้อ
ร่วมใจร่วมกิจจา-	นุกิจส่วน รวมแล
เสียสละส่วนตนเอื้อ	ดังนี้เจริญพรฯ

สาธุชน

สุนทรโอวาทเอื้อน	อาริ
ฟัง่ายเข้าใจดี	ท้วนหน้า
ผิดพระพรำบาลี	ไกลญาติ โยมเฮย
บุญวัฒน์โปรดสัตว์หล้า	แหล่งแล้งเจริญบุญ
สืบกุลบุตรบ้านทุ่ง-	ดินดำ
อายุยี่สิบปีนำ	เนื่องพร้อม
ศรัทธามั่นสัทธรรม	คงเที่ยง
บุญท่านบุญวัฒน์ย่อม	ย่างก้าวเงากุศล
สาธุชนญาติพร้อม	นำพา
นำบุตรฝากร่มอา-	วสนั้น
นิมนต์พระอุปัชฌาย์	กำหนด
ฤกษ์อุปสมบทปั้น	บุตรปลื้มเป็นสงฆ์
บ้างส่งเสริมเด็กน้อย	บวชเณร
เพื่อศึกษาธรรมเกณฑ์	กฎบ้าง
หนึ่งน้อยค่อยจัดเจน	จนบวช พระนา
ดีกว่าเกะกะข้าง	บ่อนเบี้ยเพลียใจ
พระไม่ขัดญาติคล้อย	เคียงธรรม
เพียงแต่ขอแนะนำ	ท่านเน้น
การบวชเพื่อปมบ่า-	เพ็ญสติ เตือนพ่อ
ศีลและวินัยเส้น	ประตัดสร้างห่างทรม

ไช้ตามกันแต่ตั๋ย	ตั๋ยไป
ไช้วัดขัดเกลาไคร	เลิศล้น
ดิบดื้อทื่อสาไถย	สูญเปล่า
ปล่อยวัดตัดหางด้วน	เช่นนั้นไช้แนว
แถวแห่แถวให้ร้อง	เริงระบำ
ทางโลกยไช้ทางธรรม	เทิดตั้ง
ดนตรีลีเกรำ	หนังร่วม ประชันฤ
ไช้สื่อกุศลครั้ง	สงบเข้าเงาโพธิ์
โคกระบือบาปล้ม	ลงมรณ
เปิดไก่อกระตูกสุกร	เกลื่อนกลิ้ง
เมรัยรำชูสลอน	สำรอก
ไปบอกบุญเพริศพรัง	อนาถเพี้ยนใจมอง
ตรองดูเกิดญาติแท้	ธรรมะ
การบวชเพื่อชำระ	เกลศร้าง
ควรเริ่มปสาทะ	ใดถูก ธรรมเฮย
เลยเกิดเชิดม้าช้าง	หมดเนื้อตัวใจน
เข้าใจในถ้อยทัก-	ท้วงการ
โยมญาติพระศาสนาน-	รับค้อม
มีบ้างที่ต่างผสวน	ผสมฤกษ์
เอิกเกริกกินเลี้ยงล่อม	สนุกรื่นเริงพลาง

ต่างจิตความคิดต้น	ลิกมี
โกมุทได้ชลธิ	ท้าวคั่ง
พระบุญไผ่ยินดี	ร้ายแต่ไฉนา
มานุษมาโนชญ์รู้	ย่อมเรื่องจรรยาเอง
เปล่งธรรมคำหนึ่งคล้อย	หนึ่งคน
น้ำกร่อนศิลาตล	กร่อนได้
เหล็กแข็งแกร่งไฟลน	ฤาแกร่ง
ค่อยแต่งค่อยหลอมให้	ค่อน้อมยอมงาม
อารามอาวาสร้าง	อาลัย
สืบก่อนนอเวไนย	หน่อเนื้อ
กาสาวพัสดุพิสัย	พิสุทธ์
บุตรพุทธธรรมเชื้อ	ชีพต้องประคองธรรมฯ

วิธีประชา

ดำเนินความหมู่บ้าน	ดินดำ
พื้นกิจการกสิกรรม	เร่งพื้น
แลกแรงผ่อนแรงลำ-	เค็ญแลก
หาทรัพย์หลักแหล่งพื้น	ภพแผ้วเพียรหา
แกนนำสามารถแกลั่ว	นำแกน
ตั้งกลุ่มพัฒนาแผน	กลุ่มตั้ง
กลุ่มเริ่มจากตัวแทน	เริ่มกลุ่ม
รวมส่วนร่วมสิทธิรัฐ	ประโยชน์ล้วนส่วนรวม
ประชามรรักเลือกตั้ง	กรรมการ
หนึ่งฝ่ายดำเนินงาน	พัฒน์แผ้ว
สองฝ่ายอภิบาล	ความสงบ
สามฝ่ายสุขาแล้ว	สี่เกื้อเกษตรกรรม
ห้านำทำนุกด้าน	ศึกษา
ครบกลุ่มปัญญาคนา	เนื่องไว้
กลุ่มละเจ็ดบุคคลา-	กรแบ่ง
ตำแหน่งละกลุ่มให้	เลือกตั้งกันเอง
เลบงระเบียบพร้อม	กลุ่มวาง
ผู้ใหญ่ทวนประธานกลาง	กิจถ้วน
ครูใหญ่ประชาทาง	ที่ปรัก-ษาเฮย
อ้ายรักเขียนอ่านล้วน	คล้องแท้เลขา

กถาพระบุญวัฒน์เอื้อ	อวยแนว
ปลุกจิตนิมิตแพรว-	เพริศจำ
ตื่นรักญาติรักแถว	รักถิ่น
รักแผ่นดินน้ำฟ้า	แหล่งล้ำคุณเฉลย
เทศน์เปรยปรารภเจ้า	เนืองเนือง
ค่อยแนะทางประเทือง	ไปห่อ
เหตุทุกข์บ่อนพันเปลี่ยน	ทรัพย์เปล่า กิติ
อีกทีดื่มเสพล้อ	เล่นชี้ฉิบหาย
เมื่อฝ่ายวัดกับบ้าน	พัฒนา
ฝ่ายบ่อนเบี้ยโรงยา	ก็ด้อย
นายมีชาติเหี่ยวชา-	ประจำบ่อน
ร้านสุราลดน้อย	ลูกค้าขัดใจ
กำไรหวยเถื่อนถ้วน	ถดถอย
อ้ายเมฆจดโพยพลอย	คิดค้น
หมวดฤทธิ์เศษเลยลอย	ลับพร่อง
คิดช่องทางใหม่มั่น	ประโยชน์ได้ไฉ่เอา
ครานั้นเหล้าลูกบ้าน	รวมพลัง
เป็นกลุ่มกิจจริงจัง	จัดบ้าน
จัดรั้วคอกขอบขัง	เล่าสัตว์
ความสะอาดสะอาดอัน	ย่านเหย้าทางเดิน

เพลีนงานนาไร่เงื่อ	มีongan
เม็ดเหี่ยวละเม็ดตาล	หน่อข้าว
พิกแพงไร่แดงบาน	ดอกผลิ ผลเฮย
โศดพริกมะเขื่อน้าว	ยอดล้อระเริงลม
ชะอมรายขอบร้า	เรียงกระถิ่น
หอมกระเทียมถั่วดิน	เพาะไว้
กระเจี๊ยบกระหล่ำกิน	ดีปลู
บวบมะระตะไคร้	ข้าล้อมมะละกอ
ต้นยอมะกรูดเยื้อง	มะยม
กล้วยฝรั่งมะนาวกลม	ลูกเกลี้ยง
มะม่วงมะพร้าวชม-	พุ้เริ่ม เจริญแล
ส้มสุกลูกไม้เลียง	หลากล้าบำรุง
ขุดคั่งคลองร่องคล้อย	แรงเคียง
แรงแลกเอาแรงเอียง	ร่วมเอื้อ
ร่วมพริกร่วมพร้อมเพรียง	พลึงญาติ
ลุ่มลาดทำนบเรือ	เร่งกันคันถม
อุดมโชคช่วงน้ำ	ฝนดี
ธรรมชาติเป็นใจปี-	ดีปล้า
หยาดเหี่ยวที่เพรือพลี	เผยผลิต- ผลแฮ
พ้อแก่แม่เฒ่าย่า	เทพฟ้าการุณย์ฯ

บรรพชิตวัตร

แหล่งบุญเบื่องบัดนี้	พระเณร
เข้าพรรษกาลเกณฑ์-	กฎเกื้อ
พระบุญวัฒน์จัดเจน	ธรรมจัด วัตรนา
อาวาสอารามเนื้อ	ศาสน์เน้นเจริญใจ
จัดไพร่จัดพฤษสร้าง	สวนธรรม
จัดที่พิจารณากรรม	พิเคราะห์แก้
แก้เหตุเกลสงำ	งมโง่
ปลดใช้สัดสั	บาปซ้อนหลอนหลง
ฝุ่นผงลานวัดแผ้ว	เพียรขจัด
สั่วมกุฎีศาลาวัด	กวาดถ้วน
เสื่อสาดอาสนะปัด	ถูหมั่น เสมอเนอ
ชั้นบาตรกระโดนบัว	บอຍรู้รักษา
สิกขาธรรมคำเข้า	บรรพชิต
ธรรมะเป็นธรรมมิตร	มันแท้
ธรรมบทแทนธรรมปิฐ	ธรรมบุตร
ธรรมพุทธรธรรมแพ	พิสุทธิล้าธรรมสงฆ์
จงกรมจงสติรู้	จงระวัง
จงเจตน์เจตจงยัง	ยาตรย้า
จงรักหักจงซัง	ชาวโลก
จงโศกคุณคำ	พระศาสน์แคล้วภัยเขลา

คำเจ้าอาวาสย่อม	จรรยา
คำเท็จคำสัจจา	ท่านแจ้ง
คำสอนใช้คำสา-	ไถยปอบ
คำตอบคำถามแย้ง	ย่อมพร้อมพิสุจน์คำ
ดา คำเดียวที่แก้ว-	ดาเห็น
ดา กระจกตั้งเป็น	หมอกฝ้า
ดา ผาดประหลาดเส้นส	ดาเหล
ดา ชุ่นตาเขบ้า	บอดต้อตาปี
หู ตีสำเหนียกพร้อง	ฤาพอ
หู หนวกหูเบาบอ	ผ่นบ้าง
หู หนักหน่วงป้อยอ	สงบอยู่
หู พหูสูตกว้าง	แก้วน้แท้สดับธรรม
จมูก จำแนกกลิ่นรู้	ดอมดม
จมูก ชอบสุขคันธฉม	มากู้
จมูก ไหวโจ้อาจม	โพรงจมูก
จมูก บุบิบิบี้	บ่งย้ากรรมบรรพ์
ลิ้น พ้นน้ำย่อยน้ำ-	ลายเต็ม
ลิ้น หยั่งรสหวานเค็ม	เผ็ดเปรี้ยว
ลิ้น เลี้ยแลบลิ้นเล็ม	ลิ้นขบถ
ลิ้น ลื่นลดคดเคี้ยว	เสียวลิ้นเล็งความ

กาย งามน้ำเลือดเนื้อ	ภายใน
กาย หยาบละเอียดใด	กอบด้วย
กาย สิทธิวิเศษไสย	สัมผัส
กาย กรัษกายม้วย	มอดเฝ้ากายทวาร
ใจ บานใจเบิกกว้าง	ใจดี
ใจ เต็ดใจเพชรพลี	ชีพได้
ใจ ง่ายหน่ายเร็วมี	ใจต่ำ
ใจ ย่ำใจยากไร้	ไปสู่ใจสูง
เข้า จรุงจิตรุ่งเรือง	รับอรุณ
สาย สดับแผดียงบุญ	บ่มย่อม
บ่าย เยี่ยมปรีดีทุน	ธรรมจริต
เย็น สนิทมโนพร้อม	เพ่งรู้นัตตา
เกศา-เออยหิกย้วย	สลวยเสลา
สระรำน้ำมันเงา	เรียบแปล้
ว่างามว่าหอมเมา-	มัวหลอก
ร่วงหงอกลอกล้านแล้	ทุเรศไร้ใครชม
โลมา-สมส่วนคิ้ว	ตางาม
เคราหวดรวดริงกาม	เกลศเคลิ้ม
แน่นะคุยหะโลนหลาม	ลองพิณศ หน้อยรา
นาสิกรักแร่เยี่ยม	เหง้อย้อยพลอยแขยง

นขา-แต่งตะแต้ม	เต็มสี
มือจรดเท้าว่าดี	ว่าโก้
เล็บขบเล็บเปื่อยมี	หนองผุ
เหม็นตุเปื้อนหน้าโอ้	อนาถเนียนชา
ทันตา-สาวหนุ่มล้วน	ชวนมอง
เปรียบไข่มุกรังรอง	เลิศล้ำ
เด็กเล็กโรคแมงครอง	ร้องปวด
ตาหวดหักแล้วปล้ำ	ปลุกให้โมโห
ตใจ-เนียนนุ่มเนื้อ	มังสา
ประทีนประเทืองทา	ชอบแท้
แท้จริงพิจารณา	ไคลเมือก
เนาเปลือกเปื่อยแล้วแม่	เลือดน้ำในสลาย
อุบายปฏิบัติชี้	มรรคธรรม
เณรพระฉลาดจำ	ย่อมได้
ได้ตามที่ตนดำ-	เนินเนื่อง ตนนา
ตนกว่าชนะไข	เกลศร่อนจึงเย็นฯ

เลศวิสัย

ประเด็นความกล่าวย้อน	ความคิด
กลเล่ห์ร้ายโทฤทธิ	ฤทธิ์ร้าย
พิศดาวเด่นกนิษฐ	พิศวาส
วางมาดหุ่นอุ้ยอ้าย	เยียมบ้านอุบายวาง
เครื่องสำอางฝากทั้ง	เดือนดาว
เสื้อกระโปรงโต่งสาว	หมั่นซื้อ
ผูกญาติผูกใจพราว	คำพูด พ่อนา
อารักหลานอย่าดื้อ	รับไว้ไมตรี
มีเหล่าฝรั่งโก้	ติดมา
มอบแก่นายมีครา	คิดคุ้ม
คือเหยื่อเพื่อมัจฉา	ชิดชอบ
ติดลอบไซซุ่ม	ค่อยขย้ากำไร
เฉไฉวาร์กแท้	นับถือ กันเนอ
นิดหน่อยของติดมือ	มิตรเอื้อ
นายมีขอบคุณอื้อ	ออว่า
มิน่าลำบากเกื้อ	ก็รู้กันเอง
หนึ่งเกรงใจออกถ้อย	พาที
หนึ่งกระหึ่มยินดี	ลอบเร้น
มรรยาทแห่งไมตรี	เดิมต่อ กันนา
พยัคฆ์พึงปานัน	ปาน้อยใหญ่ถนอม

พูดคุยอ้อมเรื่องบ้าน	ดินดำ
เรื่องพระพัฒนานำ	แนะชี้
ตั้งกลุ่มเลือกกลุ่มกรรม-	การกิจ
เพื่อนบิดบ่อนไพลี	หลีกร้างวางมือ
หาหรือเรียกอ้ายเมฆ	ถามความ
เรื่องจดโพยเงินงาม	ก่อนเพื่อ
บัดนี้ที่ติดตาม	เหลืออยู่ บ้างแล
ก็แต่พวกบ่อนเชื้อ	เมฆซึกิจการ
หาด้านใดเล่าเลี้ยง	ตัวพอ จะนี้ฮา
หมวดฤทธิ์แสรังดักคอ	เลียบเค้า
แหว่ว่าคบกับหมอ	ยาเถื่อน ฤาว่า
ยาฝิ่นกัญชาเหล่า-	เมิดเลี้ยงเสบียงกรัง
ฟังคำผู้หมวดล้อ	สะดุ้งโหยง
อ้ายเมฆมีช่องโพรง	อย่างนั้น
ตำรวจล่องรู้โปง	มันปิด เร้นฤา
วางชื่อกลบเกลื่อนป็น	พักตรัยม์ใจเย็น
แต่เห็นพิรุณแล้ว	ในที่
หมวดว่าประตุมิ	ช่องไซร์
เออวะกิจการดี	ควรบอก กันเวย
เฉยอุบงุบจับไว้	ปากท้องคล่องหรือ

คือชั้นเชิงเชี่ยวชาญ	นักเลง
ตะล่อมตลบเพลง	พูดขำ
อ้ายเมฆอีกอักเกรง	หมวดโกรธ
โอดโอดอ้อมแอ้มกล้า	รับข้างแบ่งเบา
เพื่อนเพื่อนเขาแบ่งให้	บางหน ครับท่าน
หวังนอบน้อมกำนล	งวดหน้า
หมวดฤทธิ์ดับไหล่น	ยิ้มกริม
เอ็งอ้อมค้อมแบ่งข้า	ก็ได้อ้ายหนู
ครูนั่นพลันหยอกเย้า	หมดคดี เอ็งเนอ
ไปเถอะไปเล่นผี	ลูกถ้วย
อ้ายเมฆนบไหวลี-	ลาออก ห้องเอย
สองบุรุษจึงต่อด้วย	เรื่องค้างสนทนา
อันว่ารายได้บ่อน	เบาบาง
ผมจะช่วยหาทาง	ร่วมเส้น
รักใคร่นับถือวาง-	ใจเถิด นะพี่
ผู้หมวดหมวดเน้น-	หนักถ้อยอาทร
นายบ่อนรินรำน้า	สุรา พลังแล
ปลากระป๋องแดงกวา	กับแก้ม
ต่างดื่มต่างสนทนา	ถูกจิต
หมวดฤทธิ์ได้ช่องแถม	เจือนเนื้อความใน

ความตั้งใจเรื่องเจ้า
ประกวดนพมาศอร
บอกต้องฝึกชั้นตอน
ฝึกท่าที่ยึดเยื้อน

ต้องมีช่างฝ่ายคู้
ช่างตัดอาภรณ์ตาม
ช่างผสมช่างผิวความ
ช่างเลียบช่างอบไล่

เหตุผลโน้มนึกแล้ว
เพียบดูจะนำดาว
เงินทองว่าผองชาว
ที่พักปรักพร้อมผู้-

ครุ่นคิดนิตหนึ่งนั้น
เป็นห่วงนักบุตร
ออกตัวว่านารี
เรื่องคิดให้พักค้าง

ฝากให้ไปฝึกซ้อม
เตรียมตัดอาภรณ์ครา
ซึ่งความกรุณา
ตามแต่หมวดฤทธิตั้ง

ดาวสมร
ออกเยือน
กันแต่ เน้นนา
ยาตรเยื้องยุวดี
ความงาม
แบบให้
งามเพิ่ม เสริมเฮย
ประทีนล้วนควรโฉม
แพรวพราว
ประดับดู
ตลาดอุป- ถัมภ์รา
ใหญ่พร้อมสนับสนุน
นายมี
จึงอ้าง
ยุ่งกิจ
ต่างเห้ายุ่งใจ
จรรยา
เหมาะครั้ง
ใดก็ ดีแล
จิตเอื้อเอ็นดูฯ

เหยื่อสาว

พญานาคดูดด้วย	ทะนงงาม
เธอรับคำทาบทาม	กระหึ่มแท้
บิดาอนุญาตตาม	โอกาส
ออกตลาดยิ้มแฉ่ง	ตัดเสื้อกระโปรงสวย
หมวดฤทธิ์อวยโอบอ้อม	อารี
บริการอย่างดี	ทุกด้าน
เที่ยวรับส่งทำที	เสมอญาติ แท้พ่อ
โรงพักถึงหมู่บ้าน	หมั่นเกื้อเจือจุน
อุดหนุนกุลนุชซ่อม	สมจริง
ซ่อมจรีตจรรยานึง	ยิ่งไว้
ยื่นเงินนั่งประวิง	วางท่า
วาทะสำเนียงให้	หัดเอ็นเจริญู
โฉมตรูตายจิตต้อง	ตาจน
จนเมื่อหมวดฤทธิ์กล	กล่อมถ้อย
ฝึกเตรียมเยียมยอดยล	ทุกอย่าง หนูเอ๋ย
ยังอยู่แต่รู้คล้อย	ฝึกเข้าสังคม
ผูกปมพาเข้าคลับ	บาร์เรจ-รมย์แล
สอนตีมประดนเชิง	จากชั้น
เดินร่ำร่ำบันเทิง	ใจเทิบ-เต็มเนอ
เปลอโลกมายนัน	ขณะน้ำเมามอม

จอมเล่ห์เหี้ยกเลี้ยว
จากแห่งไปอีกหน
มิดคำอย่างกังวล
เสร็จแต่วันนี้ไซ้

รถวิ่งวกจอดป้าย
ม่านรูดพลันโผล่เห็น
หมวดฤทธิ์รีบบอกเป็น
พาซื้อมินเมาต้อง

จ้งจ้งผะรุ
ตระหนกตกใจอร
ถอยกรูดถูกจับกร
อย่าอย่าถ้าจะเว้น

สะบัดตัวปิดป้อง
อีกอีกไม่นึกฝัน
ปล่อยนะปล่อยปล่อยฉัน
เลือกรักความสาวลี

เสื้อแสงฉีกขาดรั้ง
อ้ายสัตว์หลงนับถือ
คำพลงหยิกข่วนฮือ
หมาป่าหิวเหยื่อน้อย

รถยนต์
บอกไป
ฉลองหน่อย นามแม่
จักได้ประกวดจริง
ไฮเติ้ล
หับห้อง
คือพี- ชีอพนา
ผลุบเข้าประตูข้าง
ห้องนอน
อกเต้น
ดิงกอด
สวาทบ้าตามัว
พัลวัน
เช่นนี้
ดาวเดือด
สลัดดินสุดแรง
ขยุ้มมือ
ถ่มถ้อย
ฮือร่ำ-ร้องนา
ยั้งแน่นวลกระหาย

อย่าร้ายไปป่วยก็
 เดียวก็จะสำราญ
 รู้รักสักครั้งหวาน
 ปลาเบ็ดกินเบ็ดกู
 อกอรเอยอ่อนแล้ว
 ดาวริบหรือแรมหวัง
 เมฆฝนหม่นมิดบัง
 อสนีบาตรรู้
 เสือกกระสนสุดห้อง
 ห่อนรอดจากมืออัน
 สัมผัสหนึ่งจับปล้น
 หมอทุบอัฐทะเล้า
 พलगรวบขยุ้มรัต
 ควายเปรตทุเรศรน
 ยิ่งหนักยิ่งแน่นจน
 แน่นิ่งกลิ้งกลางห้อง
 พอดิบบรรจบด้วย
 ดำรวจตรวจสอบโท-
 นายมีติดตามโกร-
 สารวัตรใหญ่ผู้

ป่วยการ เลยแม่
 รสรู้
 มันอร่อย นักรา
 อย่าแก้งแสงสยอน
 กำลัง
 ว้ายว้าง
 นภาภาค
 แปลบราวโพยมหน
 หับตัน
 หยาบข้า
 นิกภาพ กระป้อนอ
 เรียวร้องครวญคราง
 บัดดล
 เร้าร้อง
 หน้าขาด เขี้ยวแล
 บัดนั้นดาวหนี
 หน้าโฮ- เตลเฮย
 รัศพัธุ์
 ธำจัด
 พิทักษ์เต้าตามถึง

ดาวจึงเฝ้านเข้าชบ
 พลงเล้าทั้งน้ำตา
 ถ้วนเหตุหลักฐานคา
 หมวดฤทธิ์อับจนแต่้ม

สุดอายชบเคียดแค้น
 เห็นจักถูกยัดกรง
 นายมีไม่ยอมลง-
 แจ้งแก้ร้อยเวอร์แล้ว

อกบิดา สะอื้นฮือ

อาบแก้ม

ห้องหับ

ตื่นพื้นผ้นสลาย

ดาวอนงค์

ไม่แคล้ว

เอยกรวด-เกรี้ยวแล

บอกต้องถึงศาลฯ

โหงวชาห์ข้า

เสรีจากรกลับบ้านก่อน	ราตรี
ปลอบปลุกอย่าไศกี	รอดเกล้า
ลูกพ่อเก่งฉลาดดี	แท้ลูก
บุญปลูกขวัญเจ้าล้ำ	สิริล้อมถนอมขวัญ
กระบะคันสีชาदनัน	จอดสนิท
วบหนึ่งนายมิดิด	ประหลาดเหี้ย
เจียบจำส่ำบาวนิท-	ราท้ว ถ้วนฤ
หรือเกิดเหตุเลศเค้า	จุกข้องใจจน
บัดดลกลห้วงแล	ลูกเดือน
เสียงกุกกักบนเรือน	นันทไสร
ไฟฉายไปเข้าเชือน	ฉายเรียก ลูกเอย
เผยแพร่เฉพาะใกล้	มัดกลิ้งกลางชาน
ใครหาญใครหักน้ำ	ใจกู อิกไว
แก้มัดรัดพธู	เทวษข้า
ดาวเข้าประคองดู-	แลพี สาวนา
ผ้าผูกปากปมปล้ำ	ปลดได้คลายเชิญ
เดือนเป็นอิสระร้อง	รำโฮ
อ้ายเมฆทำการโต	ใหญ่ปล้น
บ่าวบ่อนยอกย้อนโม-	หันธร่วม มั่นแล
รวบทรัพย์มีค่าค้น	เก็บสิ้นครวเรือน

ฟังเดือนลูกเล่าแค้น-

เลี้ยงชาติอสรพิษ

นายมีไม่มีมิตร

ฉ้อใจดโขมดบาย

โหงวย่างท่าซ้ำ

พิเคราะห์เหตุเคราะห์ครม

นั่งงั้นเงียบงิมขริม

สองเหตุเหตุจิตกลุ่ม

ดาวได้ไขเรื่องร้าย

เล่าแก่พี่สาวตน

อ้ายฤทธิ์ระยำกล

ฉันจะไม่ละกุ้

นงรามยามสดับน้อง

นึกบาปกรรมอันใด

ล้อมกรอบรอบรุ่มภัย

ฤาบอกพิบัติชี้

กริ่งกล้วโทสะผู้

จะพลุ่งเพลิงอุรา

จึงวอนจึงอ้อนว-

ขอพ้ออย่าผันผ้าย

เคืองคิด

พิษร้าย

ใดชื่อ ฤาพ้อ

บาปปล่อนพรอนโพรง

โทรมซึม

ครอบคลุม

กรมชบ กรมเฮย

รุ่มร้อนราวไฟ

กระมล นุชแม่

ร่วมรู้

กักขพะ

เกียรติฟ่องเอาความ

หมองใจ

ดังนี้

โหมครอบ- ครวฤา

กระชั้นพันพัว

บิดา

รุ่มร้าย

จาผ่น เย็นนอ

ฝ้ายร้อนแลหลัง

ยังลูกสุขทุกชาติ	โพธิ์ทอง
อบอุ้นพระคุณครอง	คำเช่า
รวยจนไผ่ใจปอง	ปิต
ดำรงความดีเบา	บ่มเนื่อนพวรรณ
อันทรัพย์สมบัติทั้ง	แดนไทร
มิเทียบทรัพย์น้ำใจ	จักเอื้อ
ทรัพย์บุญจรรยาไฟ-	บุญย์พ่อ
ต่อญาติมนุษย์เกื้อ	กึ่งก้านกุศลกรรม
พอกล้ากิจคบค้า	คนพาล
พาลถ้อยโทษสาธารณ	ท้าวทั้ง
ทั้งถอนบ่อนเจือจาน	ดีจาก
จากพราภักข์เข้าบัง	บ่อนน้ำกินนอน
ทรัพย์ร้อนมิอยู่เลี้ยง	เคียงเรือน
พ่อรักดาวรักเดือน	แต่นี้
ทรัพย์เย็นเยียมเย็นเยือน	เรือนอยู่ นะพ่อ
สุขก่อนครอบครัวยก	เกิดได้ดังประสงค์ฯ

ศุภสติ

ปลงจิตชีวิตไอ้	ตัวเรา
โลกลุ่มเกาะกุมเอา	หนักอึ้ง
สมบัติพัสถานเมา	มัวสะ-สมนา
ผีป่าผีปอบทิ้ง	ถ่อยแท้เสียที
นายมีมีสติคล้อย	คำธิดา
นึกเหตุเภทภัยพา	เพื่องพล้ำ
เห็นเหตุคบพาลา	พาโลก
จ้อโฉบทุจริตกล้า	กิจร้ายหลายสถาน
เหตุมานเมาห่มิดแท้	ผิดธรรม
ผิดทิศผิดทางดำ	ดั่งบ้า
ดั่งบาปบัดนี้กรรม	ดลเกิด
ดลเกี่ยวครอบครวัช	คิดแล้วละอายใจ
ฟ้าใสวันใหม่เช้า	ชื่นชน- บทเนอ
เดือนปลุกบิดาตน	แต่เช้า
ไปวัดตักบาตรปรน	เคราะห์ผ่อน
อรุณชดวร่วมเต้า	แต่งถ้วยคาวหวาน
สมภารบุญวัดนั้ยม	รับบุญ
ดริบเหตุปรับทุกข์ทุน	ทุกข์ทัน
นายมีมั่งมีตุณ	สินตัก- ดวงนา
คราเมื่อบาปเบียนปล้น	ก่นเปลี่ยนนาถปลง

หลงคบคนโฉดซ้ำ	เสียเชิง
เชิงโฉดลดเลี้ยวเหลิง	ลอบล้วง
ล้วงคอหน้าแดงเพลิง	พิษฉก
ฉกฉุดบุตรสาวหวัง	หุบร้ายใจหาย
รอดร้ายราวรอดร้าง	โรครุม
สร้างโศกสิ่งเสื่อมสุข	สำเระร้า
ก่อนการณเกิดเกินกุ่ม	กำกับ
คับแคบคับแค้นเค้า	ค่อยค่อยค่อยควร
สมณะทวนทบทัน	เหตุตรง
ธรรมะกถากรอง	กล่าวเกื้อ
กรรมใดเกิดแต่ผอง	ชนกอบปร กิติ
ดีชอบชั่งชั่วเชื่อ	เช่นขึ้นรชน
ผลกรรมดีสืบด้วย	เหตุดี
ผลชั่วเพราะเหตุมี	ชั่วร้าย
ผลมุ่งเหตุหมายลี-	ลาเลศ
ผลเหตุหัวกับท้าย	ถับตันปลายถึง
หนึ่งเกี่ยวนเวียนเลือนล่อ	รอยวัว
รอยพาดรอยพันพัว	ไปพัน
หยุดวัวเมื่อใดหัว	ท้ายหยุด
ล่อปรุดรอยตัน	ดุ่มได้ล่ำพัง

โยมจะยังโชคล้ำ	รำลึก
รู้โลกร้อนรุ่มนิก	หนาวร้อน
รู้โกรธกร้อนรู้สึก	สงบอยู่
รู้ลุ่มหลงฉลาดย้อน	ยับยั้งทางหลง
โลก คงกลมเลศผู้	ใดพลัน
โลก กอบลอบโกยกัน	เกลื่อนกลุ้ม
โลก แก่งแย่งแข่งขัน	เข้าค้ำ
โลก ร่ำกำไรคุ้ม	แต่ได้ถ่ายเดียว
โกรธ เกรี้ยวเหลิยวรอบร้าย	ราวี
โกรธ กรุ่นฤทธิ์โลกีย์	คุกล้ำ
โกรธ เกลียดเด็ดฉันทมี	พยาบาท
โกรธ กราดขาดสติบ้า	บอดรันอันตราย
หลง งมฉายเงื่อนร้อย	พันปการ
หลง ถ่อยว่าเหียรชาญ	เชียวแท้
หลง ผิดว่าชอบขาน	รับโทษ
หลง โลกโกรธหลงแพ้-	พ่ายต้องทุกข์ตรม
อันทรัพย์สมบัติล้วน	อนิจจัง
แม้แต่ร่างกายยัง	เสื่อมสิ้น
ยึดเกาะยึดเกี่ยวกรัง	กองกิเลส
สังเวชนิรณดิน	กระแด้วหวังอนุสัย

เสียไปเพียงส่วนน้อย	นักเดือน สติโยม
ยังที่ดินบ้านเรือน	อยู่พร้อม
เงินต้นออกดอกเจียน	ชาวไร่ นาแฮ
ก็เพียบแปล้ล่อมห้อม	ห่อนแร้นแค้นเข็ญ
ลำเค็ญฤๅเทียบด้วย	อนาถา
ชาวไร่ชาวนายา-	จกจ้อย
จนยากตากชีวา	กลางแดด ฝนเอย
ทุกข์มิเคยลดน้อย	เหน็บเนื้อกระดูกหนัง
อนึ่ง ดังเหตุกล้า	บุตร
มิพลาตมิเสียที	โชคแท้
เพียงเดือนว่าวิถี	ทางโลกย์
โศกสุขทุกข์โทษแล้	เลือกรู้ดูเชิง
ระเริงเหลิงเล่ห์ร้าย	ทุรชน
จักชอกช้ำกระมล	เมื่อพลั้ง
คบคนเลือกดูคน	คนแน่ แท้ฤๅ
คนชื้อคนคดทั้ง	ถ่อยถ้วนกวีเหียร
บทเรียนเรียนโลกรู้	โลกย์
มีค่ากว่าอื่นใด	รอบรู้
รู้มรรคที่จักไคล-	คลาชีพ
รู้บริบูรณ์แห่ง	เกียรติกล้ำคุณธรรม

ครรลองธรรมร่ำยา	ยั้งคะนิง
นีกกล่อมเกลาริงกลิง	กิจแก้แล้ว
แนวสุจริตซิงดิง	ดั่งเชือก
ไต่เลือกถูกแล้วแผ้ว	ผ่านร้ายกลายเป็นดี
โยมมีมีลูกถ้วน	เดือนดาว
มีสิรินามราว	เลิศแล้ว
มีธรรมชักนำคราว	ครองสติ ตนนนา
มีค่ามีคุณแคล้ว-	ฉลาดพันมลทิน
มีสินมีทรัพย์น้ำ-	ใจกรุณ
มีเมตตาเป็นทุน	ทอดไว้
มีเผื่อแผ่แก่กุล-	ชาติร่วม โลกแล
มีแต่ให้และให้	จักได้รับเสมอ
สองเธอเดือนเด่นฟ้า	ดาวไพยม
จงจรัสศรีมีโคม	อะเคื้อ
ดวงเดือนดั่งเพ็ญโสม	พิสุทธิ์ สรวงรา
ดาวดุจดาริกาเกื้อ	กำเว้งจักรวาล
เป็นสารเป็นสื่อสร้อย	กุศล
เสริมส่งบิดาคล	เด่นล้ำ
เพื่อเริ่มครอบครัวน	คติใหม่
วันใหม่ไกลชอกช้า	แจกถ้อยธรรมเทอญ

เจริญรสดับซึ่ง
พ่อลูกกษัตริระ
สาธุมุมานะ
แนวเนื่องกิจเฟื่องพิน

คำพระ
ราบพิน
นิกแนว
หมอกฝ้าฝ้าพินฯ

น้ำฝนล้นตุ่ม

โงะจันกันแต่เช้า	จรดเย็น
ปากต่อปากคนเป็น	ปากกว้าง
เรื่องเขาเล่าบอกเซ็น	คันปาก
ติชั่วหากได้อ้าง	เอ๋ยแล้วจึงสบาย
ข่าวนายมีเข้าวัด	ฮือฮา
เป็นเหตุเลศสงกา	กล่าวถ้อย
ทักถามทราบความสา-	เหตุถูก ปล้นเฮย
เผยพูดพิจารณาจ้อย	จับต้นปลายสาว
อีกข่าวปากตลาดท้าย	อำเภอ
ดาวเพลิงงโพนมเผยอ	พลาดเข้า
ปากหอยปากปูเออ	อิงโอรุ
โสดสุโสดเรื่องเศร้า	หนึ่งข้าใดใคร
เห็นใจพ่อลูกแท้	ระทม
บ้างจิตมิทับทม	เมื่อแจ้ง
บ้างเหน็บว่าเจ็บสม	ใจสะ ใจนา
ซ้ำโศกโทษกรรมแกลัง	แข่งข้าหน้าทรวง
ตกช่วงชีวิตร้าย-	รานนัก
แต่หนุ่มหนึ่งอายรัก	ไม่ช้า
พร้อมแม่และพ่อทัก-	ทายเยี่ยม
ครูใหญ่ชาวบ้านน้ำ-	จิตล้นหลากเยื่อน

เหมือนตริกสำนึกเบื่อง

กลั่นข่มระทมโดย

นายมีมิโอดโอย

สองธิดารำไห้

สองพญครุฑคิดกล้า-

สองกล่าวแก่พ่อตน

ความอายหมวดฤทธิกล

อายต่ออายยิ่งต้อง

ทั้งคดีอายเมฆปล้น

แจ้งจับก็ป่วยการ

ยิ่งเพิ่มผูกแค้นพาล

แค่ที่มันจากนี้

ชาติพาลาไม่ล้าง

กรรมชั่วจะตามทัน

ลูกขอพ่อปกขวัญ

เสียท่ากาลิแพ้

คล้อยในคำร่ำเจ้า

เริ่มกิจชีวิตงาม

นายมีไม่มีความ

อาฆาตมาดร้ายสะบัน

บาปโบาย

สงบได้

กลับอด-ทนนา

หักสะอั้นอดสู

กลืนกมล

เรื่องฟ้อง

ความจะยิ่ง ลือนอ

เสื่อมสิ้นศักดิ์ศรี

ปลงทาน เกิดพ่อ

ปลาตลี

เป็นศัต- รูแล

อนาถไร้ชายคา

มือมัน

แน่นแท้

ลูกอยู่ ยินนา

ใช่แพ้วภูมิใจ

นงราม สองรา

เมื่อนั้น

พยานาท

บันด้วยมโนดล

จนจิตสนิทเนื้อ
 เข้าวัดบ่อยครั้งจน
 ด้รับธรรมเพิ่มเป็นทุน
 ดำริเป็นคุณแล้ว

เชิญชมกลุ่มลูกหนี้
 บอกแก่ชาวประชา
 เงินกู้เก่าใหม่ครา
 คิดแต่เงินต้นชั้น

ใครฝันใครผิดเอื้อ-
 ผันผอนอ่อนโอนทาง
 บัดนั้นประชากลาง
 พร่ำเอ่ยสรรเสริญล้วน

ความดีประกาศย่า
 ต่อแต่นี้บ่อนพนัน
 นายมีพูดแข็งขัน
 ข้าพลาตเพราะเหลือบริน

จงใจหรือไม่ปลั่ง
 นื่องพื่อภัยทาน
 ขอเป็นญาติปฏิญาณ
 ข้ากล่าวแก่ดินฟ้า

นาบุญ
 จิตแผ้ว
 ธรรมสติ
 เร่งเกื้อกุลเจริญ
 กรุณา
 เหล่านั้น
 ไต่ก็ ดีแล
 แรกให้ใช้คืน
 เพื่อพลาง
 ทอดถ้วน
 เรือนแซ่-ช่องเฮย
 ว่อนไหว่นายมี
 ยินยัน
 เลิกสิ้น
 ความชั่ว ไตนา
 หยุดแล้วความหลง
 ผิดพาล
 แก่ข้า
 ญาติที่ ดีเนอ
 บัดนี้จงยิน

สิ้นคำเสียงส่ำซ้อง	สรรเสริญ
อีกระลอกบอกเกิน	กล่าวอ้าง
ผู้แก้เผ่าสาธุเจริญ	เจริญยิ่ง เกิดรา
ขอพ่ออย่ารู้ร้าง	อยู่ล้ำสำราญ
ผู้ใหญ่บ้านบอกขึ้น	ทันใด
มาพวกเราน้ำใส	จอกน้อย
น้ำอบรำนน้ำใจ	รดหลัง
ตั้งตังนายมีค้อย	รับน้ำไมตรี
เดือนดาวศรีสวัสดิ์ซึ่ง	ศรัทธา
จัดจอกน้ำฝนมา	นอบน้อม
พร้อมหลังแกบิตา	เป็นสิริ
ปีติรักโอบอ้อม	อัมปล้มใจปวง
ล่องบ่ายชายแหม่มช้า	ดาววัน
ลมเลื่อนเมฆลอยพลัน	มีดกล้า
ฝนขึ้นตกพื้นอัน	เอิบสุข
ตุ้มทุกตุ้มล้นน้ำ	หนึ่งน้ำใจนราฯ

จุดใต้สองตะเกียง

หน้าฝนทางฝุ่นสิ้น	ผงคลี
กลับลุ่มหลุมวิถี	และขึ้น
บางแห่งรุกข์ขจี	คลุมปก
รกรุกกันดารพื้น	พิศสร้างพึงสรรค์
ค่านันกลองทัดย่า	ถี่แรง
ใต้ตะเกียงสลบแสง	ส่องคล้อย
ละดวงละดวงแดง	แดงมุ้ง
เลียบทุ่งราวหึ่งห้อย	สู่แคว้นแดนธรรม
กรรมกรหมู่บ้าน	ตกลง
นัดประชุมครบองค์	ที่น้อง
ศาลาวัดล้อมวง	วิสาสะ
พระร่วมประชาพร้อม	พร้อมพร้อมเหตุผล
หลากหลายหลากหลาย	พาที
ทั้งสนับสนุนมี	คัดค้าน
ผู้ใหญ่ประธานดี	ดลชอบ
ครูใหญ่รอบคอบด้าน	สรุปได้ใจความ
รักไทยตามจดข้อ	ความเห็น
แต่ละข้อประเด็น	สรุปแล้ว
นายมีติดฉ่อยเป็น	ปากร่วม เสนอแล
กลุ่มแม่บ้านสตรีแก้ว	ต่างเกื้อกูลการ

สมภารบุญวัฒน์ยิ้ม	เจริญพร
ชมรักร่วมอาหาร	ญาติแท้
ปัญญาคุณากร	โยมก่อง ปรกาศเฮย
เผยจุดตะเกียงแล้	เล่าได้ไฟไสว
รักไทยบันทึกถ้วน	มติสม
มติที่ต่างระดม	สรุปได้
สร้างทางชุดดินถม	ทางตัด
ลัดสู่ทางหลวงให้	ร่วมพร้อมพัฒนา
ละเคหาหนึ่งนั้น	ระยะวาง
รับผิดชอบระยะทาง	หนึ่งเส้น
ราวร้อยครอบครวถาง	ถมตลอด
สี่กิโลเมตรเน้น	เนื่องเป่าประสงค์
ตรงไหนนาไร่อ้อม	ค้อมลัด ตรงเนอ
กินที่ใครไปขัด	ไปแย้ง
พร้อมเพรียงร่วมเคียงพัฒ-	นาพรั่ง นีนา
จับฉลากระยะแจ้ง	จุดแล้วลงมือฯ

พริ้วพลั่วจอบปิ้งกี

มดแดงฮือแตกตัน	รังแดง
เมื่อรักไทยโถมแรง	สับพริ้ว
สับถางเถื่อนทางแปลง	เป็นช่อง ทางเฮย
ยี่สิบวาไม่ช้า	ช่องนั้นเป็นแนว
จอบแรกแล้วถ้ำ	สองสาม
เดือนรับปิ้งกีตาม	จุดทิ้ง
หอมดินหมาดใหม่ยาม	จอบกัน
หอมเหงื่อปนดินกลิ้ง	กรุ่นแบ่งปรางสาว
ครวญรักเหนื่อยล้า	สราญใจ
ฤกษ์มีครวญใด	ดังนี้
เอาแรงแลกแรงใคร	ไหนสมัคร
เท่ารักแลกรักชื้อ	รักใช้ชมแรง
เส้นทางแห่งหมู่บ้าน	ดินดำ
เริ่มก่อเริ่มกิจการ	เริ่มแล้ว
ละช่วงละช่วงกำ-	หนดจับ ฉลากแล
สุดแต่ใครได้แผ้ว	ช่วงโน้นนี่ไหน
พวกไกลช่วยฝ่ายไกล	เอาแรง
ผู้ใหญ่ทวนจัดแจง	สะดวกให้
ไต่ดินถิ่นลุ่มทาง	แรงพลั่ว สบายพอ
ดอนก็จอบกันได้	ใส่ปิ้งกีชน

คนรักกันกันเฝ้า-	หยอกกัน
ผลัดกันผลัดโกยขัน-	แข่งล้อ
แรงกายถ่ายใจปัน	กันเหนียว
เหน็บเมื่อยก็มีท้อ	บ่มให้ไครยิน
แนวดินดำเด่นด้วย	ดินแนว
ย่ำถื่นดินเลี้ยงแถว	ถื่นย่ำ
ยั้งหวังร่วมหวังแวว	หวังยั้ง
สมสิ่งสร้างสรรค์กล้า	กิจสร้างสิ่งสม
เจ้าคารมหนึ่งนั้น	นั้นทิด จ้อยเนอ
เหนียวพักสักครู่คิด	ขยับดัน
อีแซวกระแซะซิด	ชมแม่-ม่ายฮา
ทำท่ารำทะเล้นลั่น	เล่นลั่นเสียงใสฯ
เอ๋ยมาเถิดมากระไรพ่อมา	ว่ามาเถิดมากระไรแม่มา
มาทำถนนพัฒนาร่วมสามัคคีรวมใจ (รับ)	
ยกมือขึ้นมาแล้วไหวฟ้าไหวดิน...	
เออเอ้อเอ๋ย แล้วไหวดิน	
ไหวที่เกิดที่กินยัดเอาเป็นถิ่นที่ตาย	
เอ๋ย-จะขอเริ่มเรื่องการประเทืองพัฒนา	
บอกอินายอิน่าอย่าเพ่งหนีหน้าหน้า	

เดือนสิบเอ็ดน้านอง เดือนสิบสองน้ำทรง
 ถึงน้ำจะขึ้นจะลงกันอย่างไร
 ขอเชิญญาติเพื่อนพ้องพี่น้องทุ่งดินดำ
 มาช่วยกันถมกันทำหน่อเส้นทางน้ำใจ
 ว่าทางลัดตัดทุ่งนี้เราจะมุ่งไปตลาด
 ก็แลหวังที่เราวาดอยู่ไวไว
 จะได้เป็นทางตรงใช้ขนส่งพืชเกษตร
 ไม่ต้องกันดารทุเรศอีกต่อไป
 เลือกจลาจลกันแล้วก็เพื่อนแก้วเพื่อนเกลอ
 นี่เราจะมัวยืนเหม่ออยู่ทำไม
 รีบหาคู่ชู้ชนรีบหาคนกันเคียง
 ถ้าคู่เขาเราก็กี่เลี้ยงหลบไกลไกล
 ค่อยดูถิ่นดูที่ดูปุ้งก็สวยสวย...
 เออเอ้อเอย แล้วสวยสวย
 เนาะปุ้งก็แม่จलय่นันทั้งสวยทั้งใหญ่...
 เออเอ้อเอย แล้วทั้งใหญ่ ๕

เสียงฮาในบัดนั้น
 แม่จलयหน้าตึง
 เชิงแม่ม่ายใจถึง
 แก่ทิดจ๋อยคนโก้

อึ้งคะนิง
 ตอบโต้
 กระแทก เสียงแม่
 กระชั้นตันคำฯ

เออยมาเถิดมากระไรแม่มา ว่ามาเถิดมาพวกเราอย่างกลัว
 มาดูหูดูหัวมาดูตัวดำดำ (รับ)
 เออย-เหลือบเนตรเห็นหน้าเหลือบตาเห็นตอ...
 เออเอ้อเออย แล้วเห็นตอ
 นี่ตอไม้ตอม่อหรือว่าตอตาดำ
 มาชักชวนพัฒนาก็เข้าทำเข้าที่
 ชวนถมทางวิถีก็ควรทำ
 ไฉนมายุ่งกะปึงก็ซึ่งฉันจะมีเล็กใหญ่
 ไม่หนักกระบาลของใครถึงปากคำ
 ว่าพ่อหนุ่มนักเพลง เอ้ยนักเลงอีแซว...
 เออเอ้อเออย แล้วอีแซว
 ระวังจะดันกระแด่วแล้วปึงก็ครอบซ้ำ...
 เออเอ้อเออย แล้วครอบซ้ำฯ

หน้าจิตมิตรพี่น้อง	ครั้นเครง
ลูกคู่หญิงชายเพลง	รับพร้อม
ทิดน้อยไช่ย่าเยง	หญิงตอบ คำพ่อ
ตอบต่อทำมือปอง	ปากแล้วลีลาฯ

เอยคนตัวดำดำไม่ใช่จะดำดั่งดิน...
 เออเอ้อเออย แล้วดั่งดิน
 แต่ดำเด่นเช่นนิลดั่งจินดา
 ให้แม่จมองผิวดำทะลุถึงน้ำใจดี
 แล้วแม่จะรู้จักพิกว่าพูดจา

อย่าเพียงพิศพิดำตำหนำซ้ำว่าหัวตอ
 แม่ตาใสไร้ต้อหนองงามตา
 อย่าพิโรธโกรธร้ายเลยนะสายสวาท
 อย่าเพ็ญรอนให้ขาดเอ๋ยว่ามรรคา
 ประสานเห็กร่วมงานประสานการร่วมกิจ
 เรามาประสานชีวิตกันดีกว่า
 เรื่องงานหนักที่รับเอาส่วนงานเบาให้น้อง
 ต่างประคับประคองก็ต้องสมอุรา
 พ่อพี่เงื้อจอบก่นให้หน้ามนรองปุงก็...
 เออเอ้อเอ๋ย แล้วปุงก็
 มันก็จะไปได้ดีเอ๋ยกว่าธรรมดา...
 เออเอ้อเอ๋ย แล้วธรรมดาฯ
 เอยชวนประสานชีวิตประสานกิจกรรม...
 เออเอ้อเอ๋ย แล้วจะกรรม
 เปลี่ยนทางพูดทำก็จะให้ฉันทศรธา
 ต้องขอคิดรอบคอบก่อนนะพ่อจอบพเนจร
 จะก่นดินผิดดอนดูผิดธรรมดา
 ว่างานหนักรับเอาส่วนงานเบาให้ฉันท
 เอ๋ยเกรงว่าที่เบานั้นจะหนักกว่า
 พอก่นดินเต็มปุงก็เหมือนเด็กขี่เต็มทางเกว
 พ่อทิ้งโง่งโง่งทางฉันทก็จะเสียท่า
 แน่ดูนั่นดูซีเขาสามัคคีสร้างถนน
 อย่ามัวพูดวาทวนเดี๋ยวจะไม่ได้ก็ว่า

ฉันไม่เชื่อน้ำมนต์หรือกพ่อกคนเส็งเคร็ง...

เออเอ้อเออ แล้วเส็งเคร็ง

กลัวจะเจียะไม่เจ่งทำพอเปราะอะถั่วยซา...

เออเอ้อเออ แล้วเปราะอะถั่วยซาฯ

พระราชกรรมาสร้าง	แรงสรรพ
แรงสำแรงสำคัญ	รูปเค้า
รูปคิตกิจกรรมชั้น-	แข็งแกร่ง
แข็งกรวดดินถมเข้า	ค่อยแน่นเป็นถนน
คนทุกคนผู้ซึ่ง	สร้างทำ
คนกับคนมือกำ	จอบกล้า
มือคนทุกมือดำ-	รงโลก ผดุงแล
ใจและใจคนถ้า	ผนีกได้คือพลัง
พลังดังปรากฏเกื้อ	เกิดงาน
เดือนเศษเสร็จสมการ	ก่อสร้าง
ถนนดินถิ่นกันดาร	เดินสะดวก
กลปลวกจอมปลวกสล้าง	สถยภู์ล้วนภูมิใจฯ

โครงการอายุรัก

รักไทยวัยรักทัน	หทัยรัก
รักลวงอุปสรรค	รักแล้ว
นายมีปีกติดกัก	รักหนุ่ม สาวเฮย
เขยใหญ่คงไม่แคล้ว	บุตรผู้ใหญ่ทวน
ส่วนเขยเล็กสุดรู้	การณ์ไกล
ดาวบุตรีเปลี่ยนไป	หม่นเศร้า
จากเหตุอัปอายใคร	ใครโจษ
ชั่วใจดโหดเกล้า	ลิกตีนคนแคลง
แสงตะเกียงรั้วหรี	พอเรื่อง
คืนที่รักประเทือง	ร่วมถ้อย
ซานเรือนรับลมเนือง	เนืองรำ รินแฮ
แซเคลื่อนเมฆคล้อย	จิตเคลิ้มคำหอม
จอมใจอายุรักย้า	งามทรวง เดือนแม่
แม่อีกขึ้นแรมดวง	สวาสดีล้น
จรัสรัศมีสรวง	สวรรค์จักร- วาลเนอ
เลออมตะพัน	โลกพื้นพรรณนา
บุญอานุภาพแท้	ภักดี
อุปสรรครักไมตรี	ต่างเปลื้อง
เห็นทางสว่างวิถี	เสมอทุ่ง ทางเอย
อายุรักฝากฝันเรื่อง	แม่รู้ใจเรียม

พี่เตรียมพืชผักทั้ง
เพาะเห็ดฟางบ่อปลา
ไม้ใหญ่ไม้โอพาร์
มีกอบมีกำไถล้

พรรษานี้แล้ว
พี่บวชสามเดือนนาน
แม่รอพี่สึกสมาน
สมรักสมรสต้อง

ดูซี-พูดพูดเพ้อ
จันตกลองหรือยัง
ซีตู่จู่หวัง
บุรุษชาติมักชู้
รู้ใจแม่ยังรู้
รักต่อรักหลอมกลม
วันวารที่ผ่านวน
จะว่าพี่ตู่บ้าน

สองรักสองสุขล้ำ
เสียงลอดฝาเรือนรัน-
ใจดาวนุชครวหัน
หวนนึกถึงตัวเน้น

ข้าวนา- ปิเสย
เริ่มไว้
เกินเรียว-แรงพี่
เก็บพร้อมรอวิวาห์

ครบวาร
ห่าน้อง
ใจสมัคร
ชนบพื้นประเพณี
ลำพัง

ไปรู้
วิมานवाद
ขึ้นน้ำคำไฉน

ใจตน
มันนั้น
ฤาวัน-ไวนา
สุดแท้เกิดตรอง

จ่านรจ
ทดเร้น
หวนตริก
อนาถน้อยวาสนา

ถ้ามีชายอย่างอ้าย	รักรัก
คงไม่หม่นหมองนัก	เช่นนี้
แต่โชคมิอาจชัก	พาขึ้น
ขึ้นเคราะห์เกาะกรรมก็	ก่อกลุ่มสมุทรวง
หากล่องหากลอบชู้	ใจชาย
ฤาถูกฤาควรมาย	มุ่งไซ้
สัจจรจิตกล้ำกราย	ละอายจิต
กว่าจะนิทราได้	วุ่นว้าอารมณ์
เดือนชมดวงเด่นฟ้า	เพื่อนดาว เจ้าเอ๋ย
เผยผ่านเมฆาพราว	พรางพร้อย
ข้างเฝือกเทือกทางยาว	สกาวก่อง
รักส่องทรวงสว่างคล้อย	ฝั่งฟ้าเวียงฝัน
สองชีวันสวาสดีซึ้ง	ริงกมล
ขณะหนึ่งนิทราผจญ	นิมิตแล้ง
สมดุลชาดดุลคล	ฤติโลก
สุขโศกโชคเคราะห์แก้ง	ฉะนี้แลหนาฯ

ร่วมนโยบาย

สังคมครากระเดื่อง	พันตัว
พัฒนาครอบครัว	หมู่บ้าน
หนุ่มชนกันเมาแก้ว	คินสติ
พืชผลดอกออกก้าน	กิ่งเกือกกุลผล
ถนนทางถิ่นเหี้ย	งามตา
งามตั้งใจประชา	เช่นนั้น
ความเพียรเพิ่มพูนอา-	ชีพเด่น
เห็นช่องเห็นทางชั้น	ถันก้าวเคียงพล้ง
ยังผลบรรจบข้อ	โครงการ
พัฒนาถิ่นฐาน	ยากไร้
ชนบทรัฐบาล	เร่งรัด
เร่งจัดประกวดให้	เร่งสร้างตัวเอง
โอกาสเร่งด่วนแจ้ง	ประชุม
ผู้ใหญ่ทวนสุขุม	กล่าวถ้อย
แก่คณะชุมนุม	“ปัญญา- คณา” นา
ว่าทุ่งดินดำคล้อย	หลักเข้าเป้าประสงค์
จงพวกเราอย่าช้า	มาเสริม
ไต่พร่องไต่ขาดเติม	ต่อตั้ง
ไต่ดีที่ประเดิม	ประดุงยัง ดีแล
เกิดแต่ประโยชน์ทั้ง	ถิ่นล้วนมวลเรา

เขามีกำหนดเน้น	ชอบนัก
แนวสีกระทรวงหลัก	ร่วมพร้อม
เรียก “สีประสาน” รัก	มรรคมุ่ง
สามัคคีโอบอ้อม	โอบเอื้อนโยบาย
มหาดไทย-หมายมุ่งเป้า	ปกครอง
อยู่สุขสงบผอง	เพื่อนเหี้ย
ระเบียบกฎหมายปอง	ปฏิบัติ
ไม่ขัดชนบเค้า	ร่วมค้ำคองนาน
ศึกษาธิการ-มุ่งรู้	หนังสือ
แก่ประชาชนคือ	ครอบถ้วน
ศาสนิกชนถือ	ธรรมมั่น
วัฒนธรรมล้วน	เลิศล้ำแหล่งปวง
กระทรวงเกษตรฯ-เกื้อ	ทำกิน
นาไร่สวนแผ่นดิน	เกษตรกว้าง
เพาะปลูกปลูกเพาะสิน	สุจริต
เลี้ยงสัตว์อาชีพสร้าง	หลักพร้อมพัฒนา
สาธารณสุข-สร้าง	สุขนิสัย
เสริมสุขอนามัย	มุงย้า
หลักโภชนาไทย	บริโภค
รู้โรครู้ภัยกล้า	กิจรู้ป้องกัน

นอกนั้นการคิดสร้าง	เสริมตน
เสริมฝึกคนสร้างคน	ไปคร้าน
มวลอาชีพนวชน	เสริมชีพ
รับส่งเสริมทุกด้าน	ดังนี้คำนึง
ซึ่งพวกเราพี่น้อง	นำพา แล้วเนอ
มีกลุ่มปัญญาคน	เนื่องพร้อม
เริ่มกิจมิตรนรา	เป็นหลัก
รื้อปักคอกเล้าล้อม	เลิศสร้างทางถนน
พืชผลสวนไร่ทั้ง	นาทำ
ทำนบคุชดล่ำ	อุทกแล้ว
เลียบ่อนพนันข้า-	ระจิต
ศาสนกิจก็แพรว	เพริศเนื่อนาบุญ
จักหนุนนำอีกด้าน	ใดดี
ผู้ใหญ่ทวนพาที	ทอดวัน
พลางกลุ่มต่างต่างมี	แนวกิจ เสนอนอ
ข้อสรุปละกลุ่มเน้น	เพิ่มล้วนควรสนอง
โครงการของฝ่ายแผ้ว	พัฒนา
ให้ส่งเสริมศิลปา-	ชีพตั้ง
เย็บปักถักรทอครา	นาไร่ ว่างแล
แกะสลักจักสานทั้ง	ประดิษฐ์ปั้นขุมนุ่ม

ฝ่ายคุ้มครองความสงบให้
เลือกบุรุษจรรยาเกณท์
ป้องกันมิจพาเบน
กันก่อนดีกว่าแก้

ฝ่ายงานเกษตรข้อ-
ป่วยหมักผักตบหลาม
ประโยชน์ประหยัดยาม
แก้เหตุคลองน้ำขึ้น

ฝ่ายศึกษาเพิ่มสร้าง
ที่อ่านหนังสือเป็น
ศูนย์เด็กเล็กเล็งเห็น
กุลบุตรธิดาได้

ฝ่ายสาธารณสุขพร้อม
สร้างสุขศาลาใน
บำบัดบำบัดเป่าภัย
จัดกลุ่มแนะนำด้าน

รวมคนร่วมคิดสร้าง
เผยแพร่เพื่อนบ้านรับ
ล้ำเกิดเลิศกิจนับ
น้ำเหนือเนื่องงานสู้

จัดเวร ยามนา
เหมาะแก่
ไกลบ่อน
ป่วยก็ป่วยการ

เสนองาม
หลากลัน
ยุคขัด- สนแซ
ขุ่นตื่นปลาตาย

สองประเดิน
ประโยชน์ไว้
เตรียมเด็ก
ฝึกพร้อมพัฒนา

ร่วมใจ
หมู่บ้าน
ใช้เจ็บ
โรคร้ายชุมชน

ควรสรรพ สมเฮย
แบ่งรู้
การเนื่อง
เหนือสร้างงานเสริมฯ

เบิกฟ้าฟูดิน

เฉลิมวารศุภฤกษ์เรือง	อรุณทิวา
เฉลิมพระชนมพรรษา	ธิดาไพฑูริ
เฉลิมคุณมิ่งมงคลา	เจริญถิ่น
เฉลิมทุ่งดินดำได้	ร่มฟ้าบารมี
สามัคคีราษฎร์พร้อม-	เพรียงกัน
ปู้ยหมักห้ำอันวา	นอบเกล้า
ตั้งวายเพิ่มกุศลสรรค์	ไพเศษ
โดยเสด็จกุศลเด้า	ดิลกล้ำอำไพ
รักไทยรักถิ่นแท้	แนววิถี
เกษตรหนุ่มวิชามี	มุ่งสร้าง
ผักตบแต่งกองทิว	พราสับ
มูลสัตว์สลับบ้าง	บอกน้องพี่ทำ
ลำรางผักตบล้วน	หลากหลาย
ผู้ใหญ่เด็กหญิงชาย	สนุกทั้ง
ถกกองทับกองราย	ริมตลิ่ง
ยิ่งถกยิ่งทิ้งร้าง	แหล่งน้ำงามตา
บุญบารเมศเจ้า	จอมนรินทร์
บุญเบิกฟ้าฟูดิน	กิจด้าว
บุญญานุภาพยิน	เยอยิ่ง
บุญอยู่ศิระน้าว	พสกน้อมคุณากร

คุณาทรถิ่นทุ่งเนื้อ	ดินดำ
การถกผักตบนำ	ประโยชน์เน้น
หนึ่งปู้ยู่ยู่ผูกทำ	นาประหยัด
หนึ่งพัฒนาเส้น	อุทกกว้างทางชล
ผลงานการร่วมน้ำ-	ใจนรา
ผลชื่นใจชื่นตา	ร่วมได้
ผลซึ่งหนึ่งวันสา-	มารณเสร็จ
ผลเมล็ดผลผลิตไถล	เกิดหน้างานนำฯ

เดินหน้าพัฒนา

กิจกรรมต่อเนื่องเกื้อ-	กุลการ
จัดกลุ่มแบ่งคัมงาน	กลุ่มเหย้า
ศาลาแฝกใบตาล	ลำไผ่
ผ้าแคร์ประกอบเข้า	ตะลະคัมซุมพลัง
ที่นั่งที่พักพร้อม	ที่ประชุม
ที่รับแขกซุมนุม	ที่นี้
ที่เวรคำคินคุม	ความสงบ
ที่พบที่ปะชี	ข่าวบ้านการเมือง
ประเทืองอาชีพร้าง	สืบมา
เกิดกลุ่มศิลปิน-	ชีพตั้ง
แม่บ้านแม่เรือนนา-	รื้อร่วม
รวมกลุ่มพลั้งครั้ง	เมื่อพื้นฟูตะกอ
ทอผ้างานกี่พื้น	บ้านไทย
ทอชินไสร่งไหม	หม่อนเลี้ยง
ทอลายขัณฑ์น้ำไหล	มัดหมี่
ทอกี่กระตุกเพียง	กระตุกพันจนเชิญ

ประเด็นประดิษฐ์ปั้น	ปูนทำ
ปั้นตุ้มศึกษาตำ-	รับตัน
สอนต่อบอกต่อจำ	ทำต่อ
ก่อกิจชีวิตชั้น	ชีพเข้มเต็มหวัง
ลูกรังยังอิฐเคล้า	ซีเมนต์
บล็อกอัดหัดทำเป็น	อิฐใช้
อุตสาหกรรมเห็น	ทางหัดถ- กรรมเฮย
เห็นค่าค้าขายได้	ไปแล้งแรงงาน
จักสานกระชุกใช้	กระชัง
กระติบเสปียงกรัง	ตะกร้า
กระเชอชะลอมล้ง	หลัวเซ่ง
กระจาดกระบุงอ้า	กระเช้ากระซอน
เปลนอนเสื่อกระดัง	ตะแกรง
กระบะลำแพนแผง	กระพ้อม
กะลันลอบไซแซง	ข้องสลับ
กะโล่หมวกงอบซ่อม	ดอกเส้นสานขาย
กระทาชายช่างไม้	ฝีมือ
แกะสลักลูกหลานปรีอ	ฝึกปั้น
เวลาว่างว่างถือ	ค้อนสิ่ว
ดีกว่าผิวปากรัน	ทะเล้นเป็นทโมน

ไม้ โอนไม้อ่อนล้วน	ดัดดี
อ่อน นบอ่อนน้อมมี	ไม่น้อย
ดัด กายดัดใจจี	งามง่าย
ง่าย กว่าไม้แก่คล้อย	แก่กล้าแก่เขลา
ไม้ เกาไม้แก่แล้ว	ลนไฟ
แก่ ถ่านแก่ฟืนใด	ดัดค้อม
ดัด ดื้ออวดดีใจน	มักยาก
ยาก กว่าไม้อ่อนน้อม	อ่อนรู้อ่อนเจริญฯ

ดำเนินแนวหมู่บ้าน	พัฒนา
ครูใหญ่ประชาครา	ร่วมเชื้อ
อีกคณะครูอา-	จารย์ช่วย
อวยกิจสนิทเนื้อ	หนึ่งน้ำใจจรูญ
ศูนย์เด็กเล็กเริ่มตั้ง	ฝึกฝน
เดือนสมัครอุทิศตน	พี่เลี้ยง
โรงเรียนเขตชุดล	ผดุงหลัก- สุตระแล
เผื่อแผ่รักกล่อมเกลี้ยง	เด็กน้อยวัยงาม
เขตคามทำคดีข้อ	คำขวัญ
เขียนแผ่นไม้เรียงรัน	ปักไว้
ไว้เตือนสติกัน	ผลผลิต
บอกทิศบอกทางไป	ไผ่ก่าวกทำกินฯ

ไป ถิ่นไถถากล้ำ
 ไร่ ถั่วไร่แดงแฟง
 ไป ทุงท่าระแหง
 นา หว่านนาดำพิน
 ดี ตรองดีตรึกด้วย
 กว่า สุขทุกข์ทนถม
 ไป ทางสุจริตสม
 บ่อนพนัน ผ่านแล้ว
 คำขวัญยังข้อคิด
 สะกิดจิตพินิจใน
 ทางเดินเลือกทางใด
 ดีชอบกอบปรดิกัน

ลงแรง
 พักพิน
 แปลงเหงือ
 แผ่นเน้นเป็นทอง
 ดีอุดม
 ถิ่นแผ้ว
 เสริมเร่ง
 อย่าเลี้ยวคินหลัง
 สะกิดใจ
 คตินั้น
 ดีชั่ว
 ชั่วก้าวไกลหนีฯ

พ่อ ดีเป็นหลักได้
 เป็น พ่อคนแบบคน
 ชี เมาค่าเข้ากล
 เหล้า เบียดเหล้าเบียนล้าง
 ลูก เดินถือขวดเหล้า
 เป็น เด็กวิ่งซื้อมา
 ชีเมา ครอบวิชา
 ในอนาคต คล้อย

ลูกตน
 รอบข้าง
 ชีเกียจ
 ล่มลัมความเจริญ
 บิดา
 เมื่อน้อย
 เมาลูก
 จักคล้ายคลึงกัน ฯ

งานสรรค์งานสืบสร้าง	ส่วนรวม
ทุกกลุ่มชุมชน	หมั่นพร้อม
พร้อมใจไม่หะหลวม	ยึดหลัก
สามัคคีหมั่นซ่อม	สดับรู้ความเห็น
กิจประเด้นมติพ้อง	สืบพลาง
ที่อ่านหนังสือกลาง	หมู่บ้าน
นายมีแบ่งที่ทาง	ตนสละ
ไม่ได้อีกหลายด้าน	ร่วมด้วยช่วยทำ
น้ำจิตมิตรพี่น้อง	จนเจือ
วัสดุใดขาดเหลือ	สละสร้าง
ศรัทธาใช้ใครถือ	ใครถาก
สมทบครบครันอ้าง	อัมปลื้มเป็นบุญ
หนังสือ คุณวิเศษล้วน	เลิศจอง
คือ ไร่นาสมอง	แหล่งหล้า
ชุม สมบัติเพชรทอง	ถาเทียบ
ทรัพย์ สติปัญญากล้า	ค่าล้ำเลอมนิ
เห็นดีเห็นชอบพร้อม-	เพรียงใจ
ที่อ่านฯ รูปทรงไทย	ชอบแท้
บ้านลมจั่ววิไล	เล็งเจียบ
งามเรียบเอกลักษณ์แล	ครอบแล้วหลังคา

ฝ่ายศึกษารัฐเอื้อ

ครูใหญ่ประสานงาน

สิ่งพิมพ์ภาคราชการ

ก็ส่งก็เสริมเน้น

ความสำเร็จตะละชั้น

ร่วมจิตกันจริงจัง

เคารพสิทธิพึง

คิดเสนอค้านได้

สืบสนธิ์มติข้อ

จัดหน่วยยามรักษา

ละกลุ่มละคุ้มหา

สลับสับเวรเข้า

ยามยืนยามนั่งรู้

ยามเคาะระฆังตาม

ยามละสละความ

ยามตื่นระวังด้าน

ยามสามยามสี่นั้น

ใครเล่าเฝ้าอาทร

คล้ายใครทวนาคร

ใครทุกซอกอยู่แนวหน้า

ข่าวสาร

วังเต็น

แลเอก-ชนเอย

หมู่บ้านดินดำ

คือพลัง

จะไ้

เสียงหมู่ คณะเนอ

ชอบด้วยเหตุผล

ต่อมา

ถิ่นเหี้ย

บุรุษ จกรรจ์พ่อ

รอบครึ่งเจ็ดคืน

ดูยาม

ตรอกบ้าน

สุขอยู่ ยามนา

เหตุต้องเตือนยาม

ใครนอน

อ่อนล้ำ

เคียงสุข

นำย้าคำนึ่ง

ลิกซึ้งซึ้งลิกล้ำ
 หน้าที่ใครเพื่อใคร
 หน้าที่ญาติยอมไย-
 ย่อมอาจเอื้อโอบอุ้ม
 ไผ่ตรีไปล้มร้าง
 เกื้อกักจิตเกื้อกุล
 ศักดิ์ศรีไม่มีสูญ
 ความรักไม่แล้งเรื่อ

น้ำใจ
 รอดคุ้ม
 ดีญาติ
 โอบอ้อมอารี
 จำรูญ
 ก่อเกื้อ
 พูนศักดิ์
 เมื่อรู้ภราดรฯ

น้ำพิกน้ำแรง

รับพรพระผ่านพ้น	พรรษา
เสร็จจกฐินโมทนา	ล่วงแล้ว
ธันวาคมกรา	ลมว่าว
หนาวทุ่งรุ่งรวงแก้ว	กองเนื่อนาติน
หอมกลิ่นข้าวใหม่ล่อ	ลมไชย
หอมชื่นชีวิตโดย	เปิบได้
ไม่ลุ่มไม่แล้งโหย-	หิวเช่น เคยนอ
พ่อแก่แม่เฒ่าไหว	ท่วมเกล้านาบุญ
บุญหนุนบุญวัฒนินัน	น้ำใจ
บุญรักสมัครใน	พี่น้อง
บุญละเลิกเหลวไหล	หลงผิด
ร่วมอธิษฐานป้องกัน	ปลดร้ายหลายสถาน
บันดาลชีวิตด้าว	ดินดำ
สะอาดสงบธรรม-	ทัศนชี
สว่างสวัสดิ์สัม-	มาชีพ
มิใช่เจกก่อนก็	ผ่านกล้ากลัมพร

นาตอนนาลุ่มได้	เต็มรวง
น้ำพักน้ำแรงปวง	ปริ่มแปล้
เมื่อเคียวทุกคันควง	เคียวเกี่ยว
เคียวขับเพลงเคียวแก	ครีกครื้นขึ้นกมล
รวมคนวันเกี่ยวข้าว	นายมี
รักใคร่ตอบไมตรี	โอบอ้อม
งดดอกพอกพูนทวี	โดยเมต-ดาพ่อ
บุญก่อบุญเกิดล่อม	พ่อแล้วกลางนา
ประดาสาวหนุ่มล้วน	แรงเคียว
ผู้หลักผู้ใหญ่เหลียว	รอบข้าง
ร่วมน้ำหนึ่งใจเดียว	ดาดีน
หน้าขึ้นรีนเริงบ้าง	สนุกล้อเล่นเพลง
คนเก่งทิดจ่อยกล้า	คารม
แม่จลวยรูปสม	คู่เกี่ยว
คู่รำคู่ร้องชม	มาช่วย สนุกแฮ
แก้ตอบเด่นกำเปรี้ยว	ปากเชื้อเชิงกวีฯ

ชะเอ็งเงิงเงอ ชะเอ็งเงิงเง้ย

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

วันนี้พวกเราเกี่ยวข้าวอาสา

ชักชวนกันมาที่นานายมี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

นายมีแกติแกมีน้ำใจ
พวกเราทั้งหลายจึงไม่รอรื
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
ทั้งหนุ่มทั้งสาวผู้เฒ่าก็มา
ต่างรักศรัทธาที่ตัวนายมี
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
แต่หนุ่มบางรายเขาหมายสมัคร
ก็มาด้วยรักลูกสาวนายมี
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
แน่นะพ่อรักไทยลูกผู้ใหญ่ทวน
เขาดันมาด่วนเพราะเดือนดวงดี
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
ส่วนฉันทีด้อยอาสาช่วย
หวังพบฉลุยคนสวยของพี่
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
รักแม่ฉลุยไม่เคยเจลด
ก็จะได้เผยเสียในวันนี้
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้
ว่าแอบรักเจ้ามาแต่ข้าวยังเขียว
จนเหลืองรวงเรียวก็รักภักดี
เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

รักเทียบเปรียบเท่ากับข้าวรักนา

เหมือนเสื่อรักป่าปลารักวาริ

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ให้แม่ตอบถ้อยพื้หน้อยงามข้า

ตอบเพลงเด่นกำหน้อยคนดี

อย่าให้พื้อายต้องหน่ายหน้าหนี

เพราะเจ้าไม่มีกะใจเออย

(รับ) เอ็งเอี้ยกะใจเออย

อย่าให้พื้อายต้องหน่ายหน้าหนี

อย่าให้พื้อายต้องหน่ายหน้าหนี

เพราะเจ้าไม่มีกะใจเออยฯ

ชะเอ็งเจิงเงอ ชะเอ็งเจิงเจ้ย

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

วันนี้พวกเราเกี่ยวข้าวอาสา

ชักชวนกันมาที่นานายมี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

นายมีแกลดิแกลมีน้ำใจ

พวกเราทั้งหลายจึงไม่รอรี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

อยากให้นายทุนอุดหนุนประเทือง

ช่วยเหลือชาวเมืองอย่างนายมี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ที่ชุดที่ขึ้นที่ขึ้นที่ชม

ที่ขบที่ขมลดความกดขี่

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

อ้ายที่สับเลือดเชือดเนื้อประชา

ให้อัปราลงอเวจี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

อย่างพวกพ่อเพลงนักเลงคารม

ถ้าไปปดจมนันธรณี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ชอบจวยโอกาสเป็นญาติเป็นแขก

ซ้ำเราะซ้ำแรกระริกกระรี่

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ได้เคียวก็ควงได้รงก็คว้ง

ขยับรำเหียงออกเพลงวจี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ว่าแอบรักสาวมาแต่ซำยังเขี้ยว

อย่าหลอกกลดเลี้ยวเลยพ่อชอกกี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

พ่อแขกอาสาอาสาไปทั่ว

เดินกำรำมั่วกันไปทุกที่

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

เหี้ยวบอกรักมาก็ทำก็ทุ้ง

แล้วพ่อจึงมุ่งถึงนานายมี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

พ่อเคียวเกี่ยวรักพ่อปากเกี่ยวลม

ระวังเคียวคมไวก้างก็ตี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

พุดพล้อยพุดเปลอพุดเพ้อพุดพล้าม
 ปากเปราะลามปามจะไม่เข้าที่
 พ่อช่อมะกอกดอกจำปี
 เดี่ยวปากจะมีสีเอย
 (รับ) เอ็งเอ้ยสีเอย
 พ่อช่อมะกอกดอกจำปี
 พ่อช่อมะกอกดอกจำปี
 เดี่ยวปากจะมีสีเอยๆ

ชะเอ็งเงิงเงอ ชะเอ็งเงิงเงย
 เอ้ เอ้า เอ้ เอ้
 แม่ช่อมะปริง เอี้ยกิงมะปราง
 ได้ฟังคำนางถนัดถนี้
 เอ้ เอ้า เอ้ เอ้
 น้ำเสียงใสใสหัวใจจะซุ่น
 เจียวรีแม่คุณแม่คิดให้ตี
 เอ้ เอ้า เอ้ เอ้
 อ้ายหนุ่มบ้านนาอีสาวบ้านนอก
 แยกกันไม่ออกดอกรักไมตรี
 เอ้ เอ้า เอ้ เอ้
 อาสาหลงเกี้ยวเอาเคียวลงทุ่ง
 อย่าโยกให้ยุ่งให้ยากหวิ
 เอ้ เอ้า เอ้ เอ้

ไม่พล่อยไม่เปลอไม่เพ้อไม่พล่ำม

พิพุดแต่ความสัจจริงวจี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ก็ทุ้งก็ท่าเทียวมาหลายถิ่น

ไม่ขึ้นชีวินเหมือนขวัญชีวี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ไม่เชื่อใจชายให้ลองรับรัก

จะยกชันหมากไม่ชักช้าที

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

เมื่อตกลงใจเราไปอำเภอ

เอารักฉันเธอไปลงบัญชี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

แม่ไขขาดยาแม่นาขาดฝน

ว่าแห้วกระมลอยู่หลายปี

หากคิดมีคู่กระจู้กระจี

โอกาสก็มีแล้วเอย

(รับ) เอ็งเอี้ยแล้วเอย

หากคิดมีคู่กระจู้กระจี

หากคิดมีคู่กระจู้กระจี

โอกาสก็มีแล้วเอยๆ

ชะเอ็งเจิงเงอ ชะเอ็งเจิงเง้ย

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

พ่อเพลงเต้นกำพอรำเต้นกำ

มาชวนน้องยาไปตราบุญชี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

พ่อผั้นเกินไกลพ่อไผ่เกินการ

ให้นอนผั้นหวานกันอีกสิบปี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ถึงไข้ขาดยาถึงนาขาดฝน

ฉันก็ไม่จนหนทางวิถี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

แผ่นดินโสภาคแผ่นดินฟ้าอำไพ

ผู้ชายไม่ไร้เท่าใบผักชี

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

หากคู่ชมฉันไม่สมคู่เซย

ก็อย่าหวังเลยหัวใจนารี

พ่อหนุ่มเมียเปลอลูกเธอตั้งสี่

กำพิตของพี่รู้เอย

(รับ) เอ็งเอี้ยรู้เอย

พ่อหนุ่มเมียเปลอลูกเธอตั้งสี่

พ่อหนุ่มเมียเปลอลูกเธอตั้งสี่

กำพิตของพี่รู้เอยฯ

วาทีจู้จู้ด้าย	ความจริง จริงฮา
สนุกถูกใจชายหญิง	ครึกครื้น
ผ่าวเผ็ดเด็ดพริกขิง	เคี้ยวขยาด
หากมาดเพลงต้นต้น	จักต้องแพ้ออย
แต่ทิดน้อยก็เชื่อ	บรรพชน
เพลงเผ็ดเม็ดพรายดล	ตอบได้
เมียหนึ่งลูกสี่คน	ผลผลิต ฟีน่า
เพื่อว่ายืนยันให้	แม่รู้พันธุ์แรง
สิ้นแคลงสมรรถภาพข้า	คำนึง
เหมาะแม่ฉลุยถึง	จิตทำ
พิสุจน์พูดรำพึง	รักพี่ ชีแม่
แม่มาอยู่ไปข้า	ชิดเนื่อนวลจวี
ฝีปากปฏิพากย์ได้	ต่างชาญ
ต่างเขี้ยวลดเลี้ยวขาน	ขับถ้อย
ขับถึงด่อนถึงดาส	แดงสนุก
แดงสนัดขัดถ้อยร้อย	ร่วมเร้าเริงเชิง
บันเทิงลูกทุ่งทอง	ทุ่งไทย
เคี้ยวแซกเคี้ยวน้ำใจ	เกี่ยวข้าว
เกี่ยวแล้วเสร็จเร็วไว	วางระดับ
ดาษทุ่งรวงทองด้าว	ดั่งเนื้อทองคำ

ตำริผ้าป่า

กำเคียวเกี่ยวขาดต้น	ทุกนา แล้วเนอ
ลานนวดทุกลานครา	นวดข้าว
เสาเกียดผูกควายพา	วนย่า
คนย่ำตามทุกก้าว	กว่าสิ้นฟางสง
มัดผงฟางฝุ่นแผ้ว	ชักกระดาน
เหลืองอร่ามงามลาน	เมล็ดส้าง
สาแหกรกระบุงคาน	ชนหาบ
ชนใส่ยั้งฉางสร้าง	เก็บไว้พอเพียง
พอเสียบึงเลี้ยงชีพได้	ตลอดปี
ส่วนหนึ่งเมล็ดพันธุ์ดี	แบ่งกระพ้อม
หอมมะลิเลิศทวี	พันธุ์ปลูก
พันธุ์ทิพย์พวงทองย่อม	ทุ้งระย้าสืบไป
ดวงกำไรตะละบัน	แลเกรียน
ค่อยปลดลดหนี้เพียร	ผ่อนแล้ว
หน้าใสศอกเกษียณ	ทุกข์สร้าง
หน้าต่างประตูก้าว	นิมิตล้ำชวาลา
ครานั้นคณะผู้-	ใหญ่ทวน
กรรมการกิจชวน-	ชักชี้
อุโบสถวัดชวน	โทรมเก่า
เราญาติพระศาสน์นี้	นำสร้างใหม่สม

ระดมความคิดเข้า	เป็นคุณ
เข้าวัดบอกพระบุญ-	วัฒน์แจ้ง
ดำริกุศลสุน-	ทรวา
นาไร่ไปล้มแล้ง	ราษฎร์ฟื้นคืนเกษม
เอมจิตคิดทอดผ้า-	ป่าถวาย
ผ้าป่าข้าวเปลือกหมาย	มุงสร้าง
อุโบสถโรจน์ราย	งามรุ่ง
วัดทุ่งดินด่างว่าง	แก้วนื้อศาสนา
เจ้าอารามทราบถ้อย	จ่านง
โยมญาติศรัทธาคง	ทุกผู้
กุศลจิตประสงค์	เสริมศาสน์
บอกอาตมารู้	ซึ่งน้ำใจดี
สามัคคีผ้าป่า	โยมปอง
ข้าวเปลือกจักเป็นกอง	ร่วมเกื้อ
เพื่อสร้างโบสถ์รังรอง	หลังใหม่
การใหญ่กิจยึดเยื้อ	ยากแท้เทียวหนอ
นึกข้อประโยชน์สร้าง	สิ่งไร
ริบถ้วนส่วนใดไฉน	เฉพาะหน้า
สถานอนามัย	ยังขาด แน่โยม
พึงญาติพี่น้องผ้า-	ป่านั้นเป็นผล

คนเจ็บแลป่วยต้อง-	การหมอบ
โรคขาดยายังรอ	รอดไข้
จำเป็นปัจจุบันพอ-	เพียงก่อน
ก่อนคิดกิจอื่นไสร้	กิจข้างเคียงสรรค์
อันอุโบสถเฝ้า	องค์สงฆ์
พัทธสีมาลง	รากแล้ว
เก่าใหม่ใช่เหตุบัง	บุญพิสุทธิ์
ผ่องผุดไตรรัตน์แผ้ว	ผ่องแท้พิงถวิล
กองสินทรัพย์นับล้าน	อวดเจริญ
ขณะเมื่อจนกรอบเกิน	จุกยั้ง
ทุกบาทสตางค์เงิน	งานเหงื่อ
เมื่อจับเมื่อจ่ายครั้ง	หนึ่งคำคุณคุณ
จึงบุญผ้าป่าข้าว-	เปลือกทาน
สร้างอนามัยสถาน	เหมาะล้ำ
ช่วยรัฐพัฒนาการ	ท้องถิ่น
ช่วยถนอมดินดำยา	ญาติอุ้มชุมชนฯ

กุศลข้าวเปลือก

เหตุผลพระท่านชี้	ให้คิด
คิดชอบตกลงมิตร	พี่น้อง
กองผ้าป่าปล้ำจิต	จึงประจบ
สมทบร่วมป่าวรวง	ตะละเหี้ยครวเรือน
งามเงื่อนผ้าป่าข้าว	ชาวนา
คนละบันเกวียนมา	ไม่น้อย
ผู้ใหญ่ฝ่ายนำพา	เกวียนหนึ่ง
ซึ่งส่วนราษฎรคล้อย	สละคล้ายคลึงกัน
นายมีครั้นเฟื่องพิน	คินบุญ
ฐานะผู้เจริญทุน	อีกครั้ง
ร่วมบริจาคจุน-	เจือกิจ
อุทิศสามเกวียนตั้ง	จิตพร้อมสองธิดา
ศรัทธาสาธุอ่อน	หนุนขนัด
ข้าวเปลือกเต็มลานวัด	ร่มไม้
กาสาวพัสดร์ปัจ-	จัยพรต
สมมติป่าทอดไว้	กึ่งกล้วยอวยถวาย
อุบายพระชักผ้า-	ป่าไทย- ธรรมนา
ผนวกปัจจัยใน	ที่นั่น
ที่มุ่งกุศลมัย	มवलญาติ
ประสาทพรสันสัน	โสดถิเอื้ออาณิสงส์

จข้าวเปลือกร่วมร้อย	เกวียนกอง นี้นา
มีค่าเป็นเงินทอง	ทะเลปู
สัมฤทธิ์กิจหวังปอง	ปรากฏ
งามดั่งรูปเค้า	คิดไว้เป็นทวี
สถานีน่ำบัดไข	โรคา
น่ำบัดทุกข์ประชา	เช่นนั้น
เช่นนี้กุศลหา	ใดเปรียบ
ใดเทียบมิถึงชั้น	คำล้ำค่านวณ
มวณุตติศาสนิกพร้อม	รับพร
ผ่านกิจละชั้นตอน	เสร็จถ้วน
รักไทยรับอาทร	ทามทาบ พณิชนอ
ใครเสนอซื้อล้วน	คำล้ำนำชาย
รายรับสุทธิสิ้น	สองแสน เศษนา
กรรมการตัวแทน	ร่วมแผ้ว
ครูใหญ่ฝ่ายเขียนแปลน	กำหนด
ต้องกฎระเบียบแล้ว	สั่งซื้ออุปกรณ์
เลือกดอนดินถิ่นข้าง	โรงเรียน
ที่ว่างรกร้างเตียน	ไปช้า
ข้างไม้ข้างปูนเวียน	มาช่วย
ข้างแบกข้างหามล้ำ	บำเลียงเคียงงาน

ปรับฐานพื้นที่ตั้ง	ตีฝั่ง
หลุมหลักปักแนวตั้ง	แบบได้
ร่วมชุดอย่างจริงจัง	พลังญาติ
หยาดเหงื่อเมื่อนั้นไสร	หนักบ้ำงพลางเบา
คานเสาตะลະตัน	เล็งแล
รอด อเส ซื่อ แป	คร่ำวรั้ง
จันทน์อกไก่แบ	ระเบียงหลบ
วงกบครบโครงตั้ง	อัดพื้นตีฝา
หลังคาหน้าต่างทั้ง	หับทวาร
ปีกมุขผ้าเพดาน	จัดห้อง
บันไดลูกกรงชาน	เจลิยงแต่ง
แบ่งส่วนเหมาะสมต้อง	แบบเค้าแบบเขียน
ต่างเพียรต่างพริกพร้อม	พลังใจ
ไม่กัวันคืนไว-	ว่องสร้าง
สถานอนามัย	สำเร็จ
เสร็จเพิ่มเรือนพักข้าง	เขตใกล้เคียงกัน
สมสรรค์งานลูเป่า	ปองหมาย
ประหยัดงบประมาณ-	จ่ายสร้าง
จ่ายซื้อวัสดุภายใน	ขอบเขต ควรแล
แต่ค่าแรงทุนจ้าง	ต่างล้วนสละแรง

จึงแปลงจึงปลุกได้	ทันตา
ทอดต่อการพัฒนา	มุ่งเน้น
เมื่อนั้นราชการอา-	ทรร่วม
ทางเรียบระเบียบเด่น	ตอบข้อเสนอขอ
อัตราหมอบจัดให้	หนึ่งคน
บุรุษหนุ่มชุ่มช่น	ชอบแท้
ชอบชื่อ “พิทักษ์” ดล	อุดมคติ
ชอบวิธีเกื้อแก่	เจ็บไข้ใจงาม
สมนามพิทักษ์นั้น	ทำนุก
พิทักษ์อนามัยสุข-	ภาพแผ้ว
บำเพ็ญเช่นไข่มุกข์	อุทิศกิจ
โรคฤทธิ์กำเริบแล้ว	สงบได้ดีเหลือ
จนเจือเครือญาติเหี้ย	ดินดำ
ดินก่อดินกอบกำ	กลุ่มก้อน
เกิดสันติสุขจำ-	เจริญรุ่ง
เบิกทุ่งทิพย์สะท้อน	ถิ่นพ้นอนธการฯ

ความจำเป็นพื้นฐาน

(จปฐ.)

ประสานกระชับสร้าง	สิ่งสม
หมอนหนุนนักรอดม-	คตินั้น
รักไทยหนุนนิยม	น้ำจิต
ต่างมิตรภาพนั้น	ปลูกต้นไม้ตรี
ต่างมีความคิดคล้าย-	คลึงกัน
ร่วมคิดกิจสำคัญ	หมู่บ้าน
ทบทวนหลักสร้างสรรค์	ชนบท
กำหนดคำนึงด้าน	เหตุพื้นจำเป็น
ประเดินรัฐเร่งเป้า	แปดประการ
หนึ่งโภชนาหาร	นั้นไซ้
สองที่อยู่สถาน	เป็นสุข
สามปลูกประยูกดีให้	ราษฎรรู้ศึกษา
สี่เคหาปลอดพ้น	โจรขโมย
ห้าผลิตผลโปรย	ไปได้้อย
หกบุตรธิดาโดย	จำกัด
เจ็ดกิจชุมชนคล้อย	แปดน้อมคุณธรรม
ลำดับนับแต่ได้	พัฒนา
หลักหลักพื้นฐานปรา-	กฏล้น
ส่วนเสริมเพิ่มนำพา	ผดุงหลัก
สมัครสมานถ้วน	ทะนุถุเกื้อโครงการ

อาหารกินอยู่ห้า	หมูมี
หมอนุ่มแนะวิธี	พี่น้อง
จัดตั้งกลุ่มสตรี	นำกลุ่ม
กิจโภชนาการต้อง	หลักเลี้ยงดูแล
แม่และเด็กเล็กล้วน	ควรเสริม
เกลือแร่วิตามินเต็ม	เพิ่มให้
โปรตีนพิเศษเผ็ดม	นมถั่ว
นมที่ธรรมชาติได้	หลังเกือบโลกา
อาสาสมัครผู้	นำอนงค์
ดาวนุชนาริจง	จิตเจ้า
ช่วยหมอพัททังลง	แรงสละ
เพื่อนคณะกนิษฐเร้า	เร่งพร้อมเพรียงใจ
ครรไลลับลับแล้ว	ความหลัง
ลับเหตุทุกข์ทุกข์ขัง	ขายคั่ง
คล้อยคำมิดมิดยัง	อุษาโยค
ตราบโลกไรไรรู้	แอร่มฟ้าไรผืน
สัมพันธ์อันเกิดกล้า	น้ำใจ
น้ำจิตมิตรภาพใด	ดั่งปั้น
โดยเปี่ยมปริมหทัย	อุทิศ
น้ำจิตมิตรภาพนั้น	ดั่งเน้นสนิทสนม

สองชมสองชอบซึ่ง	ศรัทธา
พิทักษ์ใจดาวนา-	เรศเร้น
สองลอบบ่มอุรา	กันอยู่
กลหยั่งความคิดเค้น	ค่อยแถมหัตถยางค์
ร่วมทางรักถิ่นทอง	ท่งประเทือง
ญาติถิ่นดินดำเนือง	พี่น้อง
หลายฝ่ายไปปิ่นเฟื่อง	เป็นฝ่าย เดียวแฮ
ใดเหตุใดผลต้อง	ตริกกล้านาหนูน
สมดุลเศรษฐกิจแผ้ว	แผนงาน
เร่งกลุ่มแนะกุมการ	เกิดน้อย
ว่าพอเหมาะประมาณ	ธิดาบุตร กิติ
มีแค่สองสืบสร้อย	รักสร้างส่งผล

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

กุศลสมทบด้วย	ความดี
ญาติรักสามัคคี	มันแท้
ดำเนินผ่านวิถี	อุปสรรค
โดยหลักคุณธรรมแท้	เหตุข้อข้องพ้องพาน
ผลการประกวดคล้าย	นโยบาย
บ้านทุ่งดินดำหมาย	มุ่งสร้าง
ส่วนราชการหลาย	ฝ่ายตก- ลงเฮย
ให้ชนะมิติข้าง	มากชี้เอกจันท์
บรรลুকิจรัฐแน่น	ราษฎร์สนอง
ชนบทดงามปอง	เร่งเป้า
แดนธรรมแผ่นดินทอง	ไทยสงบ
สุขอุดมคำเข้า	ช่วยฟื้นฟูไทย
ผู้ใหญ่ทวนเข้ารับ	รางวัล
โล่เกียรติคุณอัน	ชอบแล้ว
รับเงินพิเศษสรรค์	สร้างถิ่น
พัฒนาแผ้ว	หมู่บ้านดินดำ
นำไฟฟ้าสู่เหยา	ยินดี ถ้วนเนอ
แสงสว่างไสวมี	เมื่อนั้น
ตั้งใจเจตไมตรี	มิตรญาติ
สามารถเป็นหนึ่งป็น	จิตแก้วโคมทอง

ลูกรักกองอัดก้อน	ตลอดถนน
เพิ่มสะดวกสบายยนต์	ยวดล้อ
วิถีประชาชน	ชาวเกษตร
บำเหน็จล้ำแข่งข้อ	เหนียวแล้วสมแรง
จัดแจงบุญหมู่บ้าน	ฉลองธรรม
โฉมใหม่ทุ่งดินดำ	แต่นี้
พระบุญวัฒน์จำ-	เริญเทศน์
ชอบเหตุธรรมท่านชี้	ชอบให้เห็นสม
สังคมใดก่อปรด้วย	มวลพลัง
สามัคคีจริงจัง	ผนึกเข้า
ประสงค์สิ่งใดหวัง	พลังผนึก
เนื่องกิจสัมฤทธิ์เป้า	ประโยชน์ล้วนส่วนรวม
การร่วมแรงร่วมน้ำ-	ใจนรา
บ้านทุ่งดินดำครา	มิดแล้ว
กลับสว่างสุปัญญา	คุณยิ่ง
สรรค์สิ่งสร้างสรรค์แผ้ว	สุดล้ำความดี
แผ่นดิน นี่ที่เกื้อ	คุณากร
ธรรม ญาติราษฎร	ร่วมด้าว
แผ่นดิน หนึ่งใดอมร	เสมอเทียบ-เทียมๆ
ทอง อุไรทุ่งข้าว	อะเคื้อแหล่งคาม

ข้ามเดือนปีเคลื่อนคล้อย	คลาดคลา
คลาดเหตุเภทภัยสา-	หัสสิ้น
เคราะห์โศกโรคประชา-	ดูรสร้าง
ร้างเหลือบไรเรือดริน	ชั่วร้ายกลับสราญ
พรรษกาลคืบไกล	กาลอุดม
อ้ายรักลาอุปสม-	บทแผ้ว
ธรรมนิยมชนนิยม	ยังสืบ- ทอดแล
ไตรรัตน์จรัสแพรว	ดุจพินพรรษา
ลารักเดือนฝากฟ้า	แรมผืน
ฝากจิตมิ่งมิตรฉัน	อยู่ช้า
อยู่รออยู่คอยวัน	พื้สีก
อย่านึกแค้นหน่ายช้า	สวาทหม้ายปลายมือ
พี่ถือพรตโปรดน้อง	ถือศีล
ดักบาตรถั่วโปรตีน	พื้บ้าง
น้ำพริกขนมจีน	เรียงจับ-ใจแม่
เผื่อแผ่กุศลสร้าง	ใส่ถ้วยอวยถวาย
เดือนฉายเดือนเจ็ดห้วง	โพนมหน
เดือนแจ่มแจ่มกมล	เจ็ดจำ
บวชเรียนบ่มเพียรตน	บุญแต่ง นะพี
กว่าที่สึกขากล้า	แก่นแท้โลกธรรม

เนิ่นน่านำจำจิตน้อง	หนึ่งเดียว
ข้าวรักจักรอเดียว	เกี่ยวไกล
ปีซังสังลมเหลียว	ประโลมทุ่ง
ปรุงบทรสรินไว้	หล่อเลี้ยงเถียงนา
ศรัทธาพุทธศาสน์แท้	ถูกทาง
บวชง่ายไปเปลืองสตางค์	เมื่อนั้น
รักไทยภิกขุพลาง	เจริญเพศ พรตแฮ
พ่อแม่ภูมิใจบ้าน	บุตรปลื้มเป็นสงฆ์ฯ

ผู้สืบทอด

อัสตงคตกลับเรื่อง	รุ่งอรุณ
อาทิตยอุทัยละมุน	เบิกฟ้า
กาลจรัสเจริญคุณ	คามทุ่ง
พลันពីกลงทอดกล้า	เหตุกล้าเสียงกลอง
เสียงก้องคลอหึ่งคัง	เพรียกคน
วัดเกิดเหตุใดกล	เรียกเหยา
โยมญาติศาสน์กุศล	เร็วสู่ วัดเฮย
เคยเมื่อครั้งหนึ่งเค้า	คิดคล้ายร้ายดี
ศรีสมณะนั้น	รักไทย
ท่ามหมู่ญาติโยมใจ	จดจำ
ศาลาแน่นขนัดใน	ความเงียบ
เรียบเรียบกล่าวแก่น้อง	พี่น้องนาบุญ
คุณโยมพี่น้องญาติ	หญิงชาย
กลองทักวัดอุบาย	บอกชี้
นึกเห็นเช่นปีกลาย	กลเหตุ
อาเพศไฉไลบัล	จักรู้ความเฉลย
อยู่เฉยกลองจักเร้า	รื้อเอง ได้ฤ
มือจับไม้ประเลง	จึงก้อง
ตีเกราะเคาะกรับเพลง	ไฉน กันนา
หาใช่อัศจรรย์ข้อ	เกี่ยวคล้ายพลอยเสียง

สำเนียงสำเนียงโน้น	ลวงจนน้ำ
กับเมื่อนี้ก็ทำ	ที่แท้
มือเดียวหนึ่งมือกำ	ไม้อาด- มาเนอ
กาลก่อนลมร้ายแล้	เรียกรู้ آرام
แรมความลับแต่นั้น	นานไกล
ขอญาติโยมอภัย	ผ่านพ้น
ผ่านร้อนผ่านร้ายใด	โดยเหตุ นั้นรา
ปริศนาเหตุต้น	เหตุกระตุ้นคุณครอง
ย่างกลองกาลบัดนี้	อีกครา
เรียกญาติเรียกโยมมา	มากพร้อม
เพื่อบอกเพื่อแจ้งสา-	ราเหตุ
สมณะผู้โอบอ้อม	จากแล้วก่อนอรุณ
บุญวัฒน์ฝากวัดไว้	เพียงสาร
อาตมาพบพาน	รุ่งเช้า
ความมีดังนี้ขาน	คำท่าน
ทุกอรรถบรรทัดเค้า	ลิขิตย้ายามจร
เจริญพรโยมพี่น้อง	ทุ่งดิน-ดำเฮย
ปางธุดงค์วัตรผิน	ผ่านแผ้ว
ผสานกิจประกอบยิน-	ดียิ่ง
ก้านกิ่งธรรมคือแก้ว	กนกร้อยหทัยรวม

ร่วมคามอวาสคล้อย	เจริญคุณ
ตราบเมื่อทนายทบุญ	บ่มเนื้อ
ภิกษุรักไทยสุน-	ทรสืบ สมรา
อาตมาจักเมื่อ	มุ่งแต่ต่อไป
ฝากใจโยมอยู่ช้า	ชอบชม
ชมชอบธรรมนิยม	อยู่ช้า
เชิดชูสู่ธรรมสม-	บุรณสุข
สุขสู่ชูเชิดหน้า	สนิทน้อมสมบุรณ
ธรรมจรรยาคุณถ่องแท้	ญาติธรรม
น้อมจิตใจประจำ	จูงน้อม
ทุ่งถิ่นธาดุดินดำ	ผดุงทุ่ง
ไทยมุ่งธรรมโอบอ้อม	พระพร้อมรักไทย
จบใจความจบถ้อย	จดหมาย
อิงส่ำคำหญิงชาย	ที่นั่น
คิดพลางต่างใจนาย	เป็นหุ่น นิ่งเฮย
ตรองเหตุเจตนาครัน	ครูพ้องพจนา
ครูประชาญาติเชื้อ	ชุมชน
พลางกล่าวแก่ทุกคน	ค่อยช้า
พระบุญวัฒน์ปรน	บุญหนัก ไร่นา
สารุตอนนี้ล้ำ	สืบแลรักไทย

ผู้ใหญ่ทวนทั้งแม่
ต่างร่วมโมทนาเหมือน
เหงาซึมแต่ทรวงเดือน
เธอสบตาพระจ้อง

ความในสายเนตรรู้
พระปลอบตอบสายตา
บุพเพหากนำพา
โถมแม่อ้ายเศร้าสร้อย

ทุ่งดินดำจากท้าย
ละฉากชีวิตรคง
ครรลองชีพดำรง
ย่อมสู่ทิศทางสร้าง

อุ่นเรือน
เหมาะพร้อง
ดูหม่น ทรวงเนอ
หนึ่งจ้องใจถาม
ฤทธยา
แต่น้อย
คงประสบ สมแล
ร่อยร่าวมณีธรรมฯ

จบลง
ภาพค้าง
คงอยู่
แห่งสร้อยกรรมกุศลฯ

ท้ายถ้อยร้อยโคลง

ประพนธ์รักถักถ้อย	ร้อยโคลง
ละบาทละบทโยง	แยบไว้
เบารามรูปจรรโลง	จริงจิต
ประดิษฐ์ประดณให้	อะคร้าวพราวพราย
บรรยายประยุคต์แก้ว	คำกรอง
ดล “แผ่นดินธรรม” ปอง	ปลูกเจ้า
รักถิ่น “แผ่นดินทอง”	ไทยเกษตร
ร่วมเจตนัจุดหมายเป้า	รัฐสร้างประชาสรรค์
ถวายวรรณลักษณ์ล้ำ	เฉลิมวรา
หกลีบพระพรราชา	ธิดาชเรื่อง
จำเริญชาติพัฒนา	ชนบท
บงกชรองบาทเบื่อง	แบกฟ้าพยุ้งดิน
โดยจินตกวิศเน้น	คำนึง
กลเจื่อนปัจจุบันริง-	รัดคล้อง
ผูกคำร่ำรำพึง	มโนภาพ
เป็นภาพชีวิตฟ่อง	ฝากพันไมไทย
สมัยเศรษฐกิจคู่	ล้ำเค็ญ
หวังสื่อสารประเดิน	เด่นด้อย
ปัญหาหากเล็งเห็น	ปมปลด-เปลื้องเฮย
เห็นถูกเห็นชอบคล้อย	ขึ้นไขคล้ายชม

เสร็จสมโคลงหม่นน้ำ
 ศิวกานท์ ปทุม-
 ถ้วนทุกซ์สุขสุขุม
 เชิญปราชญ์พิจารณาป้อน

คำคลุม
 สุตติ สะท้อน
 ฤคผลาด
 สติบันปรุ้งธรรม เทิดเทอญฯ

ภาคผนวก

อธิบายคำศัพท์

ก๊	น. เครื่องทอผ้า
ก๊กระตุก	น. เครื่องทอผ้าชนิดหนึ่งที่มีสายกระตุกเพื่อให้กระสวยพุ่งไปได้เอง
ก.พ.	น. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
กระบะ	น. รถชนิดหนึ่งใช้บรรทุกสิ่งของ ทำตัวถังเป็นรูปอย่างกระบะเรียกว่า รถกระบะ
กระลำพร	(โบ) น. กระลำพร, โทษใหญ่, ความฉิบหาย
กลุ่มปัญญาชน	(ในเรื่อง) น. คณะกรรมการแกนนำในการพัฒนา ๕ ฝ่าย ได้แก่ ๑. ฝ่ายพัฒนา ๒. ฝ่ายรักษาความสงบ ๓. ฝ่ายสุขภาพ ๔. ฝ่ายงานเกษตร ๕. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
แกะรอย	ก. ติดตามหาร่องรอย
ขโมยทำคอก	น. ขโมยลักวัวหรือควายที่ขังอยู่ในคอก
ซื้อ	น. ไม้สำหรับยึดหัวเสาด้านขวาง
เขยเล็ก	น. ผัวของลูกสาวคนเล็กหรือคนที่เป็นน้อง
เขยใหญ่	น. ผัวของลูกสาวคนโตหรือคนที่เป็นพี่
แขกอาสา	น. ผู้ที่มาช่วยทำงานให้เปล่าๆ
คร่าว	น. ไม้ที่ตรึงกับต้นเสาสำหรับตีฝา
ควายเหล็ก	น. เครื่องไถนาอย่างหนึ่งซึ่งขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ มีพาลเดียว มีล้อ เป็นโครงเหล็ก ๒ ล้อ มีที่จับสำหรับคนบังคับเดินตามหลัง
ค็อฟฟี่ช็อพ	น. ห้องอาหารซึ่งมีกาแฟและเครื่องดื่มจำหน่าย (อ.)
คาน	น. เครื่องเรือนที่ยัดเสื่อและรองรับตงหรือรอด เรียก อเส่ล่าง ก็ได้ แต่ คานที่วางบนเสาดอม่อ เรียก คานคอดิน
คุง	(โบ) ว.ตลอด, ดราบเท่าถึง
คุ่ม	น. เรียกกลุ่มครัวเรือนที่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อการพัฒนาละแวกเหี้ย ของกลุ่ม แต่ละคุ่มจะมีผู้นำคุ่มเรียก หัวหน้าคุ่ม

โผะ	น. เสียงกึกก้อง, เสียงดัง, เสียงสนั่น
จปฐ.	น. ความจำเป็นพื้นฐาน ๘ ประการ ได้แก่ ๑.อาหารดี ๒.มีบ้านอาศัย ๓.ศึกษาอนามัย ๔.ครอบครัวปลอดภัย ๕.ได้ผลผลิตดี ๖.ไม่มีลูกมาก ๗.อยากร่วมพัฒนา ๘.พาสู่คุณธรรม(ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบทควรได้สำรวจ จปฐ. ของชุมชนเสียก่อนว่ายังขาดพร่องในส่วนใดบ้าง เพื่อจะได้วางแผนพัฒนาและส่งเสริมตามลำดับความจำเป็นเป็นขั้นเป็นตอนต่อไป ทั้งนี้มุ่งเน้นให้ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้มีส่วนสำคัญร่วมสร้างสรรค์พัฒนาตนเองเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายให้คำปรึกษาแนะนำความรู้ความเข้าใจต่างๆตลอดจนให้ความอนุเคราะห์สาธารณูปโภคเสริมประสานตามโอกาส)
จอก	น. ภาชนะเล็กๆ รูปอย่างขันสำหรับดักน้ำในขันใหญ่ เรียก จอกลอย ถ้าใช้ใส่หมากในเขี่ยนหมาก เรียก จอกหมาก
จะใจ	ว. บ่อยๆ, เนืองๆ
จันทัน	น. ไม้ที่พาดบนอกไก่อะและอเสบน
เจโก	ว. ฉลาดแกมโกง, ไม่ตรงไปตรงมา
เง่ง	ก. ชำระสะสางเงินที่ได้เสียกัน, ชำระเงินที่ติดค้างกันอยู่
ชมชัว	ก. ชื่นชม, รื่นรมย์
ชอกี	(ปาก-ผวน) ก. ชิกอ คือพฤติกรรมอย่างหนึ่งของชายเจ้าชู้
ชักกระดาน	ก. เอาเชือกผูกแผ่นไม้กระดานสองข้าง มีคนรั้งเชือกอย่างน้อยข้างละคน และมีคนคุมกระดานอีกหนึ่งคน ช่วยกันชักลากข้าวเปลือกที่นวดเสร็จและสงฟางแล้วรวมเป็นกองเพื่อจะได้โบกหรือผัดต่อไป
ชักผ้าป่า	ก. ดึงเอาผ้าไตรจีวรที่พาดอยู่กับกิ่งไม้ซึ่งมีผู้ถวายกล่าวถวายแล้ว มาใช้ประโยชน์แห่งสงฆ์
ชาน	น. พื้นเรือนนอกชายคา เรียกว่า นอกชาน

เชือก	ก. เข็มแข็ง
ไซ	น. เครื่องสานสำหรับดักปลา มีหลายชนิด เช่น ไซมาน, ไซตั้ง, ไซนอน
เดียน	ก. แสบขาดใจ
ตอนควาย	ก. วิธีทำลายอวัยวะสืบพันธุ์ของควายตัวผู้ โดยจับควายเปลี่ยนที่ ต้องการตอนมัดขาทั้งสองข้างรวบให้ล้มนอนลง ใช้คนไม่น้อยกว่า ๔ คน ช่วยกันยุตควายที่มัดตรึงแล้วนั้นไม่ให้ดิ้นรุนแรงจนหมดตอนทำงาน ไม่สะดวก หมดตอนจะใช้เชือกกล้วยหรือปอกระเจาที่แช่น้ำจนเหนียว ได้ที่รัดพันลูกอ้นทะควายพาดกับสากตำข้าว แล้วทุบด้วยท่อนไม้ ขนาดยาวประมาณ ๑๐ นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลางราว ๒.๕ นิ้ว ทุบหลายๆ ครั้งจนลูกอ้นทะนั้นเหลวทั้ง ๒ ลูก ในขณะที่ทุบควายจะดิ้นร้องด้วยความ เจ็บปวดทรมานมาก เสร็จแล้วหมดตอนจะใช้ไฟที่ด่าละเอียดย ทาจนทั่วบริเวณที่ทุบก่อนจะแก้มัดปล่อยควายให้เป็นอิสระ ควายที่ ตอนจะหมดความรู้สึกทางเพศไปตลอดชีวิต
ตะกอ	น. ส่วนของเครื่องทอผ้าทำด้วยเส้นด้ายร้อยกับกรอบไม้ สำหรับแยก เส้นด้ายขึ้นให้ขึ้นลงเพื่อให้ขัดกับเส้นด้ายพุ่ง
ตะเกียงรั้ว	น. ตะเกียงหิ้วที่มีหลอดพันรอบแก้วซึ่งครอบดวงไฟ
โถ่ง	น. ผ่าถุงอย่างหนึ่งที่ผู้หญิงนุ่ง
ถั่วหรือโปกำ	น. การพนันอย่างหนึ่งใช้ถ้วยครอบเบี้ยโดยมากใช้เบี้ยจัน เมล็ดมะขาม หรือเมล็ดละหุ่ง เป็นต้น แล้วแจกเป็นคะแนนทีละ ๔ ถ้าเหลือเศษ ๑ เรียกว่า ออกหน่วย ถ้าเหลือเศษ ๒ หรือ ๓ เรียกว่า ออกสอง ออกสาม ถ้าครบ ๔ พอดี เรียกว่า ออกครบ
ไถตะ	ก. ไถตะลุยไปเป็นทางยาวตามแนวคันนา
ไถแปร	ก. ไถพาดแนวไถตะ
ทรัพย์ร้อน	น. ทรัพย์ที่ได้มาโดยมิถูกต้องคลองธรรม

ทิด	น. คำนำหน้าชื่อผู้ที่สืบจากพระ
ที่อ่าน	(ปาก) น. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
ทุ่งดินดำ	น. หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งของไทยที่สมมุติขึ้นโดยไม่เจาะจงว่าอยู่ ณ ตำบลใดของประเทศ ทั้งนี้เพื่อสื่อความเป็นภาพปัญหาที่เกิด ณ บ้านทุ่งดินดำ ก็คือส่วนหนึ่งในปัญหาของบ้านเมือง
แทรกเตอร์	น. รถหุ่นแรง ใช้ลากหรือขับเคลื่อนอุปกรณ์อย่างอื่นที่ติดเข้ากับตัวรถตามลักษณะงานที่ใช้ มี ๒ แบบ คือ แบบดินตะขาบ และแบบล้อ ซึ่งมีล้อหลังใหญ่กว่าล้อหน้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ บัญญัติใช้ แทรกเตอร์ แต่ในที่นี้ต้องการเน้นรูปคำให้ใกล้เคียงกับเสียงอ่านประการหนึ่ง และต้องการโทที่คำพยางค์ท้ายอีกประการหนึ่ง)
ธรรมบิฐ	น. ธรรมมาสน์
นักเลงเงิน	น. ผู้กว้างขวางในอำนาจเงิน
บลิ๊ก	น. แม่พิมพ์ทำด้วยแผ่นโลหะ
บ้าย	ก. บ้าย, ทาอย่างหยาบๆ, ทำให้เปรอะเปื้อน
บารนี่	ว. ดังนี้, ยิ่ง, นัก, มาก
ประชวม	(กลอน) ก. ประชุม
ปรีชญะ	น. ปรีชญา, (แบบ) น. ปรีชา
ปอบ	น. ผีพวกหนึ่งเชื่อกันว่าสิงอยู่ในตัวคน กินตับไตไส้พุงจนหมดแล้วออกไป คนนั้นก็ตาย
ปากตลาด	น. ถ้อยคำที่โจษหรือเล่าลือกัน
ปากหอยปากปู	ว. ชอบนินทาเล็ดนินทาน้อย
ปี่ซัง (ข้าว)	น. ปี่เป่าเล่นซึ่งทำจากซังข้าวที่แก่และสด
ปุยหมัก	น. ปุยที่ทำด้วยวิธีนำพืชสดซึ่งเน่าผุสลายตัวง่ายมากองหมักสลับกับมูลสัตว์ อาจผสมสารเคมีชนิดเร่งการผุสลายเข้าด้วยก็จะทำให้ได้ผลเร็วขึ้น พืชสดที่นิยมนำมาทำปุยหมัก ได้แก่ ผักตบชวา

เป็นนอกเป็นใน	ก. เป็นใจ, สมรู้ร่วมคิด หมายถึง คนรู้จักกันหรือคนถนัดกันเป็นใจ ซึ่งช่องทางให้โจรขโมย
เปรี้ยว	(สแลง) ว.หรือหาว่าท้นสังคม, “ฉลาดเปรี้ยว” หมายถึง ฉลาดอย่างท้นคน
แป	น. ไม้ที่พาดขวางบนจันทันเพื่อรองรับหลังคา
แปลน	น. แบบที่กะกำหนดไว้ (อ.)
ผลู	น. ทาง (ข.)
ผ้าป่าข้าวเปลือก	น. การทอดผ้าป่าโดยมีข้าวเปลือกเป็นปัจจัยถวายที่สำคัญ
ผีซ้ำด้าพลอย	(สำ) ว. ถูกซ้ำเติมเมื่อพลาดพลั้งหรือเมื่อคราวเคราะห์ร้าย
ผีตากผ้าอ้อม	น. แสงแดดที่สะท้อนกลับมาสว่างในเวลาจวนพลบในบางคราว
ผีลูกถ้วย	(ปาก) น. การเล่นการพนันชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ไฮโล เล่นด้วยลูกเต๋า กำหนดแต้ม๓-๑๐ เป็นต่ำ ๑๒-๑๔ เป็นสูง ๑๑ เป็นไฮโล
พวงทอง	น. ข้าวพันธุ์หนึ่ง เรียก ข้าวพวงทอง
เพรางาย	น. เวลาเช้า, มื้อเช้า
โผย	น. บัญชี (จ.)
มัดหมี่	น. ผ้านชนิดหนึ่งที่ทอโดยเอาเชือกมัดด้ายหรือไหมเป็นเปลาะๆ แล้วนำ ไปย้อมสี เมื่อสีแห้งแก้มัดออกนำไปทอ จะได้ลวดลายต่างๆ ตามวิธี ที่มัดเรียกว่า ผ้ามัดหมี่
มานุษ	น. คน เพศคน ว. เกี่ยวกับคน, ของคน (ส.)
ไม่มีกะใจ	ก. ไม่มีกะใจหรือไม่มีกะจิตกะใจ, ไม่เห็นใจ
เยย	(ถิ่น) ก.ทำ
ร.พ.ช.	น. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
รอด	น. ไม้ที่พาดไว้บนอเสสำหรับรองรับกระดานพื้นเรือน เรียก ตง ก็มี
ระดับ	ก. ปูลาด. “เกี่ยวแล้วเสร็จเร็วไว วางระดับ” หมายถึง วางกำข้าวที่เกี่ยวข้อง แล้วไว้บนตอซึ่งอย่างมีระเบียบ

รังแดง	น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใบแห้งต้มน้ำออกสีเหลืองมีกลิ่นหอมดื่มแทนน้ำชาได้
ลงแขก	ก. ช่วยกันทำงานโดยวิธีลัดเปลี่ยนช่วยกันเป็นบ้าน ๆ ไป เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว
ลมว่าว	น. ลมที่พัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ในตอนต้นฤดูหนาว
ลอบ	น. เครื่องสานสำหรับดักปลา มีหลายชนิด
ลัทธิซ้าย	(ปาก) น. ลัทธิการปกครองแบบคอมมิวนิสต์
ลายขัด	น. ลายสานที่ขัดกันยกอันข่มอันในการทอผ้า ลายขัด คือลายที่เรียงด้ายยืนสลับสีเป็นลายตามยาวไว้เวลาพุ่งด้ายทอต่างสีสลับตะกอก ๔ หรือ ๖ หรือ ๘ ได้ตามต้องการ
ลายน้ำไหล	น. ลายผ้าทอชนิดหนึ่งซึ่งเรียงด้ายยืนสลับสีเป็นลายตามยาวไว้โดยแทรกลายมัดหมี่พอเป็นทิว เวลาพุ่งด้ายทอสลับตะกอกเพียง ๒ ตะกอก
ลูกรัง	น. หินแดงที่เป็นเม็ด ๆ
เลก	(โบ) น. ชายฉกรรจ์, พลเมืองชั้นสามัญ
วงกบ	น. ไม้กรอบประตูหรือหน้าต่าง
สถานอนามัย	น. สถานอนามัย ในที่นี้ต้องการลดพยางค์เวลาอ่าน
สิบเบี้ยใกล้มือ	(สำ) น. ของหรือประโยชน์ที่ควรได้ก็เอาไว้มาก่อน
สีชาด	ว. สีแดง
สี่ประสาน	น. เรียกการประสานงานพัฒนาชนบทของ ๔ กระทรวงหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข
เส้น	น. หน่วยวัดความยาว ๑ เส้นมี ๒๐ วา
เสาเกียด	น. เสาที่ปักไว้กลางลานสำหรับผูกควายในการนวดข้าว
หน่วยกิต	น. ตัวเลขแสดงสิทธิที่นิสิตนักศึกษาจะพึงได้รับเมื่อได้ศึกษาตามกำหนดเวลาและสอบวิชานั้น ๆ ได้

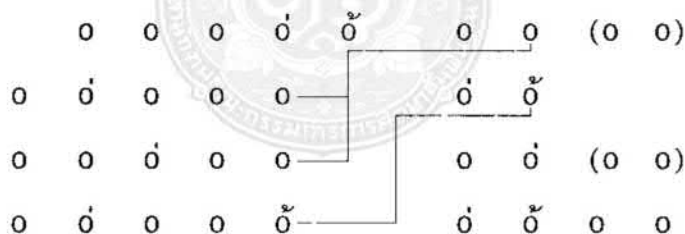
หมวด	(ปาก) น. นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรชั้นต้น (ตัดมาจากผู้หมวดหรือผู้บังคับหมวด)
หลุมพอง	(พื้นบ้าน-สุพรรณบุรี) น.ปลาเนื้ออ่อน
หวยไต้ดิน	(ปาก) น. การพนันหวยเถื่อนที่อาศัยผลการออกสลากรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล
หอมมะลิ	น. ข้าวพันธุ์หนึ่ง เรียก ข้าวหอมมะลิ
เหน้า	ว. รุ่น, หนู่ม, สาว
เหมือด	น. เนื้อปลาที่ต้มแล้วโขลกปนกับพริกแกง
อกไก่	น. ไม้ที่บนหัวเสาตั้งเพื่อรองรับจันทันทั้ง ๒ ข้าง
อนุสัย	น. กิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน
อเส	น. ไม้ที่สอดรูเสาหรือประกอบบนบ่าเสา มี ๒ ชนิด คือ อเสล่าง รองรับรอด และอเสบน รองรับจันทัน
อั้งโล่	น. เต้าไฟของจีนชนิดหนึ่ง บั่นด้วยดิน ยกไปได้ (จ.)
เอาแรง	ก. ไปช่วยผู้อื่นทำงานเพื่อให้เขามาช่วยตนบ้าง คือมาใช้แรง
โฮเต็ล	(ปาก) น.โรงแรม, ที่พักคนเดินทาง (อ.)

คำอธิบายบทประพันธ์

การแต่งร้อยกรองเป็นเรื่องยาวและเป็นร้อยกรองชนิดเดียวกันติดต่อกันโดยตลอด นั้นยากที่จะตรึงใจผู้อ่านมิให้รู้สึกจืดชืดหรือเบื่อได้ ดังนั้นในการแต่งโคลงสี่สุภาพเรื่อง “ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” นี้ ผู้แต่งจึงพิจารณาหาช่วงตอนที่เหมาะสม แทรกโคลงกลบทชนิดต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบเก่าและแบบใหม่ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นสลับไว้ พอเปลี่ยนแปลงรสจรุงอารมณ์ กับได้ผนวกเพลงพื้นบ้านให้สอดคล้องกับการดำเนิน เรื่องตามโอกาส

โคลงแบบ

คือโคลงที่มีเอกโทครบต้องตามฉันทลักษณ์ กำหนด เอก ๗ โท ๔

เข็นรถเข็นเลื่อนล้อ	พอไหว แรงเวย
เข็นเคียวเข็นเป็นไป	ป่วยเปลี้ย
เข็นครกสูยอดไศล	ปิ่นหล่น เหวแล
เข็นแค่ตัวตนเตี้ย	ไต่เต้าเถิดหนอ

กลธงนำรืว

กำหนดคำที่ ๑ และคำที่ ๒ ของแต่ละบาทเป็นคำคำเดียวกัน

กลอักษรล้วน

กำหนดพยัญชนะต้นของทุกคำในบาทหนึ่ง ๆ เป็นพยัญชนะเดียวกัน

(กลธงนำรืว - กลอักษรล้วน)

ทิวทิวทองทาบท้อง	ทุ่งไทย
เกลื่อนเกลื่อนกลับกลายไกล	กล่าวกล้า
ดาดาดำดินใด	ดำดิน
ยิ่นยิ่นยุคยากย้า	ยกยกย้อนย่ำยี้

กลกระทู้

กำหนดให้เขียนคำหรือความที่เป็นกระทู้ไว้หน้าบาทแต่ละบาทแล้วจึงแต่งขยาย
กระทู้ไปจนจบบท บางกระทู้อาจต่อเนื่องเป็นหลายบท บางครั้งจะตั้งเป็นกระทู้คำเดียวเพื่อ
ย้าคำหรือเล่นคำก็ได้

ผี - สิ่งผีสุไซ้	ดินชม
ซ้า - เคราะห์เกาะระทม	ทุ่งแล้ง
ด้า - ดิบโผล่โสมม	รุ่มเมือก
พลอย - ถือกพลอยแตกแว้ง	วุ่นว้าถาโถม

กลกินนรเก็บบัว

กำหนดคำซ้ำกันคู่หนึ่งในวรรคหน้าของแต่ละบาท โดยมีคำอื่นหนึ่งคำคั่นระหว่างคำที่ซ้ำกันนั้น

หนุ่มเกรงหนุ่มมิกล้า	เกี้ยวพัน
รักชอบรักลอบฝัน	เนตรฟ้า
ยากจนอับจนปัญญา -	ญายิ่ง
ฝันหลับฝันตื่นล้า	ลุ่มแล้งแรงฝัน

กลครอบจักรวาล

กำหนดคำต้นบาทและคำท้ายบาทของบาทหนึ่ง ๆ เป็นคำคำเดียวกัน

ดำเนินความหมู่บ้าน	ดินดำ
พันกิจการกสิกรรม	เร่งฝัน
แลกแรงผ่อนแรงล้า -	เค็ญแลก
หาทรัพย์หลักแหล่งฝัน	ภาพแผ้วเพียรหา

กลนาคบริพันธ์

กำหนดให้นำคำรองสุดท้ายของบาทที่มาก่อนมาเป็นคำแรกของบาทที่ต่อเนื่อง และให้พยัญชนะต้นของคำท้ายบาทที่มาก่อนเป็นพยัญชนะต้นของคำที่สองในบาทที่ต่อเนื่องด้วย

เพียงโหงเพียงห่าร้าย	รุมกิน
รุมกัดรัดเกาะทมิฬ	มิดร้าง
มิดเร้นอย่างรูบิน	บนเมฆ
บนม่านเพดานกว้าง	แกว่นด้วยโดยกล

กลอักษรลับ

กำหนดให้พยัญชนะต้นของคำในบาทหนึ่ง ๆ ซ้ำและสลับกัน โดยให้คำที่ ๑ พยัญชนะต้นคำซ้ำกับคำที่ ๓ ให้คำที่ ๒ พยัญชนะต้นคำซ้ำกับคำที่ ๔ และคำที่ ๖ ให้คำที่ ๕ พยัญชนะต้นคำซ้ำกับคำที่ ๗ สำหรับในบาทสุดท้ายให้คำที่ ๘ พยัญชนะต้นคำซ้ำกับคำที่ ๖ ให้คำที่ ๙ พยัญชนะต้นคำซ้ำกับคำที่ ๗

แรงบุญญาบาปครึ่ง	บรรพ์ครอง
รักพบรักเพียงปอง	พิ้ง
รักนุชเร่รักจ้อง	นิกจอด ใจแม่
แต่ยากตากยัมพริ้ม	ย่อมพร้อมยอมเพรง

กลโคลงกลอน

กลบทชนิดนี้ คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นผู้คิดแต่งขึ้นใช้ครั้งแรกในกวีนิพนธ์เรื่อง ชักม้าชมเมือง ผู้แต่งเห็นว่าเป็นกลบทโคลงที่งามสง่าควรค่าแก่การสืบสานรจนา จึงแต่งร่วม กระบวนไว้ในเชิงกล วิธีแต่ง กำหนดให้มีสร้อยบาทที่ ๓ งดสร้อยบาทที่ ๑ ให้คำที่ ๑ บาทที่ ๒ สัมผัสกับคำที่ ๔ บาทเดียวกัน ให้คำที่ ๒ บาทที่ ๓ เป็นคำเสียงเอกหรือโทหรือจัตวา ขณะเดียวกันให้สัมผัสกับคำที่ ๑ บาทที่ ๔ ซึ่งมีเสียงสามัญหรือตรี และคำที่ ๔ (หรืออาจเป็น คำที่ ๖) บาทที่ ๔ ถ้าแต่งเกินหนึ่งบทให้คำท้ายบทที่มาก่อนส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๒ ของ บาทที่ ๓ ในบทต่อเนื่องด้วย ลักษณะบังคับอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวเป็นไปตามฉันทลักษณ์ โคลงสี่สุภาพทุกประการ

(รูปโคลง)

ฝุ่นดินมัวมืดฟุ้ง	แรงลม
ฟ้าแดดดิบอารมณ์	แปลบร้อน
แทบตื่นแทบดับกรม	เกรียมอก โลกฤา
ภินท์ร่อยกรวดหินก้อน	เกลื่อนกลิ้งกลาดกราว
ชาวไสยเวทเภทเพี้ยน	ทางพุทธ
พร่ำบิรกรรมอุต-	สำหรับอ้าง
ฉ่ำจาวแข่งประทุษ	คนถ่อย ถ้วนแล
คราวทุเรศร้ายร้าย	แหล่งน้ำแปลงนา

(รูปกลอน)

ฝุ่นดินมัวมืดฟุ้งแรงลมฟ้า
 แดดดิบอารมณ์แปลบร้อนแทบตื่น
 แทบดับกรมเกรียมอกโลกฤาภินท์
 ร่อยกรวดหินก้อนเกลื่อนกลิ้งกลาดกราว
 ชาวไสยเวทเภทเพี้ยนทางพุทธพร่ำ
 บิรกรรมอุตสำหรับอ้างฉ่ำจาว
 แข่งประทุษคนถ่อยถ้วนแลคราว
 ทุเรศร้ายร้ายแหล่งน้ำแปลงนา

กลคำ

กำหนดให้ทุกบาทมีค่าซ้ำกันอยู่คำหนึ่ง โดยจะซ้ำบาทละกี่ครั้งก็ได้

ปุมเหตุอาเพศแล้ง	เหตุรุม
เหตุเริ่มเหตุเดิมสุขุม	เหตุซ้ำ
เหตุร้อนเหตุร้ายชุม-	นุมนเหตุ
เหตุขาดเหตุผลคำ	เหตุไขว้เหตุเขว

กลโคลงกาพย์

กลบทชนิดนี้ ผู้แต่งคิดแต่งขึ้นใช้ในโอกาสนี้เป็นครั้งแรก โดยอาศัยฉันทลักษณ์ กาพย์ธรรณูชยางค์ ๓๒ มาแบ่งไว้ในโคลงสี่สุภาพ วิธีแต่งกำหนดให้มีสร้อยบาทที่ ๑ ดสร้อย บาทที่ ๓ ให้คำที่ ๔ บาทที่ ๑ สัมผัสกับสร้อยคำหน้าของบาทเดียวกันและคำที่ ๓ บาทที่ ๒ ให้คำที่ ๗ บาทที่ ๒ สัมผัสกับคำที่ ๑ และคำที่ ๕ บาทที่ ๔ ให้คำที่ ๔ บาทที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๖ บาทเดียวกัน ถ้าแต่งเกินหนึ่งบทให้คำท้ายบทส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๗ บาทที่ ๒ ของบทต่อเนื่อง ลักษณะอื่นๆ ตามฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ

(รูปโคลง)

หมางน้ำคำขุนช้าง	ขัดใจ จุนแล
เหตุจุกวุ่นจักไหว	วูปคว้าง
กรุ่นควันเกิดหมอกไฟ	คลอกฟู
ฟางสุไฟมอดมล้าง	เปล้าลั่นควรรฤา

มือหมัดก่อนมุงท่า	ทุ้มกระ - ทั้งพ่อ
ผู้ใหญ่ยุ่งใจปะ-	ทะยื้อ
แยกทุษฐุญุดโทษละ	โกรธล่อม
รื้ออ็คคืออ็อ	รอดมือฮือโหม

(รูปภาพย์)

หมางน้ำคำขุ่น ข้องขัดใจจุ่น แลเหตุจักวุ่น
จักไหววูปคว้าง กรุ่นควันเกิดหมอก ไฟคลอกฟุฟาง
สู่ไฟมอดมล้าง เปล่าลั่นควรรฤา

มือหมัดก่อนมุง ท่าทุ้มกระทั้ง พ่อผู้ใหญ่ยุ่ง
ใจปะทะยื้อ แยกทุษฐุญุดโทษ ละโกรธล่อมรื้อ
อ็อคืออ็อ รอดมือฮือโหม

กลว้วนหลัก

กำหนดให้คำที่ ๗ บาทที่ ๑ เป็นคำคำเดียวกับคำที่ ๑ บาทที่ ๒ ให้คำที่ ๗ บาทที่ ๒ เป็นคำคำเดียวกับคำที่ ๑ บาทที่ ๓ ให้คำที่ ๗ บาทที่ ๓ เป็นคำคำเดียวกับคำที่ ๑ บาทที่ ๔ ถ้าแต่งเกินหนึ่งบทติดต่อกันให้คำท้ายบทเป็นคำคำเดียวกับคำต้นบทของบทต่อเนื่อง

ตันตั้นขึ้นคินน้อย	ใจนั้ก
นักพัฒนาชะงัก	เงื่อนนี้
นี้หนอตอคำทัก	คำเทียบ
เทียบเปรียบที่มักชี้	ชอกซ้ำใจชน

กลสารถีขับรรถ

กำหนดให้บาทหนึ่ง ๆ มีคำซ้ำกัน ๒ คู่ คือคำที่ ๑ กับคำที่ ๗ คำที่ ๒ กับคำที่ ๖ สำหรับบาทที่ ๔ ให้ซ้ำคำที่ ๑ กับคำที่ ๔ คำที่ ๒ กับคำที่ ๘

แกนนำสามารถแล้ว	นำแกน
ตั้งกลุ่มพัฒนาแผน	กลุ่มตั้ง
กลุ่มเริ่มจากตัวแทน	เริ่มกลุ่ม
รวมส่วนร่วมสิทธิรัฐ	ประโยชน์ล้วนส่วนรวม

กลอักษรคู่

กำหนดให้แต่ละบาทใช้อักษรสูงกับอักษรต่ำที่เป็นอักษรคู่กันเท่านั้น

เสร็จสรรค์ซ่อมเสร็จไซร์	สุขสม
ขึ้นฉ่ายขึ้นชม	ชีพเชื้อ
ท่อมทุกข์ที่ทับถม	ทอดถ่าย
ฝึกฝายไฝฝึกเฟื้อ	เฟื่องพินผันฟู

กลเก้าแม่

กลบทชนิดนี้ ผู้แต่งคิดแต่งขึ้นใช้ในโอกาสนี้เป็นครั้งแรก โดยกำหนดมาตราสะกดทั้ง ๔ แม่เป็นกล กำหนดให้หนึ่ง-กล ก กา ให้ใช้ คำในแม่ ก กา ล้วน ๆ สอง-กลกก กลกต กลกบ ให้คำต้นบทและท้ายบทกับคำในที่บังคับโทเป็นคำในแม่ ก กา สาม-กลกง กลกน กลกม กลเกย กลเกอว ให้ใช้คำทุกคำในบทตรงตามแม่ แต่ถ้าแต่งร่วมกลเก้าแม่ ให้คำต้นบทและท้ายบทเป็นคำในแม่ ก กา สี่-กลไคไสสร้อย ให้สร้อยคำหลังเป็นแม่ ก กา

(กล ก กา)

นโมภควะไหว	ภควา
ขอสิริแก่ศิรา	สิไร
ผิระย่และท้อมา-	นะสติ
สิริใดจะได้	แก่ผู้งอมือ

(กลกก)

ชื่อโศกตกยากเศร้า	พรากสุข
เพรียกเสกเอกลักษณ์บุค-	ลิกกล้า
เกลือกทักซ้จักแบกทุกซ์	ลูกยาก
ยากหากจักลูกถ้า	ลูกได้หลักดี

(กลกง)

มิหวังยังทุ่งแล้ง	แรงปอง
ทางรุ่งทุ่งรวงทอง	ถ่องเรื่อง
เร่ธางช่องทางผอง	ตรงแต่ง
แก่งแย่งแข่งแย่งเยื่อง	ยุ่งย้งวางเสียว

(กลกด)

เพลียจิตมิดมิดมั่ว	มนัสทัศน์
ปลดปลดรดอดเหตุมั่ว	มิดกล้า
หลุดทาสบาศโทษบัด	เนตรบอด
ยอดสุดยอดยศย้า	ญาติผู้พัฒนา

(กลกน)

อย่าหยันอันถิ่นแคว้น	กันดาร
ดินเดือนเคลื่อนแก่นสาร	ซ่อนพิน
เพียรผลกันการงาน	สรรส่วน
พรวนหมั่นพันฝุ่นพื้น	ฝุ่นนั้นเงินเนา

(กลกบ)

เหย้ายอบบอบยุบโย้	ยวบแยบ
เทิบทาบทับทิบแคบ	แทบคู่
คับบิบชีพคับแบบ	เพียบบุบ
หลุบงอบจับจอบสู้	สิบพรา้สับไพร

(กลกม)

ไผ่ชุนนุ่กลุ่มน้อม	ยอมงาม
เอมอ้มย้มยอมความ	ร่วมอุ้ม
ออมชอมช่อมโถมทราม	ขามเสื่อม
เชื่อมข่มตรมถมกลุ่ม	กล่อมปล้มเปรมปรีดี

(กลเกย)

คลี่คลายคลายค้อยคล้อย	ถ้อยคลาย
ถอยร้อยถ้อยร้อยราย	พ่ายร้อย
พ่ายโรยช่วยโหยหาย	หมายช่วย
ด้วยฝ้ายหลายฝ้ายด้อย	ปล่อยร้ายปลายมือ

(กลเกว)

สือสาวชาวบ่าวข้าว	คราวเคียว
นิ้วกั้วทิวนิ้วเรียว	เกี้ยวนาว
เกี้ยวเกี้ยวเกี้ยวเกลียวเหนียว	เกลียวเหนียว
เทียวแนวเทียวแนวก้าว	ท้าวก้าวยาวสาว

กลช้างประสาธนา

กำหนดพยัญชนะต้นคำที่ ๖ บาทที่ ๑ กับพยัญชนะต้นคำที่ ๑ บาทที่ ๒ เป็น
 พยัญชนะเดียวกัน พยัญชนะต้นคำที่ ๗ บาทที่ ๑ กับพยัญชนะต้นคำที่ ๒ บาทที่ ๒ เป็น
 พยัญชนะเดียวกัน และบาทที่ ๒ กับบาทที่ ๓ ถึงบาทที่ ๓ กับบาทที่ ๔ ก็เป็นทำนองเดียวกัน

วันวัยในช่วงฟ้า	ฤดูฝน
ดินฝุ่นร่าจัน	ร่มพื้น
รอดภัยผ่านทุกซท	ลงทุ่ง
วางทีไถตะพิน	เบ่งฟ้าพลางฝัน

กลพยัคฆ์ข้ามห้วย

กำหนดให้นำคำคำหนึ่งซึ่งใช้ในวรรคหน้าไปใช้ในวรรคหลังบาทเดียวกันด้วย

เปล่งธรรมคำหนึ่งคล้อย	หนึ่งคน
น้ำกร่อนศิลาดล	กร่อนได้
เหล็กแข็งแกร่งไฟลน	ฤาแกร่ง
ค่อยแต่งค่อยหลอมให้	ค่อยน้อมยอมงาม

กลโตเล่นหาง

กำหนดให้คำที่ ๔ และ ๕ ของบาทหนึ่งๆ เป็นคำที่ประสมในสระและมาตราสะกดเดียวกัน ให้พยัญชนะต้นคำที่ ๕ กับคำที่ ๖ เป็นพยัญชนะต้นเดียวกันหรือเป็นอักษรคู่กัน

ครรลองธรรมร่าย	ยั้งคะนิง
นีกกล่อมเกลาริงกลิง	กิจแกลัว
แนวสุจริตซิงดิง	ดั่งเชือก
โตเลือกถูกแล้วแผ้ว	ผ่านร้ายกลายดี

โคลงจิตวาที

ลักษณะทั่วไปเหมือนโคลงสี่สุภาพ ผิดแต่เพียงคำรับสัมผัสคำที่ ๕ ในบาทที่ ๒ ให้ใช้คำที่ ๔ รับสัมผัสแทน

สามัคคีราษฎร์พร้อม	เพรียงกัน
ปุยหมักห้าธันวา	นอบเกล้า
ดั่งวายเพิ่มกุศลสรรค์	ไพเศษ
โดยเสด็จกุศลเต้า	ดิลกล้ำอำไพ

กลบุษบารักร้อย

กำหนดให้วรรคแรกของแต่ละบาทมีคำซ้ำกันคู่หนึ่งโดยคำที่ซ้ำกันนั้นอยู่ในตำแหน่งติดกัน

ครรไลลับลับแล้ว	ความหลัง
ลับเหตุทุกข์ทุกข์ซัง	ข้ายคั่ง
คล้อยคำมิดมิดยัง	อุษาโยค
ตราบโลกไรไรรุ่ง	แอร่มฟ้าโรยฝัน

กลอักษรซ่อนกล

กำหนดให้ ๔ คำแรกของบาทที่ ๒ และบาทที่ ๔ เหมือนกัน กับให้คำที่ ๖ ของบาทที่ ๒ และบาทที่ ๔ เป็นคำคำเดียวกันด้วย

สัมพันธ์อันเกิดเกล้า	น้ำใจ
น้ำจิตมิตรภาพใด	ดั่งปั้น
โดยเปี่ยมปรีหมทัย	อุทิศ
น้ำจิตมิตรภาพนั้น	ดั่งเน้นสนิทสนม

กลมิตรภาพสัมพันธ์

กลบทชนิดนี้ ผู้แต่งคิดแต่งขึ้นไว้ในโอกาสนี้เป็นครั้งแรก กำหนดให้คำที่ใช้ในบาทที่ ๑ ให้นำไปใช้ในบาทที่ ๒ ไม่ต่ำกว่าสองคำขึ้นไป ยิ่งซ้ำกันได้มากและเป็นเหตุเป็นผลรับกันดีก็ยิ่งดี ให้คำท้ายบาทที่มาก่อนสัมผัสอักษรกับคำแรกของบาทที่ตามมาเป็นลำดับ ให้นำคำในบาทที่ ๓ มาใช้ในบาทที่ ๔ ไม่ต่ำกว่าสองคำ (ทำนองเดียวกับการนำคำในบาทที่ ๑ มาใช้ในบาทที่ ๒)

ด้วยกลบทนี้มุ่งเน้นกลที่การเอื้อคำ เอื้อความและอักษรสัมผัสซึ่งกันและกัน จึงให้ชื่อกลบทว่า “กลมิตรภาพสัมพันธ์”

ฝากใจโยมอยู่ช้า	ชอบชม
ชมชอบธรรมนิยม	อยู่ช้า
เชิดชูสู่ธรรมสม-	บุรณสุข
สุขสู่ชูเชิดหน้า	สนิทโน้มสมบุรณ

เออเอ้อเออ แล้วไหว่ดิน

ไหว่ที่เกิดที่กินยัดเอาเป็นถิ่นที่ตาย

เออจะขอเริ่มเรื่องการประเทืองพัฒนา

บอกอีนายอีน้าอย่าเพิ่งหนีหน้าหน้า

เดือนสิบเอ็ดน้านองเอ๋ยเดือนสิบสองน้าทรง

ถึงน้ำจะขึ้นจะลงกันอย่างไร

ขอเชิญญาติเพื่อนพ้องพี่น้องทุ่งดินดำ

มาช่วยกันถมกันทำหน่อเส้นทางน้ำใจ

ว่าทางลัดตัดทุ่งนี้เราจะมุ่งไปตลาด

ก็แลหวังที่เราวาดอยู่ไวไว

จะได้เป็นเส้นตรงขนส่งพืชเกษตร

ไม่ต้องกันดารทุเรศอีกต่อไป...

เออเอ้อเออ แล้วต่อไป

ฯ ล ฯ

เพลงเต็นกำ

เป็นเพลงร้องโต้ตอบเมื่อหยุดเกี่ยวข้าว จำเคียวไปด้วยร้องไปด้วย ลักษณะเด่นของเพลงคือ ลูกคู่จะรับทำยวรรคหลังด้วยคำว่า “เฮ้ เฮะ” หรือ “เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้” เพลงนี้นิยมเล่นในจังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อโยธยา นครนายก และฉะเชิงเทรา

การเล่นเพลงเต็นกำ ทั้งที่เล่นจริงในนาข้าวและที่แสดงสาธิต จะมีอุปกรณ์สำคัญในกำมือข้างละอย่าง นั่นคือเคียวและรวงข้าว เวลาร้องผู้ร้องจะรำอย่างเหยาะไปด้วย เนื้อหาของเพลงก็เป็นทำนองเกี่ยวพาราสีกันบ้าง ยั่วเย้ากันบ้าง บางทีก็เลยเถิดไปจนกระทั่งออกแดง คือว่ากันหยาบๆ ก็มี ด้านจังหวะทำนองของเพลงเต็นกำค่อนข้างจะรวดเร็วสนุกสนานทันอกทันใจ

อนึ่ง เพลงเต็นกำแถบจังหวัดอ่างทองนี้ไม่เหมือนกับเพลงเต็นกำรำเคียวของทางนครสวรรค์ มีท่วงทำนองในการร้องแตกต่างกัน

๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
 ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
 ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐

ฯ ล ฯ

ชะเอ็งเจิงเจอ ชะเอ็งเจิงเจ้ย

เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

วันนี้พวกเราเกี่ยวข้าวอาสา

ชักชวนกันมาที่นานายมี...เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

นายมีแกดีแกมีน้ำใจ

พวกเราทั้งหลายจึงไม่รอรี...เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

ทั้งหนุ่มทั้งสาวผู้เฒ่าก็มา

ต่างรักศรัทธาที่ตัวนายมี.....เฮ้ เอ้า เฮ้ เฮ้

แต่หนุ่มบางรายเขาหมายสมัคร
ก็มาด้วยรักลูกสาวนายมี.....เฮ้ เฮ้ เฮ้ เฮ้

ฯลฯ

ให้แม่ตอบถ้อยพื้หนองงามช้า
ตอบเพลงเต้นกำหน่อน้อยคนดี
อย่าให้พี่อายต้องหน้ายหน้าหนี
เพราะเจ้าไม่มีกะใจเอ๋ย
(รับ) เอ็งเอี้ยกะใจเอ๋ย
อย่าให้พี่อายต้องหน้ายหน้าหนี
อย่าให้พี่อายต้องหน้ายหน้าหนี
เพราะเจ้าไม่มีกะใจเอ๋ย

คณะผู้จัดทำหนังสือ

ผู้เขียน	นายศิวกานท์	ปทุมสูติ
ผู้ตรวจ	นางฐะปะนีย์	นาครทรรพ
	นายนิรันดร์	นวมารค
บรรณาธิการ	นายวินัย	รอดจ่าย
	นางวันเพ็ญ	สุทธากาศ
ผู้ออกแบบภาพปก	นายทวีพร	ทองคำใบ

คณะผู้จัดทำหนังสือ

ผู้เขียน	นายศิวกานท์	บ่ทุมสุติ
ผู้ตรวจ	นางฐะปะนีย์	นาครทรรพ
	นายนิรันดร์	นวมารค
บรรณาธิการ	นายวินัย	รอดจ่าย
	นางวันเพ็ญ	สุทธากาศ
ผู้ออกแบบภาพปก	นายทวีพร	ทองคำใบ

